

The Journal of The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal Library

EDITED BY:

O. A. NARAYANASWAMI, B. A., B. L.,
Honorary Secretary,
T. M. S. S. M., Library, Tanjore.

Vol. XVIII

Nos. 1 & 2

**PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF
THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF THE LIBRARY**

A. D. 1965

Saka 1886

Annual Subscription Rs. 4

The following back numbers of the Journal of
The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal
Library, are available for sale :—

Vol.	I	Part	I	Price Re.	00—75
"	IV	"	II	...	00—75
"	V	"	I	...	00—75
"	VI	"	III	...	00—75
"	VII	"	I & II	...	1—50
"	VIII	"	I, II & III	...	2—00
"	IX	"	"	...	2—00
"	X	"	"	...	4—00
"	XI	"	"	...	4—00
"	XII	"	"	...	4—00
"	XIII	"	"	...	4—00
"	XIV	"	"	...	4—00
"	XV	"	"	...	4—00
"	XVI	"	"	...	4—00
"	XVII	"	I & III	...	1—37

(Postage Extra)

As only a very few copies are available, book
your orders early.

Copies can be had of:—

The Honorary Secretary,

T. M. S. S. M. Library,

THANJAVUR.

(Madras State) India.

The Journal of The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal Library

EDITED BY :

O. A. NARAYANASWAMI, B. A., B. L.,

Honorary Secretary,

T. M. S. S. M, Library, Tanjore.

Vol. XVIII

Nos. 1 & 2

**PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF
THE ADMINISTRATIVE COMMITTEE OF THE LIBRARY**

A. D. 1965

Saka 1886

Annual Subscription Rs. 4

FORM IV.

(See Rule 8)

1. Place of Publication : Thanjavur
2. Periodicity of its publication : Three issues a year
3. Printer's Name : The Sri Vani Vilas Syndicate Ltd.
Srirangam.
- Nationality : Indian
- Address : Srirangam, Tiruchirapalli-6.
4. Publisher's Name : Honorary Secretary,
Thanjavur Maharaja Serfoji's
Saraswathi Mahal Library,
Thanjavur.
- Nationality : Indian
- Address : Thanjavur Maharaja Serfoji's
Saraswathi Mahal Library,
Saraswathi Mahal, Thanjavur.
5. Editor's Name : O. A. Narayanaswami, B. A., B. L.
- Nationality : Indian
- Address : Honorary Secretary,
Saraswathi Mahal Library,
Thanjavur.
6. Names and addresses of individuals who own the newspaper and partners or shareholders holding more than one per cent of the total capital : Administrative Committee,
Thanjavur Maharaja Serfoji's
Saraswathi Mahal Library,
Thanjavur.

I, O. A. Narayanaswami hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

O. A. NARAYANASWAMI,
Honorary Secretary.

Date: 2nd March 1965

(Signature of Publisher)

CONTENTS

1. Editorial	...	
2. Songs by Sri Ekoji — Sri T. G. Ananthasubramanian	...	1—9
3. வலை வீசு புராணம்	...	1—3
4. வாழ்க நம் கலைக்கோயில் — ஸ்ரீ ஆ. சண்முகவேலன், M. A., B. O. L.	...	1—4
5. முருகர் கதம்பம் — வித்துவான் திரு வீ. சொக்கலிங்கம்	...	17—24
6. தன்வந்தரி வைத்யம் (2ம் பாகம்) — Dr. S. Venkatarājan, L. I. M.	...	281—312
7. अश्वत्थानापरप्रयोगः	...	1—16
8. निघण्टुसमुच्चयः — Sri P. V. Varadarāja Sarma, M. A.	...	85—92
9. न्यायामोदः — Sri Balakrishnendra Sarasvati	...	1—8
10. मातृकाविवरणम्-श्रीदक्षिणामूर्तिसंहिता	...	1—4
11. Study of Manuscripts Sanskrit — Sri P. V. Varadarāja Sarma, M. A.	...	1—4
12. Study of Manuscripts - Marathi — Sri S. Ganapathi Rao		1—6
13. Great Minds Think Alike	...	1—2
14. கௌதுக சிந்தாமணி — Sri P. V. Varadarāja Sarma, M. A.	...	1—5
15. Modern Science has ancient roots — Robert Steven	...	1—3
16. News & Notes	...	4
17. Books Received	...	1—5
18. From Our Visitors' Book	...	6—8

The Journal of
The Tanjore Maharaja Serfoji's Sarasvati Mahal Library

Vol. XVIII.

A. D. 1965

Saka 1886

Nos. 1 & 2

EDITORIAL

MODI MANUSCRIPTS

Modi—A shortened script of Maratti, would appear to have been very much in use among the Maratta rulers in the South—for about a century from 1676 to 1799—the day to day record of the Maratta rulers, confidential communications, and directions issued to their subordinates from time to time being mostly in Modi. Soon after the annexation of the Tanjore kingdom—on the demise of Maharaja Sivaji the last ruler of Tanjore—in 1855 by the East India Company, the latter took over all available palace records and kept them safe carefully guarded and called them as “Tanjore Raj Records”. All records prior to 1746 would appear to have been removed and only those from 1776 to 1860 were left at Tanjore.

In 1947, when the British handed over the reins of Government to the Interim Government of the Indian people—an expert committee was formed and at their instance, a large number of manuscripts were sent to New Delhi and Madras and about 960 bundles of Modi Manuscripts were left behind. The Administrative Committee of our library requested the Government to have them entrusted to us and on examination, they were found to contain a lot of materials such as would throw considerable light on some aspects of life under Maratta rule in Tanjore. The Madras Government has also been pleased to make a grant for employment of a staff of 2 pandits, and under the able and expert guidance of Major Gadre—a retired Government servant and a scholar of high attainments who kindly offered his services as a labour of love—about 220 bundles have been classified and few of the important amongst them have been transcribed into Maratti with translations in English and Tamil. There is ample source of materials amongst these for research scholars, who might be interested in the history of Maratta rule in Tanjore—particularly of the later Maratta period.

Recently Sri Neelakanta Sastriar has in his letter to the "Hindu" drawn attention of the authorities to the need for study of the Modi manuscripts among the "Makenzie collections" in the Oriental manuscripts Library. As rightly pointed out by him, the modi in vogue in Tanjore and used in these records could not be deciphered correctly by even scholars from Maharashtra. It is therefore necessary that the few old pandits conversant with the particular script should also train a number of others besides, considering the yet larger number of about 750 bundles of manuscripts that still await study and translation. The Madras State Government is being moved in this regard. We hope to publish in our Journal, such of them as would seem of value but their real worth could be assessed and made use of as historical material only, by research scholars to be deputed by Universities. Some research scholars from Maharashtra who had been to the Library expressed the difficulty pointed out by Sri Neelakanta Sastri.

We hope and trust that with such help as is available, we shall endeavour our utmost to have the Modi manuscripts conserved carefully and made available to scholars who could make the best use of them.

With profuse apologies, we wish to present Vol. XVIII No. 1 and 2 combined. Among the contents will be found the serial publications of Danvanthri Vaidyam, Nigantu Samuchaya and Meemamsa Sastraguch and Murugar Kadambakam continued and a new work Asvalayana apara prayoga taken up for serialisation. Besides, notes and studies of other important manuscripts are continued. We are reproducing an article of Robert Stevens giving an account of the discussion among scientists of eminence in America - which we hope would be of interest considering the wealth of ancient lore on various aspects of scientific interest in the archives of our library. We are sure that at our present economic growth when augmentation of production is of vital importance, the extracts from "Kauthuka Chintamani" would be much appreciated and we hope to follow it with similar notes of value on location of water springs under the earth from the Brihat Samhita of the great sage and savant Varahamihira.

EDITOR.

ॐ शक्तिः

॥ श्रीएकोजिमहाराजकृत संस्कृतपदानि ॥

ஸ்ரீ ஏகோஜி மகாராஜாவின் ஸம்ஸ்க்ருத பதங்கள்

By

Siromani, Vidwan & Sangeetam T. G. Ananthasubramanian,
Research in Music, T. M. S. S. M. Library, Tanjavoor.

கலைகளை வளர்த்தவர்களும், அவைகளை ஆதரித்தவர்களும் அரசர்களே. அரசர்களின் அவையை பற்பல பண்டிதர்களும், கவிஞர்களும், கலைஞர்களும் அலங்கரித்து வந்தார்கள். அவர்களைப் பாராட்டிப்பரிசளித்துப் பொன்னும், பொருளும் அளிப்பதோடு, பொன்னுடை போர்த்திப் போஷித்து வந்தார்கள்.

ஒரு காலம் தஞ்சை மாவட்டத்தில் கலைமணம் கமழ்ந்து வந்தது, வாழ்ந்தது. பொன்னியையும் கரையோரமெல்லாம் கலைஞர்கள் வாழ்ந்து வந்தார்கள். பொன்னியின்கைகளில் கலை தவழ்ந்தோடி பாய்ந்துகொண்டிருந்தது. பொன்னியின் தண்ணீரைப்பருகினாலே கலைநூனம் உண்டாகுமென்பார்கள். அத்தகைய தஞ்சையை கி. பி. 17-ம் நூற்றாண்டில் “ஏகோஜி” என்ற மகாராட்டிர மன்னர் ஆண்டு வந்தார். இவரே முதல் மகாராட்டிர அரசர். இவர் பெரிய கலைஞர். இவருக்கு மூன்று குமாரர்கள். அவர்களில் மூன்றாவது குமாரரின் பெயர் “துளஜா” என்பதாகும். இவரை “துக்கோஜி” என்றும் அழைப்பர். இவர் “ஸங்கீதஸாராம்ருதம்” என்ற ஸங்கீத நூலை இயற்றியுள்ளார். அதில் தன் தாயாரான “தீபாம்பிகை”யைப்பற்றி கூறுகிறார்.

* दीपान्तरा धीशनतस्य तस्य दीपाम्बिका नाम बभूव भार्या ।
या पार्वतीव प्रमथाधिपस्य रूपादिभिः प्राणसमा व्यभासीत् ॥

இவர் கி. பி. 1729—1735 வரை அரசுபுரிந்து வந்தார். அதற்குப் பிறகு துளஜாவின் குமாரரான “ஏகோஜி” என்பவர் அரசாக்கிரமித்திலமர்ந்தார். இவரை “பாவாஸாஹெப்” என்றும் கூறுவர். கி. பி. 1735-1736 வரைதான் ஆக்கியிலிருந்ததாகத் தெரிகிறது. இவர் பல மொழிகளிலும், ஸங்கீதத்திலும் நல்ல தேர்ச்சி பெற்றதோடு ஸாஹித்யமியற்று மாற்றல்பெற்றவராகவுமிருந்தார்.

* ஸங்கீத ஸாராம்ருதம், ச்ருதிப்ரகரணம், 12வது ச்லோகம். இந்த ச்லோகத்தில் கூறும் தீபாம்பிகையை ஏகோஜி தன் கருதியில் குறிப்பிடுகிறார்.

ஸம்ஸ்கிருதம், தெலுங்கு, மராத்தி முதலிய மொழிகளில் ஸாஹித்யங்கள் செய்துள்ளார். எல்லா ஸாஹித்யங்களும் திருவாரூர் தியாகராஜஸ்வாமி பெயரில் இருக்கின்றது. (இவரை சந்திரமௌஸீச்வரரென்றும், விடங்கரென்றும் கூறுவதுண்டு). ஏகோஜி தான் இயற்றிய ஸம்ஸ்கிருத கிருதிகளில் தன் வம்ச பரம்பரையைக் கூறியுள்ளார். “கல்யாணி” ராக கிருதியில்

**“दीपाम्बिकातनयतुलजेन्द्रपूजित
दीपाम्बिकापौत्रैकेन्द्रविनुत”**

என்று இதில் தீபாம்பிகையின் பௌத்திரன் என்று கூறுவதால் ஏகோஜியின் மனைவிபெயர் தீபாம்பிகா என்பது தெளிவு இதைத்தான் துளஜா தன் ஸங்கீத ஸாராம்ருதத்தில் கூறியுள்ளார். அடுத்து தான் துளஜாவின் குமாரனென்பதை பூபாளராகம் அடசாபு தாள கிருதியில் கூறியுள்ளார்.

“तुलजेन्द्रतनयैकराजेन्द्रसन्नुत”

என்று மேலும் தன் பெரிய தகப்பனாரைப்பற்றியும் கூறியுள்ளார். “மங்கள கைசிகி” ராக கிருதியில்

“शरभनृपालतनयसरसैकराजनुत”

என்று இங்கு ‘சரப’ என்ற பதம் “சரபோஜி” என்பவரைக் குறிக்கும். இவர் ஏகோஜியின் (1676—1683) இரண்டாவது குமாரர். இவரைப்பற்றி ‘துளஜா’ தான் இயற்றிய ‘ராஜரஞ்ஜனவித்யாவிலாஸ’ * ‘राजरञ्जनविद्याविलास’ நாடகத்தில் கூறியிருக்கிறார்.

रामस्य सौमित्रिरिवानुरूपो धीरः किरीटीव युधिष्ठिरस्य ।

आसीद्व्यालुः शरभर्जितारिस्तस्यानुजन्मा शरभक्षितीशः ॥

என்று ‘சரப’ என்ற பதத்தோடு ‘ஜி’ என்றமரியாதை எழுத்துச் சேர்ந்தவுடன் சரப + ஜி = சரபோஜி என்று மறுவி விட்டது எனக்கூறலாம். இவர் கிருதிகள் பதங்களாகவே [அதாவது. பல்லவியை யடுத்து சரணங்களாக] அமைந்து காணப்படுகிறது. பிற்காலத்தில்தான் பல்லவி, அனுபல்லவி, சரணம் என்று கீர்த்தனைவடிவம் வந்தது எனலாம். இவர்களின் குலதெய்வமான திருவாரூரில் எழுந்தருளியிருக்கும் சந்திரமௌஸீச்வரரென்ற தியாகராஜரைப்பற்றியே பாடியுள்ளார். இவர் பதங்களில் பக்திசுவை மிகுதியாகக் காணப்படுகின்றன. இவர் செய்த ஸம்ஸ்கிருத பதங்களைச் சிலவற்றை இங்கே தருகிறோம். இவர் முத்ரை “ஏகேந்திர வினுத” ஏகேந்திர ஸந்ருத” என்பதாகும்.

* “ராஜரஞ்ஜனவித்யாவிலாஸ” நாடகம் தெலுங்கு மொழியில் அச்சாகியிருக்கிறது. இது ஓர் யக்ஷகானமாகும். T. M. S. S. M. Library.

राग :— कल्याणी]

;

「तालु:— ?

(पल्लवि)

भयहर शंकर तव दासोऽहं

पाहि करुणया चन्द्रमौलीश

(भयहर)

(चरणम् १)

गिरिजारमण श्रितजनपोषण

दृष्टभयमोचन साम्बसदाशिव

(भयहर)

(२)

दुर्बुद्धिं हर सद्बुद्धिं देहि नित्य-

श्रियो दायक नित्योत्सवकर

(भयहर)

(३)

दीपाम्बिकातनयतुलजेन्द्रपूजित

दीपाम्बिकापौत्रैकेन्द्रविनुत

(भयहर)

ராகம் — கல்யாணி

தாளம் — ?

[6]வது மேள ராகம். தீரசங்கராபரணத்தின் பிரதிமத்யமமாகும். ஸம்பூர்ண ஸ்வரங்களையுடையது. ருத்ரசக்ரத்தின் ஐந்தாவது ராகம். ஸர்வகமக, ரக்தி ராகம். எப்பொழுதும் பாடலாமென்றாலும் ஸாயங்காலத்தில் பாடினால் ரஞ்ஜகமாகவிருக்கும்.]

புஸ்ஸிஷி

பயஹர சங்கர தவ தாஸோஹம்

பாஷி கருணயா சந்த்ர மௌஸீச

(பயஹர)

சுரணம் 1

கிரிஜா ரமண

சரிதஜன போஷண

துஷ்டபயமோசன

ஸாம்பஸ்தாசிவ

(பயஹர)

N B:—தஞ்சை “சரபோஜி” மகாராஜாவின் ஸரஸ்வதி மஹால் கைப்பிரியிலுள்ள தெலுங்கு கேட்டலாக் Vol. IIல் D. No. 850 B. No. 11629 சுவடியிலிருந்து எடுக்கப்பட்டது.

2

தூர்புத்திம் ஹர ஸத்புத்திம் தேஹி
 நித்யஸ்ரீயோ தாயக நித்யோத்ஸவகர (பயஹர)

3

தீபாம்பிகாதனய துளஜேந்த்ரபூஜித
 தீபாம்பிகாபௌத்ர ஏகேந்த்ரவீநுத (பயஹர)

௨

ராகம் — மங்கலகேசிகி]

[தால — ?

(பலவி)

பாலய மாं சததம் சந்த்ரமௌலீச (பாலய மாं)

(சரணம் 1)

பாலய சரமநுபாலதனய-
 சரசைகராஜனுத கௌரீரமண । (பாலய மாं)

(2)

கஜாஹர நிஜமக்தமனோஹர ।
 ச்ரீகர சூமகர ச்ரீசங்கர ॥ (பாலய மாं)

(3)

சரசயேகராஜேந்த்ரசன்னுத
 துரிதமயஹர ச்ரீத்யாஜேச ॥ (பாலய மா்)

ராகம் — மங்களகைசிகி

தாளம் — ?

[இந்த ராகம் 15-வதான மாயாமானவகௌள ஜன்யமாகும். ஆ—ஸ ம க ம ப ம தா நி ஸ் ; அ—ஸ் நி த ப ம க ரி ஸ . எப்பொழுதும் பாடலாம். ஆரோஹணத்தில் ரிஷபவர்ஜம். வக்ரமாக மற்ற ஸ்வரங்கள் வரும். அவரோஹணம் ஸம்பூர்ணம்.]

பல்லவி

பாலய மாம் ஸததம் சந்த்ரமௌலீச

(பாலய மாம்)

சுரணம்

1

பாலய சரப ந்ருபாலதநய
ஸரஸைகராஜநுத கௌரீ ரமண (பாலய மாம்)

2

கங்காதர நிஜபக்த மனோஹர
ஸ்ரீகர சுபகர ஸ்ரீசங்கர (பாலய மாம்)

3

ஸரஸ யேகராஜேந்தர ஸந்ருத
துரிதபயஹர ஸ்ரீ த்யாகேச (பாலய மாம்)

3

ராம :— ?]

[தால :— ?

(பல்லவி)

மயஹர் ஷக்ரம் ஷ்யாயாமி ஹ்ருதயேஹம் (மயஹர்)

(சரணம் 1)

பார்வதிவல்லபம் கங்காஜடாபரம், கஜசர்மா-
மயஹர், துஷ்ணிசூலபரம் தேவாதிதேவம் (மயஹர்)

(2)

நந்திவாஹநாரூடம் நாபாபரணபரம்
சுந்தரரூபபரம் ஷக்ரம் (மயஹர்)

(3)

* ராஜஹ்ஸாப்யாதநயராஜயேகேந்ரபூஜிதம்
ராஜதூலஜேந்ரவிநுதம் சந்ரமௌலிசம் (மயஹர்)

ராகம் —

?

தாளம் —

?

பல்லவி

பயஹரம் சங்கரம் த்யாயாமி ஹ்ருதயேஹம் (பயஹரம்)

* ராஜஹ்ஸா என்பது ஏகோஜியின் தாயாராக இருக்கலாம் எனத் தோன்றுகிறது.

சரணம் 1

பார்வதீவல்லபம் கங்காஜடாதரம் கஜசர்மாம்
பரதரம் துங்க த்ரிசூலதரம் தேவாதி தேவம் (பயஹரம்)

2

நந்திவாஹநாசூடம் நாகாபரணதரம்
சந்தரஸூபதரம் சங்கரம் (பயஹரம்)

3

ராஜஹம்ஸாம் பாதநய ராஜயேகந்த்ரபூஜிதம்
ராஜதுளஜேந்த்ரவினுதம் சந்த்ரமௌஸீசம் (பயஹரம்)

4

ராக :— யேருகலகாம்போதி

[தால :— ஆதி

(பஹி)

டியாயமி சந்த்ரமௌஸீசம் சததமஹம் (டியாயமி)

(சரணம் 1)

கன்யாணடாயகம் கன்யாணீநாயகம்
கஜாஜடாகலாபம் கனகாசுலேந்த்ரசாபம் (டியாயமி)

(2)

துவ்விஹர் சதுவ்விஹர் பக்தபயமோசனம்
பாலவிலோசனம் துலஜேந்த்ரவினுதம் எகேந்த்ரசேவிதம் (டியாயமி)

ராகம் — யெருகலகாம்போதி

தாளம் — ஆதி

[28வது மேளமான ஹரிகாம்போஜி ஜன்யம். ஆ—ஸரிமபதஸ் ;
அ—ஸ் நிதபமகரிஸ —ஒளடவ ஸம்பூர்ணம். பாஷாங்கரக்தி ராகம்.
சுத்த மத்யம சதுச்சுருதிதைவத ஸ்வரங்கள். ராகச்சாயா ஸ்வரங்கள்.
எப்பொழுதும் பாடக்கூடியது.]

பல்லவி

த்யாயாமி சந்த்ரமௌஸீசம் ஸததமஹம்

சரணம் 1

கல்யாணதாயகம் கல்யாணீநாயகம்
கங்காஜடாகலாபம் கனகாசுலேந்த்ரசாபம் (த்யாயாமி)

2

தூர்புத்திஹரம் ஸத்புத்திகரம் பக்தபயமோசனம்
பாலவிலோசனம் துளஜேந்த்ரவினுதம் ஏகேந்த்ர ஸேவிதம் (த்யாயாமி)

५

रागः— आहरि]

[तालः— आदि

(पल्लवि)

पाहि करुणया मां चन्द्रमौलीश
देहि तव भक्ति एकेन्द्रविनुत (पाहि करुणया)

(चरणम् १)

नान्दिवाहनारूढ नागभूषणधर
गौरीमनोहर गङ्गाजटाधर (पाहि करुणया)

(२)

सकलभयहर सामजचर्माश्वरधर
करुणासुधाकर भक्तमनोहर (पाहि करुणया)

(३)

सरसतुलजेन्द्रसन्नुतचन्द्रमौलीश
भवानीमनोहर भाग्योदयकर (पाहि करुणया)

ராகம் — ஆஹரி

தாளம் — ஆதி

[8-வது மேளமான ஹனுமத்தோடியில் ஜன்யம். வக்ர ஸம்பூர்ண ராகம். ஆ—ஸரிஸமகமபதநிஸ்; அ—ஸ்நிதாபமகரிஸ. ரக்தி ராகங்களில் இதுவுமொன்று. அந்தரகாந்தாரம் பிரயோகப்படுவதால் பாஷாங்க ராகமாகும். முற்பகலில் பாடுவது ஸம்பந்தாயத்தில் காணப்படவில்லை.]

பல்லவி

பாஹி கருணயா மாம் சந்த்ரமௌளீச

தேஹி தவ பக்தி ஏகேந்த்ரவினுத

(பாஹி கருணயா)

சரணம் 1

நந்திவாஹனாருட

நாகபூஷணதர

கௌரீமனோஹர

கங்காஜடாதர

(பாஹி கருணயா)

2

ஸகலபயஹர ஸாமஜ சர்மாம்பர

கருணாஸுதாகர பக்த மனோஹர

(பாஹி கருணாயா)

3

ஸரஸ துளஜேந்த்ரஸந்நுத சந்த்ரமௌஸீச

பவானீ மனோஹர பாக்யோதயகர

(பாஹி கருணாயா)

4

ராக :— முகாரி]

[தால :— ரூக்

(பல்லவி)

श्रीरामचन्द्र सद्गुण सान्द्र

भक्तमनोहर पालय माम्

(श्रीरामचन्द्र)

(चरणम् १)

श्रीसीतानायक सन्तान दायक

येकेन्द्रपालक पालय माम्

(श्रीरामचन्द्र)

(२)

श्यामलरूप सद्गुणरूप

समरदिलीप पालय माम्

(श्रीरामचन्द्र)

(३)

तुलजेन्द्रविनुत राजहंसपूजित

सकलजनसेवित पालय नित्यम्

(श्रीरामचन्द्र)

ராகம் — முகாரி

தாளம் — ரூபகம்

[20வது மேளமாகிய நடபரவியில் ஜன்யம். ஒளடவ ஸம்பூர்ணம். ஆ — ஸரிமபநிதஸ்; அ — ஸநிதபமகரிஸ. ஆரோஹணத்தில் வக்ரமாக காந்தார, நிஷாதங்கள் ப்ரயோகிக்கப்படுகின்றன. இது ஓர் பாஷாங்க ராகமாகும். சில ஸஞ்சாரங்களில் சதுஸ்ருதிதைவதம் வருகின்றன.]

பல்லவி

ஸ்ரீ ராமசந்த்ர

ஸத்குணஸாந்த்ர

பக்த மனோஹர

பாலய மாம்

(ஸ்ரீ ராமசந்த்ர)

சுரணம் 1

ஸ்ரீ ஸீதாநாயக	ஸந்தானதாயக	
யேகேந்த்ரபாலக	பாலய மாம்	(ஸ்ரீ ராமசந்த்ர)

2

ச்யாமளரூப	ஸத்ஞ்ணபூப	
ஸமரதிஸீப	பாலய மாம்	(ஸ்ரீ ராமசந்த்ர)

3

துளஜேந்த்ரவினுத	ராஜஹம்ஸபூஜித	
ஸகலஜனஸேவித	பாலய நித்யம்	(ஸ்ரீ ராமசந்த்ர)

இந்த ஒரு கீர்த்தனம் ஸ்ரீ ராமர் பெயரில் பாடப்பட்டுள்ளது.

வலை வீசு புராணம்.

M No. 299. D No. 515 (சாட்டலாக் Iல் பக்கம் 410)

உலகெலாம் உணர்ந்து ஒதுதற்கரியவனாக இருக்கின்ற இறைவன் உண்டென்ற கொள்கையினை உடையவர்களாய் ஆத்திகர் தபக்கே பறை, அங்கம், ஆகமம், புராணம், இதிகாசம், காவியம், இலக்கணம், சிற்றிலக்கியம், பேரிலக்கியம் ஆகிய நூல்கள் பயன்படுவன. அவைகள் பெறுதற்கரிய மானிடப் பிறவியினைப்பெற்றவர்க்கு உயர்ந்தோரான் எடுத்து ஓடப்பெற்ற உறுதிப்பொருள்களாய் அறம், பொருள், இன்பம், வீடு என்ற நான்கினையும் தரவல்லன. மக்கள் மாக்களாக உழலாது, மக்களாக வாழவேண்டுமென்றே அவைகள் தோன்றின. மனிதர்கள் தாமும் நல்வழி நடந்து, பிறருக்குத் தீர்க்கிழைக்காது, பிறரையும் நல்வழி வாழவைக்க எழுந்தன அவைகள்.

புராணம் என்ற சொல்லுக்குப் பண்டை வரலாறு என்று பொருள். இது கலைஞானம் அறுபத்து நான்கிலொன்று. அது உலகத்தின் தோற்றம், உலகக் கேடு, பாரம்பரியம், மன்வந்தரம், பரம்பரைச்சுதை ஆகிய இவ்வாவந்து இலக்கணங்களை யுமுடையது. இத்தகு சிறப்பு வாய்ந்த புராணங்கள் நல்ல நீதிசுனைக்கதை வாயிலாக எடுத்தோதி மக்களை நல்வழிப்படுத்துவன. அவற்றுள் இங்கு விளக்கப் படுவது “வலை வீசு புராண”மாகும்.

இது எமது மன்னர் சரபோசியின் சரசுவதிமாலிலுள்ள ஏட்டுச்சுவடிகளில் பழமை வாய்ந்தது. ஏடுகள் சிதைந்தும், பூச்சிபரித்தும், ஒடிந்தும் இருக்கின்றன. விருத்தப்பாவும், அகவற்பாவும், இடையிடையே உரையும் விரவிரப் பாடப் பட்டுள்ளது. இதனை இயற்றியவர் “காங்கேயன்” என்னும் புலவர் பெருமான். இது அச்சிட்டிருப்பதாகத் தெரியவில்லை. அச்சிட்டிருப்பின் இப்பிரதி ஒப்புநோக்கலுக்குப் பயனுடைத்தாயிருக்கும். இது நல்ல நீதிசுனை எடுத்தோதுகின்றது. இதில் கூறப்படும் வரலாறு:—

ஒருகாலத்தில் முழுமுதற்கடவுளாகிய சிவபெருமான், கைலை மலையில் வீற்றிருந்து, பருப்பதன்மகளாய் பார்வதிதேவிக்கு ஞானகோசத்தை உபதேசித்துக் கொண்டிருந்தார். அதுபோழ்து எந்தை கந்தவேளாம் அறுமுகக்கடவுள் ஒரு கருவண்டின் உருக்கொண்டு பார்வதிதேவியாரின் கூந்தலில் பறைந்திருந்து கேட்டார். அதனை அறிந்த ஆண்டவன், ஒட்டுக்கேட்ட குற்றத்திற்காக முனிந்து முருகனை ஆழியில் ‘மகர மீன்’ ஆகுமாறு சபித்தார்.

பின்னர் உரையாடலில் உமாதேவியார் சிவத்தினும் சக்தியே பெரிதென்று வாதித்த குற்றத்திற்காக, உமை கையிலிருந்த ஞானகோசத்தினை வாங்கிக் கடலில் எறிந்துவிட்டு, அங்கயற்கண்ணியும் பார்வதியைப் ‘பரதவர் மக’ளாகு

மாறு சபித்தார். உண்மையுணர்ந்த உமை சாபநீக்கம் கேட்டாள். சிவபெருமான் “நாமே வந்து உன்னை மணப்போம்” என்று கூறினார். பார்வதிதேவியார் பரதவர் மகளானார். முருகன் மகரமீனாள். சிவனார் உமை கையினின்றும் வாங்கி எறிந்த ஞானகோசத்தை முருகனாகிய மகரமீன் விழுங்கிக் கடலைக் கலக்கி மீனவர்களையும் துன்புறுத்தியது. அதுகண்ட பரதவர் தலைவன் “இம்மீனைப் பிடிப்பவர்க்கு என் மகனைத் தருவேன்” என்று கூறினான். சிலகாலம் செல்ல எல்லாம் வல்ல சித்தரான எம்பெருமான் வலைஞனாகச் சென்று வலைவீசி அம்மகர மீனைப் பிடித்து மலையன் மகனை மணப்பரிந்துகொண்டார்.

இவ்வரலாறு பரஞ்சோதி முனிவர் திருவிளையாடற் புராணத்தில் உள்ள வலை வீசின படலத்தினும், திருவாலவாயுடையார் திருவிளையாடற் புராணத்தின் கண்ணுள்ள வலை வீசின திருவிளையாடலினும் வேறாயது.

பரஞ்சோதி முனிவர் திருவிளையாடற் புராணத்தில் உள்ள வலை வீசின படலத்தில் உள்ள வரலாறு: கைலையில் அங்கையற்கண்ணம்மைக்கு முக்கட் கடவுள் வேதப்பொருள்களை உபதேசித்தகாலம் அவைகளை அன்பில்லாமற் கேட்ட காரணத்தால் அம்பிகையை வலையர் மகளாகுர்ப்படி சபித்தார். இச்செய்தியறிந்த விநாயகக்கடவுள் வந்து அவ்வேத நூல்களை யெல்லாம் கடலிலெறிந்தார். முருகக் கடவுளும் ஓடிவந்து தந்தை கையிலிருந்த சிவஞான போத நூலை வாங்கிக் கடலிலெறிந்தார். இவைகளுக்கெல்லாம் காரணம் வாயிற்காவலரான நந்திதேவரென்று சிவன் உணர்ந்தார். சமயமறியாது இருவரையும் உள்ளே அனுமதித்த காரணத்திற்காக நந்திதேவரைச் சுருமீனாகுமாறு சபித்தார். விநாயகரைச் சபிக்கவில்லை முருகனை மதுரையில் செட்டிகள் குலத்தில் ஊமைப்பிள்ளையாகுமாறு சபித்தார். நந்திதேவராகிய சுருமீன் அவ்வேத நூல்களைச் சுமந்துகொண்டு கடலைக்கலக்கியது. பின்னர் சிவன் வலைஞனாகி அம்மீனைப்பிடித்து உமையை மணந்ததாகக் கூறப்படுகிறது.

திருவாலவாயுடையார் திருவிளையாடற் புராணத்தில் உள்ள வலைவீசின திருவிளையாடலில் உள்ள வரலாறு:—

கைலையில் சிவனுரைத்த அரும்பொருளை மீட்டும் உரையெனக் கேட்க அதற்கு உமை அதனை ‘மறந்தேன்’ என்றுரைக்க முனிந்து வலைஞர் குலத்திற் றேன்றுமாறு சபித்தார். பிள்ளையார் போபித்து அந்நூல்களைக் கடலிலெறிந்தார். முருகன் தந்தை கையிலிருந்த ஆகமத்தைக் கிழித்தார். அதனால் கந்தனை மதுரையில் வணிகர் குலத்தில் மூங்கையனாய்ப் பிறக்கச் சபித்தார். இப்படியிருக்கும்போது கணனாதனெருவன் உட்புகுந்தான். அவனை உள்ளே அனுமதித்த காரணத்தினால் வாயிற்காவலராகவிருந்த நந்திதேவரைச் சுருமீனாகு மாறு சபித்தார். பின்னர் சிவபெருமான் வலைஞனாக வந்து வலை வீசி அம்மீனைப் பிடித்து அம்மையை மணந்ததாகக் கூறப்படுகிறது.

எமது “வலைவீசு புராணம்” மிகச்சிறந்த நூலாகக் காணப்படுகின்றது. 190 ஏடுகளையுடையது ஒரு பக்கத்திற்கு 4 வரிகள் முதல் 7 வரிகள் வரையுமிருக்கின்றன. பிழைகளதிகமாக உள்ள இந்நூலின் தொடக்கம்.

இருள்மலந் தீரநற் போத மெய்தவுந்
தருபல முத்தமிழ்ச் சாரதிப் பெண்ணும்
மருவு பேறது முற்று மருளென
குருபரன் பாதமுட் கொண்டு போற்றுவாப்.

அரும்பைவைக் குஞ்சடை நின்மல நாந்தவாண் பனையைக்
குரும்பைவைக் கும்படி பாடவல்லார் கொற்கை வேந்தன் மனம்
திருட்டவைக் குஞ்செஞ்சொற் றிருஞான சம்பந்தன் செந்தமிழ்நூல்
விரும்பவைக்குங் கொடுபோய் விண்ணுணோர்க்கு மிகப்பதத்தே.

ஓற்றை மருப்பு மிருபுயமும் ஒளிசேர் நயனமொரு மூன்றும்
கொற்ற வலங்கற் புயநான்கும் கோலக் கரங்க ளோரைந்தும்
வெற்றி புனைந்த மதவாறும் விளங்கக் குன்றிற் பிடிவருந்தப்
பெற்ற களிற்றின் திருநாமம் பேசப் பாசப் பிறப்பறுமே.

தேங்கிய கங்கை சூட்டு சிவனொரு படகி லேறி
வாங்கிய வுததி தன்னில் வலைவீசு புராணஞ் சொன்ன
காங்கயன் றன்னை யானுங் காங்கேயன் கந்த சுவாமி
பாங்குடன் மசர மாய பணிவிடை போற்றி போற்றி.

கலைவீசும் சிறுபிறையும் கடுக்கையுநுண் டுளையெயிற்றுக்
கொலைவீசும் விடவரவும் கொக்கிறகு மொளிவீசு
அலைவீசும் புனற்சடையார் அலைகடலிற் படவேறி
வலைவீசு திருக்கதையை மண்மீது வகுத்துரைப்பாம்.

கடைசி :

நன்றியறியாச் தூன்.....வந்தவாறும்
யின்றெ னிதையந் தனக்குச் செவ்வேள் தந்த வியல்பினால்
யானுரைத்தே னிதற்கு மேலும்,
வென்றிபுனை சூர்தடிந்த தப்பிரானார் விடைகொடுத்த
படியே யான் விளம்பலுற்றேன்

(20)

உபதேச சருக்கம் முற்றும்.

மிகமிகப் பழுதுபட்டிருக்கும் இச்சுவடியினை அச்சேற்றுதல் அருமையினும்
அருமை. இதுகாலம் அச்சேறாமல் இதன் பிரதிகள் வேறெங்கும் இருக்குமாயின்
அவைகளும் இந்நூல் அச்சேறத்துணை செய்யும். எல்லாம் செயல்கூடும்
ஈல்லான் திருவருள் துணை புரியட்டும்.

வாழ்க நம் கலைக்கோயில்

ஆ. சண்முகவேலன், M. A., B O. L.,

Junior Research Officer,

(Siddha) Central Council of Ayurvedic Research (Literary) Unit, Tanjore.

நம் நாட்டிலுள்ள மிகவும் பழமையான நூல் நிலையங்களில் நமது தஞ்சை சரஸ்வதி மஹால் நூல் நிலையமும் ஒன்று. கடந்த 500 ஆண்டுகளாக இந்திய நாட்டின் கலைச்செல்வத்தைப் பாதுகாத்துவரும் நிலையம் இது. ஸம்ஸ்கிருதம், தமிழ், தெலுங்கு, கன்னடம், மராத்தி முதலிய பல பாஷைகளில் ஆயிரக்கணக்கான ஏடுகள் நம் நூல் நிலையத்தில் உள்ளன. இலக்கியம், சரித்திரம், பயிர்த்தொழில், கைத்தொழில், வாணிபம், சிற்பம். ஓவியம், இசை, நாட்டியம், சோதிடம், வைத்தியம், வேதசாஸ்திரங்கள் முதலிய பல கலைகள் சார்பான நூல்கள், பல பாஷைகளிலும் இங்கு பாதுகாத்து வைக்கப்பட்டிருப்பது குறிப்பிடத்தக்க செய்தியாகும்.

‘காலவேகத்தில் மறைந்துவிட்ட நூல்கள்’ என்று கைவிடப்பட்டவை சில இன்னும் இங்கே இடம்பெற்றுள்ளன. சில நூல்கள் இன்னும் அச்சிடப்படாமல் ஏட்டுச்சுவடிகளாகவே இருந்து வருகின்றன. சுமார் 60 ஆண்டுகளுக்கு முன் அச்சிடப்பட்ட நூல்கள்கூட இக்காலத்தில் கிடைப்பதில்லை. இந்நூல் நிலையத்திலுள்ள அத்தகைய நூல்களையும் தேர்ந்தெடுத்துப் புதிய முறையில் அச்சிட்டு வெளிப்படுத்துவதும், இதுவரை அச்சிடப்படாமல் ஏட்டுச்சுவடிகளில் உள்ள அருங்கலை நூல்களை வெளிப்படுத்துவதும் நம் கலையை அழிவிடாமல் பாதுகாக்கும் நன் முயற்சியாகும். அவ்வகையில் இதுவரை பல பாஷைகளில் வெளிவந்துள்ள சரஸ்வதி மஹால் வெளியீடுகளின் பெருமையை அறிஞர் உலகம் நன்கு அறியும்.

எனினும், மேற்கொண்டும் பல ஏடுகள் அச்சிடப்படாமல் இருப்பது குறித்துச் சிந்திக்கவேண்டியதாக உள்ளது. அவ்வகையில் ஷை நூல் நிலையத்தின் கௌரவ காரியதரிசி ஸ்ரீ ஓ. எ. நாராயண சுவாமி பி. எ., பி. எல்., அவர்கள் எடுத்துக் கொண்ட அரிய முயற்சியின் பலனாக மத்திய சுகாதார மந்திரி காரியாலயத்தைச் சார்ந்த மத்திய ஆயுர்வேத ஆராய்ச்சிக் *கவுன்ஸில் சார்பில் ஏழுபேர் அடங்கிய

*1. டாக்டர் பி. எம். மேத்தா, பம்பாய்

2. டாக்டர் வி. நாராயணசுவாமி, சென்னை.

3. டாக்டர் எம். வி. வேங்கடராகவன், சென்னை.

4. வைத்யகலாநிதி, கே. பரமேஸ்வரன் பிள்ளை திருவனந்தபுரம்.

5. டாக்டர். சி. துவாரகநாத், கவுன்ஸில் காரியதரிசி புதுடெல்லி.

6. பண்டிட் ஹரிடட் சாஸ்திரி மஹாராஷ்டிரா ஆயுர்வேத டைரக்டர் (Retd)

7. ஸ்ரீ எ. வி. ராமதுரை டெப்டி பைனான்ஸ் அட்வைசர் (ஹெல்த்) புதுடெல்லி

குழுவினர் 1964 பிப்ரவரி மாதக்கடைசியில் நமது தஞ்சை நூல் நிலையத்தை வந்து பார்வையிட்டனர். அவ்வாறு பார்வையிட்டதன் பலனாக, இந்திய வைத்தியத் துறையில் தக்க ஆராய்ச்சியாளர்களை நியமித்து வைத்திய ஏடுகளைப் பரிசீலனை செய்து அச்சிட்டு வெளிப்படுத்துவதென்று ஷை கமிட்டியில் முடிவு செய்தனர். தொடக்கத்தில் ஷை குழுவினர் தேர்ந்தெடுத்த வைத்திய நூல்கள்:— ஸம்ஸ்கிருத பாஷையில் உள்ளவை 13. தமிழில் உள்ளவை 14. முதலில் இவைகளைப் பதிப்பிட்ட பின்னர், வேறு பல நூல்கள் எடுத்துக்கொள்ளப்படும்.

தமிழில் சித்தர்கள் அருளிச்செய்த வைத்திய நூல்கள் பல. அவைகளில் முக்கியமான ஏடுகள் இன்னும் நமக்குக் கிடைக்கவில்லை என்றே சொல்லலாம். திருமூலர் எண்ணாயிரம், அகஸ்தியர் பன்னிராயிரம், அகஸ்தியர் தாமிரபரணியம், போகர் பன்னிராயிரம் போன்ற வைத்திய ஏடுகள் இன்னும் அச்சாகாதவை. அவை பரம்பரை வைத்தியர் குடும்பங்களில் இருக்கக்கூடும். அத்தகைய நூல்கள் கிடைக்குமாயின், அவைகளை வெளியிடுவதற்கும் திட்டம் இப்போது ஏற்பட்டுள்ளது. திருமூலர் எண்ணாயிரத்தில் ஓர் ஆயிரம் பாடல்கள் அடங்கிய ஏட்டுப் பிரதிகள் மட்டுமே நூல் நிலையத்தில் உள்ளது. மேற்கொண்டும் இதுபற்றி ஏடுகள் வைத்திய அன்பர்களிடம் இருக்குமாயின் கொடுத்துதவுப்படி கேட்டுக்கொள்ளுகிறோம். இந்த ஆண்டின் தொடக்கத்திலிருந்து சரஸ்வதி மஹால் நூல் நிலையத்தில் மத்திய ஆயுர்வேத ஆராய்ச்சிக்கவுன்ஸில் சார்பில் புதிதாக நியமனம் பெற்ற வைத்திய ஆராய்ச்சியாளர்கள் ஏடுகளைப் பரிசீலனை செய்து அச்சிடும் வேலையை மேற்கொண்டிருக்கின்றனர்.

காயகற்ப முறை

அவ்வகையில் தமிழில் “சித்தர் காய கற்ப முறை” என்னும் தலைப்பில் நூல்களையும் இணைத்து வெளியிட விரும்புகிறோம். இவை சரஸ்வதி மஹால் நூல் நிலையத்தின் பாதுகாப்பில் உள்ளவை.

நோய் இன்றி நீண்டகாலம் உயிரோடிருந்து முக்தி பெறுவதற்கு ஏதுவான வழியை இந்நூல்களில் காணலாம். இளமையிலேயே நரை, திரை, மூப்பு, பிணி, சாக்காடு எய்தி வாழ்க்கையின் முழு பலனையும் அநுபவிக்க முடியாமல் அந்தோ! நம் வாணாள் வீணாள் ஆகக்கூடாது என்பதே நம் முன்னோர்கள் கொண்ட குறிக்கோள். தேக்கு மரம் மற்ற மரங்களைப்போல விரைவில் கெட்டுவிடுவதில்லை. பூச்சி புழுக்கள் அரிப்பதில்லை. என்ன காரணம்? அதிலுள்ள தைலச்சத்து. அதுபோல் கற்ப மூலிகைகளை உண்டு உடலை நோய்க்கு இடங்கொடாமல் பாதுகாக்கவேண்டுமென்பது சித்தர்கள் கருத்து. ‘காயகற்பம்’ என்று சொன்னவுடன் சிலர் தவறான கருத்துக்கொண்டு எள்ளி நகையாடுகின்றனர். உடலை நோய்க்கு இடங்கொடாமல் வலிமைப்படுத்துவதே கல்ப மருந்தின் தத்துவம்.

நம் தோட்டங்களில் நூற்றுக்கணக்கான மூலிகைகள் உள்ளன. அவை நமக்காகவே ஆண்டவனால் படைக்கப்பட்டுள்ளன. ஆறு அறிவு பெற்ற மனிதனாகப் பிறந்தும் அவைகளைப் பயன்படுத்தாமல் விட்டுவிடும் அறியாமை இருந்தவாறு என்னே என்று அறிஞர் உலகம் பழிக்குமன்றோ !

ஆதி மருந்து

உலகில் ஆதிமருந்தைக் கண்ட நாடு நம்நாடு. ஆதி மருந்து இன்ன தென்று அறிந்து அதைப் பயன்படுத்தியவர்கள் நம் முன்னோர். அதை உலகில் மக்கள் யாவரும் பயன்படுத்தி நன்மை பெறவேண்டுமென்று பரந்த நோக்கத் தோடு வழி வகுத்துவைத்த பெருமை நம் பெரியோரைச் சார்ந்தது. அதை வீரிய முள்ள மருந்து என்றும், தெய்வீகத்தன்மை வாய்ந்துள்ளதால், தேவர்கள் விரும்பி உண்ணும் மருந்து என்றும், சக்தி மருந்தென்றும், சொல்லமுடியாத பெருமை யுடையது என்றும் கூறிச்சென்றனர். இதைச்சோதி மருந்தென்றும் அணுமருந் தென்றுங் கூறலாம். திருமூலர் கூறும் ஒரு பாடல் இக்கருத்தினை நன்கு விளக்கு கின்றது.

“வீர மருந்தென்றும் விண்ணோர் மருந்தென்றும்
நாரி மருந்தென்றும் நந்தி அருள் செய்தான்
ஆதி மருந்தென்று அறிவார் அகலிடம்
சோதி மருந்து இது சொல்ல வொண்ணாதே”

இத்தகைய அருமையான மருந்தைத்தான் ‘கற்பம்’ என்கிறோம். கற்ப மருந்து உடல் பிணிக்கு (physio-therapy) மட்டுமன்றி உள்ளப்பிணிக்கும் (psycho-therapy) மருந்தாய் அமைகின்றது. மேலும் உடலுக்கும் உரம் ஊட்டி (Constructive Medicine) நோய் அணுகாமல் தடுக்கக்கூடியது (Preventive) அகால மரணம் ஏற்படாமல் காக்கக்கூடியது. இக்கருத்தினை திருமூலரின் மற்றொரு பாடல் அழகாக விளக்குகின்றது.

“மறுப்பது உடல்நோய் மருந்து எனலாகும்
மறுப்பது உளநோய் மருந்து எனலாகும்
மறுப்பது இனிநோய் வாராதிருப்ப
மறுப்பது சாவை மருந்து எனலாகும்”

‘கற்பவிதி’ என்னும் ஷி நூல்களில் நாம் உண்ணக்கூடியவை இவை உண்ணத்தகாதவை இவை என்பதையும், தவருன உணவு முறையினால் நோய் வருவதுபற்றியும், மலச்சிக்கலால் நோய் ஏற்படுவதுபற்றியும் மலச்சிக்கலை நீக்குவதற்குரிய மார்க்கமும் தெளிவாகக்காணலாம். மேலும் தலை முழுவதற்குரிய பஞ்சகல்பம், கடுக்காய், மிளகு, கரந்தை, சீந்தில், வேம்பு, சிவனார்வேம்பு,

பொற்றலைக்கையான், பிரமி, தூதுவளை நெல்லி, வில்வம், துளசி, அழிஞ்சில், வாலுஞவை, சித்ரமூலம், பொற்கொன்றை நிலப்பனங்கிழங்கு, ஆகாசகருடன் கிழங்கு, குமரி, அறுகு போன்ற மூலிகைகளை எடுத்துக் கற்ப முறையில் உண்ண வேண்டிய முறைகளையெல்லாம் கற்பவிதி என்னும் நூல்களில் விரிவாகத்தெரிந்து கொள்ளலாம். மேலும் சிலாசத்துச்சுண்ணம், கல்நார் சுண்ணம், காந்தச்சத்துச் சுண்ணம், அயச்சத்து சுண்ணம், அபிரேகச்சத்துச்சுண்ணம், தங்கச்சுண்ணம், சூதக்கட்டு செந்தூரம், லிங்கக்கட்டு செந்தூரம், கட்டுப்பு முதலியவைகளைச் செய்து உண்பதன் பலனை விரிவாக மேற்படி நூல்களில் காணலாம்.

ஷே நூல்களைத் தொகுத்து ஆராய்ந்து விரைவில் வெளிப்படுத்தும் முயற்சியை மேற்கொண்டிருக்கிறோம். இதைக்கண்ணுறும் வைத்தியர்களோ அல்லது கலை அபிமானிகளோ தங்களிடமுள்ள பழைய ஏட்டுப்பிரதிகளை நம் நூல் நிலையத்திற்குக் கொடுத்துதவினால், அவைகளின் பிரதி எடுத்துக்கொண்டு ஏட்டினைத் திருப்பிக்கொடுத்துவிடுகிறோம். நம் கலையைக்காக்க விரும்புவோர் செய்யும் உண்மையான தொண்டு இது. இன்றோரன்ன பல கலை நூல்களை யெல்லாம் பாதுகாத்துவைத்து வெளியிடும் பணியை மேற்கொண்டுள்ள நம் சரஸ்வதி மஹால் நூல் நிலையத்தை உண்மையிலேயே கலைக்கோயிலாக எண்ணிப் போற்றுவோமாக.

வாழ்க நம் கலைக்கோயில் !

வந்துதா ²⁷னெடுத்த அரக்கியை மூக்கரிந்து,
 மாயமான் தன்னையே வதைத்து,
 மங்கைபை யரக்கன் கொண்டுதா னேகும்
 வழிதனைத் தொடர்ந்துபின் நடந்து,
 சிந்தைதா னெந்து சடாயுவை ²⁸படக்கித்
 தெளித்தபின் அனுமனை யடிமை
 செய்தமால் மருகா! பழனிவாழ் முருகா!
 தேவனே! தேவர்கள் நாயகனே!

4. பத்தியால் தினமும் தெறியினு லஞ்சிப்
 பஞ்சபூ தியமுமே யுன்னைப்
 பணியநா னறியேன்; அன்மொழி யறியேன்;
 பாவமே செய்திட அறிவேன்.
 முத்திதான் மேவி ஆரெழுத் துணரேன்;
 மொழிந்திடும் பழமொழி மொழியேன்!
 மோகமாய் நரகில் வீழ்ந்திடா தெனக்குன்
 முண்டகப் பாதமே யருள்வாய்!
 சுற்றமாய் ஏழு ²⁹மராமரந் துளைத்துத்
 துங்கனும் வாலியை வதைத்துச்
 சுக்கிரீ வனைப்பதந் தனிலே யருளித்
 தோகைபால் தூதது விடுத்துச்
 சித்தமே மகிழத் தூதுவந் துரைக்கத்
 தெண்டிரை வருணனார் பணியச்
 சென்றமால் மருகா! பழனிவாழ் முருகா!
 தேவனே! தேவர்கள் நாயகனே!

5. *காலவனைக் கையும் எலும்பினுற் கட்டிக்
 கற்றையுந் தசையுடன் சூட்டிக்
 கனக்கவே ஆக்கை நரம்பினால் இறுக்கிக்
 கனசுவர் தோலினுற் சுற்றிச்
 சாலவே வாசல் ஒன்பது விடுத்துச்
³⁰சஞ்சலிக்க ஐவரை இறுத்தித்

27. 'எதிர்த்த' எனல் பொருந்தும்.

28. 'அடைந்து' எனல் பொருந்தும்.

29. 'பலாமரநதுளைதது' என்றுளது.

*காலவனை = ? 'கால்வனை' எனலாம்.

30. "சஞ்சரிக்க" எனின் பொருந்தும்.

தங்களி லிணங்கி உந்தனைப் பணியத்
 தன்மையென் றனக்கருள் புரிவாய்!
 காலமே அறிந்த விபீடணன் தனக்குக்
 கருணையா லடைக்கல மருளிக்
 கமலமா மகளைச் சிந்தையுள் நினைந்து,
 கடல்திரு வளமையுங் கருதிச்
 சீலமே புரியும் எழுபது வெள்ளஞ்
 சேனையுந் திருவணை யடைக்கச்
 சென்றமால் மருகா! பழனிவாழ் முருகா!
 தேவனே! தேவர்கள் நாயகனே!

6. தொல்லைசெய் வினையா லன்னைதன் வயிற்றில்
³¹துவங்கியே புவிதனில் விழுந்து
 தோன்றி யேசிறு மதலையாய் வளர்ந்து,
 தோகையர்க் கிணங்கிக் காதலாஞ்
 செல்வனுய்த் திரிந்து வயதுதான் முதிர்ந்து
 சிறந்தவக் குஞ்சியும் வெளுத்துத்
 திட்டி மத்திபமா யுழலுமுன் ³²னெனக்குன்
 திருமலர்ப் பதமே யருள்வாய்!
 எல்லையில் லாத ³³மலையெலாம் பிடுங்கி
 ஏழு திருக்கட லடைத்து
 ஏகியிரு பதுநா லுபடைத் தலைவரும்
 இலச்சும குமார் முதலாய்
 செல்லவே இலங்கைத் திசைதனை நோக்கிச்
 சிறப்புடன் கவிக்குலஞ் சூழச்
 சென்றமால் மருகா! பழனிவாழ் முருகா!
 தேவனே! தேவர்கள் நாயகனே!

7. ³⁴அன்னைமார் சலித்தார் அயனுமே சலித்தான்
 அடிக்கடி என்னையே பிடிக்கவந்த
 அந்தகன் சலித்தான், இந்தமா பாவத்து
 அழுந்தியே யனுதினந் திரிந்தேன்.
 என்னவென் றுரைப்பேன் பிறையோ பிறந்து
 இறந்தபின் திருப்பவே பிறந்து

31. "துவங்கியே" எனல் பொருந்தும்.

32. "எனக்குத" என்றுளது.

33. "மலையெலலாம்" என்றுளது.

34. "அன்னமா" என்று மூலத்தில் உள்ளது.

எத்தனை செனனந் தன்னையா நெடுப்பேன்
 இதுவொழித் தாளவே யருள்வாய்.
 மன்னுரா வணன்பால் அங்கதன் தூதுதாய்
 மங்கையை விடுதியென் றுரைத்து
 மறுத்தவ னுரைத்த செய்தியால் வெகுண்டு
 வரிசிலை குனித்துநா ணேற்றிச்
 சின்னபின் னங்களாய் அரக்கரைத் துணித்துத்
 தேருடன் பரிகரி யுருளச்
 செய்தமால் மருகா ! பழனிவாழ் முருகா !
 தேவனே ! தேவர்கள் நாயகனே !

8. பஞ்சமா பாவிக் கொடியநெட் டூரன்
 பலவுப காரமே செய்யேன்
 பகர்ந்திடும் அன்பைக் கனிலைப் பொய்யென்
 பாவி தன்னிலும் பாவி
 அஞ்சியே நெறியா லுந்தனைப் பணியேன்,
 அறிவது சற்றுமே யறியேன்
 அவலனாய் பிறந்து அலைந்திடா தெனக்குன்
 அடியினை யருளுநா ளுளதோ !
 வஞ்சரா வணனை இன்று போய் நாளை
 வருகென வருளது புரிந்து
 வாளியால் கும்ப கருணனும் மற்ற
 வரன்பெறு மரக்கரு மாளச்
 செஞ்சிலை இந்திர ³⁵செயித்தையும் வதைத்துத்
 தேவர்கள் பயமது தவிர்த்த
 செங்கண்மால் மருகா ! பழனிவாழ் முருகா !
 தேவனே தேவர்கள் நாயகனே !

9. மங்கையர்க் கிணங்கித் திரிந்துதான் சலித்து,
 வயதுதான் முதிர்ந்து, ³⁶முதுமை
 வரவர வெளப்பு தலையது நடுங்கி
 வாய்மொழி குழறியே திரிந்து,
 அங்கமே ஓடுங்கிக் கண்கள் பஞ் சடைந்து,
 அறமிகு ³⁷உடலது குறுகி

35. "செயறறையும்" என்றுளது.

36. சீர் குறைவு கருதிச் சேர்க்கப்பட்டது.

37. உயிரது' என்றுளது.

அடியே னையெமன் தொடருமுன் உனது
 அடியினை யருளுநா னுளதோ !
 துங்கமா ருதிதோ னேறியே தேர்கரி
 தோன்றிய ராவணன் முடியைத்
 துள்ளியே வீழக் கணையது தொடுத்துத்
 தேவர்கள் மழையது பொழியச்
 செங்கைவி பீஷணர்க் கிலங்கைநா டளித்துச்
 சீதையைச் சிறையது விடுத்துச்
 சென்றமால் மருகா ! பழனிவாழ் முருகா !
 தேவனே தேவர்கள் நாயகனே !

10. அனுதினம் உலுத்தர் தங்கள்பால் சென்று
 அவர்களைக் கற்பகக் காவென்றும்
 அங்கைமா முகில்நீ துங்கவேள் மதனனீ
 அண்டருக் கரசனே யென்றும்
 38பனுவலு மசைசீர் தளையது சிறக்கப்
 பாடியும் பலன திலாமற்
 பரதவித் துன்னை 39நினைந்திடா எனக்குன்
 பதமளித் தாளவே யருள்வாய் !
 மனுநெறி தழைக்கும் வேந்தனார் மவுனி
 வசிட்டர்தன் கையினால் தரித்து,
 வள்ளல் லெட்சுமணர் 40பரதசத் துருக்கன்
 41வானவர்க் கிறைவன் குகனுடன்
 அனுமன் தினகரன் பதியில் குலமன்னர்
 குழத் 42திருவொடும் அயோத்தி வீற்றிருந்த 43
 செங்கண்மால் மருகா ! பழனிவாழ் முருகா !
 தேவனே ! தேவர்கள் நாயகனே !

நிறையும்.

-
38. பனுவகைத்தனை சீர்த்தளையது சிறக்க " என்றுளது
 39. " நினளநதிடா தினககுன " என்றுளது
 40. சீர்குறைவிற்காக ' பரத ' என்ற சொல் சேர்க்கப்பட்டிருக்கிறது
 41. " வானவா திரைவன " என்றுளது
 42. " தெருவை " என்றுளது
 43. இவ்வடியில் ஒருசீர் அதிகமாயுள்ளது

“ பழனி மாலை ” (கட்டளைக் கலித்துறை)

(மயிலாதிக்கோவை நினைவிக்கு) மன்பர் தனதுளமே
பயிலாதி யன்னம் பழனியில் மாலை பகருமுன்னீர்
துயிலாதி யாரணன் நாரணன் போற்றுஞ் சுடரொளிமுக
கயிலாதி கையில் க.....னாகர்ப் போன்றுமே.

ஆனைமா முகனை யாகுவா கனை
ஞானமாய் நிதமும் நாடொறுந் தொழுமே .

குருபாதமே துணை

மிடியாற்கு மே தனிழப்பாய் தேவர் கோன்சிறை மீட்டதன்றி
படியாற்கு நீயும் பராசக்தி பூலன் பரங்கிரியில்
குடியார்க்கு மெங்கள் குலதெய்வ மாக்குநின் கூறுமுண்மை
யடியார்க் குரிய பெருமாள் பழனி)க் கதிபதியே. 1

வார்கட் டழகும் வடிவேலும் நீயவள் வாசலிலே
பேர்கேட்டு நாளென்ன நானுமறி வேன்பொய் யேனுரைத்தாய்
தார்கேட்ட பேரவை தனிலே தினமஞ் சனவாடை
(மார்தட்டி வா)உமை பாலர் பழனிக் கதிபதியே. 2

கொடிக்கொடி மின்னிடை வள்ளிபங் காநின் குணத்தையெல்லாம்
படிப்படி கேட்டது மல்லா தெனைப்பெற்ற பாதகியார்
பொடிப்பொடி யாய்த்திட்ட நீயருள் வேண்டியிப் போதுடுக்கா
யடிக்கடி தான்வர லாமோ பழனிக் கதிபதியே. 3

நானாலு மூனு பிழைபொறுத் தேனுனை நானவள்பால்
போனாலு முந்தித் தொடாது (வி)டேன் (மிகை) யேனுரைத்தாய்
மானு குறவள்ளி பங்காதெய் வாளை மனோகரனே
ஆனாலும் வம்புசெய் தீர்காண் பழனிக் கதிபதியே. 4

நீச்சாச்சன் னாசை நிலையாச் சனக்கவள் நீதிகே(ட்)பச்
சாச்ச(ாச்சு) தன்றி(ப்) பிறிதியு மாச்சயிப் பேருலகில்
ஏச்சாச்ச நீமுகம் பாரா திருக்கி லெனக்கு நிந்தை
யாச்சாச் சனைநம் பலாமோ பழனிக் கதிபதியே. 5

வந்தொப் பின்படி யேநடவீ(ரெந்த)ன் மாற்கமெல்லாம்
சந்தைப் பரத்தையற் கேற்குமீ திங்குத்த (காத)துகாண்
கந்தக் குழலிதன் பாலா அரனிரு கண்மணியே
அந்தப் பகட்டை விடரோ பழனிக் கதிபதியே. 6

(நீக)ா வெனக்குயில் கூப்பிடத் திங்கள் குளுந்துசுடப்
போகா (வெனப்) படைத் தேயிருந் தேன்புர மூன்றெரித்த
பாகா அமரர் பணியும் பதாம்புயப் பார்தனிலா
காகாது மோகங்கட் (காசை பழனிக் க)திபதியே.

7

நடுத்தானு மத்தவெகு பாதக ருள்ள னாட்டிலுந்னைத்
தொடுத்தாசை கொண்ட தெனையே பொறுப்பது சொல்லீவந்(து)க்
கெடுத்தானுத் தப்பிப் பழிகாரி வார்த்தையைக் கேட்கிலுனக்
கடுத்தா லெனக்(கருள் ஐயா பழனிக் க)திபதியே.

8

பொய்யோவன் னாள் தலை தொட்டாணை யிட்ட தும் போய் விடுத்தோ
மெய்யோ பரத்தையர் தான் சதமே யிந்த வேள்கொடி து
கையோ முழுது மலர்வாளி பெய்யக் கருதினெந்தேன்
ஐயோ மனமிரங் (க)ாதோ பழனிக் கதிபதியே.

9

கரும்பாச்சு வேள்தன் கணக்கிலக் காச்சு கருத்தலைவாய்த்
துரும்பாச்சு நெஞ்சு நகையாச் செனக்குத் துணைமனது
மிரும்பாச்சு தன்ன மிடபய மாச்சு சிறுநகிலும்
(அரும்பாச்சு) க(ள்)ள (மிலை)யே பழனிக் கதிபதியே.

10

தூருச்சு தன்னை வசையிங்கு வேள்கருணை தூலவுடல்
மாருச்சு வெண்மதி பகையாச்சு நல்வார்த் தைக்கனிக
ணேருச் சுளக்கு தயவில்லை யென்னிரு கண்ணிரண்டு
ஆருச் சடாவேல் முருகா பழனிக் கதிபதியே.

11

போமோ யினியழு தாலந்த னாள் முதல் போட்டிசெய்தீர்
நாமே யொருவம்பு செய்திலமே யென்னை னாடிவந்து
மாமோகம் பூட்டித் தழுவா திருக்கிலுன் மா(ய)(ம)ன
ஆ(மேய விட்டா)டு வேமோ பழனிக் கதிபதியே.

12

போமாங் கதிர்மதி வந்திடுமோ மந்திப் போதுடலம்
வேமாங் கருங்குயில் கூப்பிடு மாந்தொரு வீதியெங்கும்
தேமாங் கனிகள் சிதறு மவையா
... ..

13

சும்மா நீ பண்ணின ஆசார மார்க்கமுஞ் குதையுந்தான்
எம்மாத் திரமென் றறிந்திலனையிது வேதுவிடும்
நம்மாலே வந்ததுக் கும்மையெல் லாஞ்சொல் (விடத்தகுமோ)
(அம்மா!) வெகுள்ள நீகாண் பழனிக் கதிபதியே.

14

பயிலா னெனைமுகம் பாராளுன் பேதையிப் பாரறிய
மயிலாதிப் போதென்ன மார்க்கஞ்செய் தாய்மற வாமலுன்னைக்
கயிலாச வாசன் புதல்(வனை ! செ)ந்தீ நிறம்(படைத்த)
அயிலாள் விழிதுயி லாளே பழனிக் கதிபதியே,

15

நேற்றுப் பழநின் மாதருக் காபெனை நீதிகெடத்
தூற்றத் தலைப்பட்ட வாறுகண்டே தொல்லை னுள்முதலாய்
வேற்றுப் பிற(ன்) (யெடுத்தேன் இ)ன்றுன்னை விரும்பினதும்
ஆற்றில் கரைத்த (பு)ளியோ பழனிக் கதிபதியே.

16

உன்னையும் நல்லவ னென்றாசை கொண்ட துலகறிய
என்னையும் வம்பியென் றேற்றி வி(டு)த்தா யிது(தகுமோ)
(பின்னையும் பிச்சி யெனவே வெகு)பேர் பகைக்க (வேயென்)
அன்னையும் அப்படியாச்சே பழனிக் கதிபதியே.

17

சிறியா ளிவளென்று சொன்னதி னுட்மெள்ளத் தெட்டிவிட்டுப்
பிறியாது போற்றலை தொட்டா(னை) யிட்ட(னை)த் துப்பிரியுங்
குறியான பே(ர்க்)கு நெறியில்லை யோமதன் கோட்டிகொள்வ
தறியாது போலிருந் தீரே பழனிக் கதிபதியே.

18

போங்கா ரியாறியா வம்பி வாசலிற் போனதற்குப்
பாங்காய் (வெருட்டிப் பெரும்பழி தூற்றியும்) ஆ(ரிடமு)ந்
தாங்கா ரியமு மறியாது பேசத் தகாதுகண்டிர்
ஆங்கா ரியமுறை யீரோ பழனிக் கதிபதியே.

19

மையாரும் பூங்குழல் மானார் கலவி மயக்க(மதில்)
நையாம லுன்னையும் நான்மற வா(த வரந்தரவே)
(பொ)ய்யாமல் தோகை மயிலேறி வந்து புறப்படுவாய்
அய்யா பராக்குச் சுவாமி பழனிக் கதிபதியே.

20

நடந்தாறு மாதமும் நீசொன்ன வார்த்தையி னாலுமுத்து
வடந்தார மென்ற(நல் வார்த்தை யினை)மதி யாமலுன்பின்
துடந்தேறிப் போன மடவா ளிவளென்று தூஷணித்து
அடந்தேறி யென்னை வையாளோ பழனிக் கதிபதியே.

21

ஏசாது மேசிச் சரிமாதர் முன்ன மிகழ்ந்து(சூறிப்)
(பேசாதுன்) பால்வெகு பேதஞ்செய் தீருன் (பெருமை)நன்று
சூசாது முந்தித் தலைதொட்டுச் சந்தியில் கோட்டிகொள்வ
தாசார மோகும ரேசா பழனிக் கதிபதியே.

22

சரவை யறவெந்தன் வீடே (கதியெனப் புன்பிறநிப்)
பரவை யிலேவிட்ட வாயிது வென்பல காலுமெந்தன்
மரபை யழிக்கநீ கங்கணங் கட்டிய வாறுநன்று
அரவை யணிந்தவன் பாலா பழனிக் கதிபதியே.

23

பயனைப் பொருளை யறியாத பேதை(ப் பெரும்பிழையேன்)
(நயனத் திலேகுடி கொண்டிருப் பாய்வள்ளி நாயகனே
சயனத் திலுமெந்த வேளை யிலுமுன் தனைமறவேன்
அயனைத் தனைவிட்ட கோவே பழனிக் கதிபதியே.

24

தூருக வற்ற சனமேசத் தென்றலி யாவரு(க்கும்)
(மாருத நோய்தர வேள்)கனை தூவ மெலிவதுவே
தேருது பன்னிரு காதுக்கு நான்செய்வ தேதுகொல்லோ
ஆருத காதல் தந்தீரே பழனிக் கதிபதியே.

25

செப்பிடு வித்தையு மாற்குழ மந்தத் தெரிவையர்க்கே
யிப்படி யிங்குசெல் லாது (தொலைத்து மனக்குரங்கின்)
சொற்படி கேட்டு நடப்போ மெனத்தினந் தோறும்வம்பு
மப்படிச் செய்யவு மாச்சோ பழனிக் கதிபதியே.

26

சப்புக்குந் தேவிக்கும் பாலக னுய்வந்த சண்முகனே
வம்புக்கு மாளல்ல வென்றிருந் (தூடிய) வாறடு(த)ல்லாம்
நம்பிக்கை யில்லை பிரிந்தீ ரிதுமெள்ள ஞாயமல்ல
அம்புக் குள்ளாய் மெலிவேனோ பழனிக் கதிபதியே.

27

செங்கையி(ல் வேலும்) மயிலுஞ்செஞ் சேவலுந் தேவர்தொழு
மங்கையைச் சென்று (மணம்புரிந்) தாய்வள்ளி னாயகனே
உங்கையிற் பிள்ளை யுனக்கே யடைக்கல முண்மைகண்டாய்
அங்கையற் கண்ணிதன் பாலா பழனிக் கதிபதியே.

28

தார்க்கா லமுமுன்னை நம்பின பேதையைத் தள்ளிமதன்
போர்க்காகச் (சீரழிந்து வ)ராமும் போதுன் புகழையிந்த
ஊர்க்காகச் சொல்லுமல் லாதுநன் ருச்சுனக் குற்றதொன்றை
ஆர்க்கா கிலுஞ்சொல் லுங்கண்டிர் பழனிக் கதிபதியே.

29

மாமா வெனுமையர் ஆபத்துக் காத்தவன் மைந்தனி(னை)
(கோமா)ன் தமிழ்க்கொற்கை யூர்கா வலன்மிகக் கூறுசெஞ்சொற்
பாமாலை கந்தன் பழனியில் மாலை படிப்பவரே
தாமா புரந்தான் வாழ்வெய்து வாரிது தானுண்மையே.

30

பழனி மாலை முற்றும்.

(இ-ள்) கோரைக்கிழங்கு கடுக்காய்த்தோல்
கண்டத்திப்பிலி கடுகரோகிணி
சுக்கு பேய்ப்புடல்
பற்பாடகம் சீந்தில்கொடி
ஆடாதோடையிலை

இவைகளைச் சமனெடுத்து இடித்து (1 வராகனெடை வீதம்) ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8-மடங்கு ஜலம்விட்டு எட்டிலொன்றாக வற்றறவத்து வடிகட்டிக் கொள்ளவும். கபச்சுரங்கள் நீங்கும். மேலும் காசம், ச்வாஸம் இவைகளுந்தீரும்.

வாதபித்த சுரத்திற்குக் கற்கம் கலந்துகொடுக்கக் கஷாயம்

பேய்ப்புடல் முத்தக்காசு பெருங்குமிழ் வேர் வெப்புத்தோல்

வாய்ப்புறு மாடாதோடை வருதிரிகடுபடாகங்

காய்ப்புறு திராஷஞ்சந்தந் (காய்ச்சி நீர்) ரந்துவீரேற்

பாய்ப்படு நோவாம் வாதப் பயித்தியச் சுரம்போமென்னே.

(10)

(இ-ள்) பேய்ப்புடல் கோரைக்கிழங்கு
பெருங்குமிழ்வேர் ஆடாதோடைஇலை
சுக்கு திப்பிலி
மிளகு பற்பாடகம்
திராஷை சந்தனத்தூள்

இவைகளை வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்து இடித்துப் பத்திரப்படுத்தவும். வேண்டும்போது 1 பலம் தூளெடுத்து 1 சேர் சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி $\frac{1}{2}$ ஆகக் காய்ச்சி வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். வாதபித்த ஜ்வரங்கள் தீரும்.

வாதசுலேஷம் ஜ்வரத்திற்கு

முத்தம் படகம் நிற்குன்றி முதிப்பொற் கொன்றைச்சிறுமூலம்

கைத்த கடுரோ கணிகடுக்காய் கருஞ்சீ ரகம்சீ ரகமரத்தை

யொத்த திரிகடு கிவைசமன்கொண் றறிக் காய்ந்து நுகர்வீரேற்

றேத்தும் வாதச் லேதம்சுரந் தீருஞ் சரீரந் திருந்திடுமே

(11)

(இ-ள்) கோரைக்கிழங்கு பற்பாடகம்
நொச்சியிலை கொன்றைவேர்
கடுகரோகிணி கடுக்காய்த்தோல்
கருஞ்சீரகம் சீரகம்
சிற்பரத்தை சுக்கு
திப்பிலி மிளகு

இவைகளை 1 பலம் வீதமெடுத்துக் கள் லுரலிலிட்டு ஒன்றிரண்டாக இடித்துப் பத்திரப்படுத்தவும், வேண்டும்போது இத்தூள் 1 பலம் எடுத்து 1 சேர் சுத்த ஜலம்விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து வடிகட்டிப் பருகவும். வாத கப ஜ்வரங்கள் தீரும்.

பித்த ச்லேத்ம ஜ்வரத்திற்கு

கொத்தமல்லி கடுதான்றி கோட்டம் கொன்றை வேர்க்கொம்பு
சித்தமுட்டி பொன்முசுட்டை சீந்திற் தண்டு சீரகமு
மொத்தகடுரோ கணிமதுர முறிக்காய்ந்து கொள்வீரேற்
பித்தச்லேத்ம ஜ்வரந்தீரும் பிதற்றல் தாகம் பெயர்ந்திடுமே (12)

(இ-ள்) கொத்தமல்லிவிதை கடுக்காய்த்தோல்
தான்றித்தோல் கோஷ்டம்
கொன்றைவேர் சுக்கு
சித்தாமுட்டிவேர் பொன்முசுட்டைவேர்
சீந்திற்கொடி சீரகம்
கடுகரோகிணி அதிமதுரம்

இவைகளையிடித்து (1 வராகனெடை) ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு எட்டு மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து, எட்டிலொன்றாகி வடிகட்டி உட்கொள்ளவும், பித்தச்லேத்ம ஜ்வரங்கள் தீரும்.

சந்திவாத ஜ்வரத்திற்கு

அரவிந்தவளையம் வேப்பீர்க் கம்புதம் தேவதாரம்
வருசந்தங் கடுகுரோணி வளர்திரி கடுகடுக்காய்த்
தருமித்த மருந்தெட்டொன்றாய் காய்ந்தநீர் தன்னையுண்ணில்
சுரமந்தச் சந்திவாதச் சுரமிவை யேகுமென்றே. (13)

(இ-ள்) தாமரையிலையினுட்சுருள் வேப்பீர்க்கு
தாமரைமணி தேவதாரு
சந்தனத்தூள் கடுகரோகிணி
சுக்கு திப்பிவி
மிளகு கடுக்காய்த்தோல்

இவைகளை வகைக்கு ஒரு வராகனெடை வீதம் எடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு எட்டு மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி $\frac{1}{8}$ பாகம் ஆகும்வரை வற்றவைத்து, வடிகட்டிப் பருகிவரச் சந்திவாத ஜ்வரங்கள் தீரும்.

குளிர் ஜ்வரத்திற்கு

கல்லு நெருஞ்சி நீர்முள்ளி கடுக்காயிஞ்சிச் சாறணவேர்
வல்ல முருக்கி நிலைதேவ தாரம் வகையொன் றெருகழஞ்சாக்
சொல்லு மிரண்டு படிநீர் றுலங்கக் காய்ச்சிக் கொள்விரேல்
விலகக் குளிருஞ் சுரமுமென்ன வியம்பும் பொதிகைக் குருமுனியே (14)

(இ-ள்) நெருஞ்சில்வேர் நீர்முள்ளிவிதை
கடுக்காய்த்தோல் இஞ்சி
சாறணவேர் முருக்கை இலை
தேவதாரம்

இவைகளை வகைக்கு 1 கழஞ்சுவீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு
சுத்தஜலம் 2 படிவிட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து உட்
கொள்ளவும். குளிர் ஜ்வரங்கள் தீரும்.

திரிதோஷத்திற்குக் குடிநீர்

விருப்பிய சுக்குசிறு முட்டிவேர் வில்வவேரும்
பொருந்திய கஷாயந்தன்னில் நெற்பொரி புகரில் சீரந்
திருந்துதிப் பிலியுந் தூளாய் சேர்ந்ததிற் றேன்விட்டுண்ண
விருந்திடுந் திரிதோஷத்தில் சுரஞ்சத்தி யேகுமென்னே (15)

(இ-ள்) சுக்கு சித்தாமுட்டிவேர்
வில்வவேர்

இவைகளை 1 வராகனடை வீதமெடுத்து, இடித்து 8 மடங்கு தண்ணீர்
விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்றாகும் வரை யெரித்து, வடிகட்டிக்
கொள்ளவும். இக்கஷாயத்துடன் நெற்பொரி, சீரகம், திப்பிலி முதலானவை
களின் சூரணம் ஒரு குன்றியளவு போட்டுத் தேன் சிறிது விட்டுப் பருகவும்.
திரிதோஷ ஜ்வரங்கள் தீரும்.

குளிர் ஜ்வரத்திற்குச் சிறுகாஞ்சோறிக் கஷாயம்

சிறுகாஞ்சோறி குருந்தோட்டிச் சிவதைச்சுக்குச் சீந்திலொடு
மறுகாதாதோடையிலை மன்னும் வேப்பமீர்க்கினுடன்
தறுகாப்பற்படாகமிவை தன்னிலொக்கக் கொண்டிடித்துக்
குறுகாதெட்டொன் றுற்காயிற் குளிரும் வெதுப்புங் குலைந்திடுமே (16)

(இ-ள்) சிறுகாஞ்சோறிவேர் சித்தாமுட்டிவேர்
சிவதைவேர் சுக்கு

சீந்தில்கொடி

ஆடாதோடையிலை

வேப்பம்சர்க்கு

பற்பாடகம்

இவைகளை வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்து இடித்துப் பத்திரப்படுத்தவும். இதில் 1 பலம் குரணம் எடுத்து 1 சேர் தண்ணீர் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி ½ ஆக வற்றக் காய்ச்சவும். இதனை உட்கொண்டுவரக் குளிர் ஜ்வரங்கள் தீரும்.

காங்கைக்கு பூசினித்தண்டுக் கஷாயம்

வேசமுற்றிடைவிடாத வெதுப்பிற்கு நீயஞ்சாதே

பூசினித்தண்டு சுக்கு புகழ்பொன்னுங் காணிகூட்டி

நேசமுற் றெட்டொன்றான நீர்தனைப் பருகுவீரேல்

நாசமுற்றிடும் வெதுப்பு நாடுவிட்டோடுமென்னே

(17)

(இ-ள்) பூசினித்தண்டு சுக்கு

பொன்னுங்காணிகேவர்

இவைகளை வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8-மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து எட்டிலொன்றாகச் செய்து வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். அஸ்தி காங்கைகள் தீரும்.

தலைநோய் சந்திக்கு “வாஸாதிக் கஷாயம்”

ஆடாதோடை வேப்பந்தோல் அரியசுக்குப் பற்படகம்

கோடார்ச் சந்தம் நன்னூரி குலவுமுத்தம் லாமிச்சு

வாடாதிவை யெட்டொன்றாய் மாலிகாலை நுகர்வீரேல்

நாடாவெதுப்புத் தலைநோவு நண்ணுஞ் சந்தியு மாறுமென்றே. (18)

(இ-ள்) ஆடாதோடைவேர் வேப்பப்பட்டை

சுக்கு

பற்பாடகம்

சந்தனத்தூள்

நன்னூரிவேர்

கோரைக்கிழங்கு

இலாமிச்சைவேர்

இவைகளை வகைக்கு 1 வராகனெடை வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8-மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து எட்டிலொன்றாக்கி இறக்கவும். இதனை வடிகட்டி உட்கொள்ளவும்.

தினம் 2 வேளை உட்கொள்ளக் காங்கை தலைநோய், சந்தி முதலான நோய்கள் தீரும்.

சீத ஜ்வரத்திற்குத் திரிகடாதிக் கஷாயம்

திரிகடு கசமதாகந் திராக்ஷஞ்சிற் ருமணக்குக்
குறியுடனிட வெட்டொன்றாய் குறுகும் நீர்க்கொள்வீராகி
லிறுதிப்பிலி யமன்போல வெய்தவே தனைகள் செய்யு
முறுதுயரான சீதஞ் சுரமிவை யோடுங்காணே

(19)

(இ-ள்) சுக்கு திப்பிலி
மிளகு ஓமம்
திராசை சிற்றுமணக்கம் வேர்

இவைகளை வகைக்கு ½ பலம் வீதமெடுத்து, இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி எரித்து ½ ஆக வற்றவைத்து இறக்கி வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். யமணப்போல் வருத்தத்தைத் தரும் குளிர் ஜ்வரங்கள் தீரும்.

ஜ்வரங்களுக்கு ‘கொன்றைத்தோல் கஷாயம்’

கொன்றைத் தோலிரு வேலிமஞ்சள் குலவுமதுர மரமஞ்ச
ளின்றிச் சுக்குங் காய்த்தெட்டொன் ருக்கித்திப்பிலிதேனுடனே
யொன்றித் தருந்த வேதனைசெய் துடற்றுஞ்சுரங்க ளவையெல்லாங்
கன்றைப் பிரிந்த பசுபோலக் கதறியோடுங் கண்டிரே

(20)

(இ-ள்) கொன்னைத்தோல் வெட்டிலேவர்
மஞ்சள் அதிமதுரம்
மரமஞ்சள் சுக்கு

இவைகளை வகைக்கு ½-பலம் வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்தில் போட்டு, 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி எரித்து எட்டி லொன்றாக வற்றவைத்து உட்கொள்ளவும். இதனுடன் திப்பிலிச் சூரணம் சேர்த்துப் பருகவும். ஜ்வரங்கள் தீரும்.

உள்நடுக்கு ஜ்வரத்திற்கு ‘வில்வாதிக் கஷாயம்’

பேசங் கூவளைப் பாதிரிவேர் பெரியகுமிழ்வேர் கடகசிங்கி
மாசுசிறிய வழுதலைவேர் வளருங் கண்டங் கத்திரிவேர்
ஆசில்திரிகடு கெட்டெட்டொன் ருகக் காய்ந்து கொள்வீரேல்
வீசுசுரமு முள்நடுக்கும் வெருவியோடுங் கண்டிரே

(21)

(இ-ள்) வில்வவேர் பாதிரிவேர்
பெருங்குமிழ்வேர் கற்கடசிங்கி
சிறுகத்திரிவேர் கண்டங்கத்திரிவேர்

சுக்கு

மிளகு

திப்பிலி

இவைகளை வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்து இடித்து, ஒரு பாத்திரத்திலீட்டுச் சுத்த ஜலம் எட்டு மடங்கு விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி எரித்து எட்டிலொன்றாக்கி இறக்கவும். இக்கஷாயத்தை பருகிவரச் சுரம், உள்நடுக்கம், முதலானவை நீங்கும்.

சுரத்திற்குக் “கோஷ்டாதிக் கஷாயம்”

பற்றாங் கோட்டங் கடுத்திரயம் பகரும் பெருங்குமிழ் வேப்பலகு
சற்றாந்தேவ தாரமுத்தந் தான்றி க் கடுக்காய் கடுரோணி
கற்றார் கற்ற பெருங்குரும்பை கைக்கும் புடோலோடதிவிடையம்
மற்றார் கீழ்க்காய்க் காஞ்சோறி மருந்தைக் காணிற் சுரம்போமே (22)

(இ-ள்)	கோஷ்டம்	சுக்கு
	திப்பிலி	மிளகு
	பெருங்குமிழ்	வேப்பீர்க்கு
	தேவதாரம்	கோரைக்கிழங்கு
	தான்றித்தோல்	கடுக்காய்த்தோல்
	கடுகுரோகிணி	பெருங்குரும்பை
	பேய்ப்புடல்	அதிவிடயம்
	கீழாநெல்லி	காஞ்சோறிவேர்

முதலான சுரக்குகளை வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்து இடித்துப் பத்திரப் படுத்தவும். வேண்டும்போது 1 பலம் தூளெடுத்து, எட்டு மடங்கு சுத்த ஜலம் சேர்த்து, அடுப்பின் மேலேற்றி $\frac{1}{8}$ ஆக வற்றவைத்து வடிக்கட்டிப் பருகவும். ஜ்வரங்கள் அனைத்தும் தீரும்.

மேகஜ்வரம் சீதத்திற்குச் “சுக்காதிக் குடிநீர்”

குடிநீர் சுக்கின் மிளகினுடன் கோரைக்கிழங்குச் சாறணைவேர்
நெடுவேப் பந்தோல் சீந்தில்கடு நெல்லிக்காய்ந்தெட் டொன்றாக்கி
பொடிமேற் றிப்பிலிப் போட்டுண்ணப் போக்குஞ் சுரத்தைப்

பொடியினுட

னிடவேசிவதை மலமுங் கழறு மேகஞ்சுரமுஞ் சீதமுமே

(23)

(இ-ள்)	சுக்கு	மிளகு
	கோரைக்கிழங்கு	சாறணைவேர்
	வேப்பம்பட்டை	சீந்தில்கொடி
	கடுக்காய்த்தோல்	நெல்லிவற்றல்

இவைகளை வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்து இடித்து வைத்துக்கொண்டு, வேண்டும்போது 1 பலம் தூளெடுத்துத் தண்ணீர் 1 சேர் விட்டு $\frac{1}{8}$ ஆக வற்ற வைத்து வடிக்கட்டித் திப்பிலிச் சூரணம் போட்டு உட்கொள்ளவும். சிவதை வேர்ச் சூரணமிட்டுப் பருக மேகஜ்வரம், சீதஜ்வரம், இவை தீரும்.

ஜ்வரத்திற்கு சிவதைக் கஷாயம்

வாய்ந்தசிவதைச் சீந்தில்சுக்கு வளருங்கண்டங் கத்திரிவேர்
ஆய்ந்தசிறுகாஞ் சோறியின் வே ராடாதோடை வேப்பலகு
காந்தக்குடிநீர் தனையிறுத்துக் கந்தந்திப்பிலியிட்டுண்ணத்
தேய்ந்துபோகுஞ் சுரமுடம்பு திருந்துமருந்து செய்வீரே

(24)

(இ-ள்) பாலில் சுத்திசெய்த

சிவதைவேர் சீந்தில்கொடி
சுக்கு கண்டங்கத்திரிவேர்
சிறுகாஞ்சோறிவேர் ஆடாதோடைவேர்
வேப்பீர்க்கு

இவைகளை வகை 1 வராகனெடை வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்தி லிட்டுச் சுத்த ஜலம் 8 மடங்கு விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்றாகும்வரை வற்றவைக்கவும். இதனை வடிக்கட்டித் திப்பிலிச்சூரணமிட்டுப் பருகவும். சுரம், உடம்புவலி முதலானவை தீரும்.

ஜ்வரத்திற்கு — ‘வாஸாதிக் கஷாயம்’

திண்ணம் பெறு மாடாதோடை சீந்தில் சிறிய வழுதிலைவேர்
நண்ணுஞ்சுக்கு வகையொன்று நாடிக்கொள்ளு முக்கமுஞ்ச
வண்ணம் புதிய நீரிலிட்டு வற்றக் காய்ந்தெட்டொன்றாக்கி
தண்ணந் திப்பிலி மேற்றா வித் தாழாதுண்ணச் சுரம்போமே.

(25)

(இ-ள்) ஆடாதோடை சீந்தில்கொடி
சிறுகத்திரிவேர் சுக்கு

இவைகளை வகைக்கு 3 $\frac{1}{2}$ வராகனெடைவீதம் எடுத்து 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி $\frac{1}{8}$ ஆக வற்றவைக்கவும். இத்துடன் திப்பிலிச் சூரணம் மூவிரல் கொள்ளுமளவெடுத்துக் கலந்து உட்கொள்ளவும். ஜ்வரங்கள் தீரும்.

சுரத்திற்கு — ‘அமிருதாதிக் கஷாயம்’

சீந்தில் தண்டுங் கடுக்காயும் சிவதைவேருங் களிப்பாக்குங்
காய்ந்த சுக்கு முரோகணியுங் கவின்சேர் விட்டுணுக்கிராந்தியு
மேந்து முலையாய்! நீரிலிவிட் டென்டொன்றாக்கிக் குடிப்பீரேல்
மாந்தமான சுரந்தீரும் வயிறுங் கழியுங் கண்டிரே.

(26)

(இ-ள்)	சீந்தில்கொடி	கடுக்காய்த்தோல்
	சுத்திசெய்த	
	சிவதைவேர்	களிப்பாக்கு
	சுக்கு	விஷ்ணுகிராந்தி

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனைடை வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து எட்டிலொன்றாக்கி வடிகட்டிப் பருகவும். மாந்த ஜ்வரம் தீரும். வயிறும் கழியும்.

தீபனத்திற்குச் சுண்டியாதிக் கஷாயம்

சுக்குஞ் சீந்தில் சாரணைவேர் துய்யகடுக்காய் கருவேம்பு
ஒக்குஞ்சிறிய வழுதலைவேர் வொக்கக்கொண்டு தகர்த்திட்டுப்
பக்குவத்தினிலிட் டெட்டொன்றாய்ப் பரிவாய்க் காய்ச்சிப் பருகுவீரேல்
மிக்கவெதுப்பு விட்டோடு மிகுத்த தீபன முண்டாமே. (27)

(இ-ள்)	சுக்கு	சீந்தில்கொடி
	சாரணைவேர்	கடுக்காய்த்தோல்
	கருவேப்பிலை	சிறுவழுதலைவேர்

இவைகளைச் சரியளவெடுத்து இடித்து (1 பலம்) தூளெடுத்து 1 சேர் தண்ணீர் விட்டு எட்டிலொன்றாக வற்றக் காய்ச்சி வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். சுரம் நீங்கும், பசியும் கொடுக்கும்.

சுரத்திற்கு இலாமிச்சைக் கஷாயம்

இலாமிச்சு சந்த மிருவேலி முத்தம்
பலாமிக்கப் பற்படகம் சீந்தி - லெலாமிட்டுத்
தண்ணீரும் விட்டுக் குடிநீர் தானக்காற்
கண்ணீர் சுரம் வீழ்த்துங்காண். (28)

(இ-ள்)	இலாமிச்சைவேர்	சந்தனத்தூள்
	வெட்டிவேர்	கோரைக்கிழங்கு
	பற்பாடகம்	சீந்தில்கொடி

இவைகளை வகைக்கு 1 வராகனைடை வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்று ஆகுபவரை வற்றவைத்து வடிக்கட்டி உட்கொண்டுவரவும். சுரங்கள் தீரும்.

பார்ங்கியாதிக் கஷாயம்

சீர்பெறு பார்ங்கி சுக்குத் திப்பிலி சிறுகாஞ்சோறி
பேர்பெறு படகம் கோஷ்டம் பெருநில வேம்புச் சீந்தில்
வார்பெறு முலையாய்! முத்தம் வழதலை வேரீரைந்தும்
நேர்பெற வகைகழஞ்சு நீர்படி யொன்றிக் காய்ந்தே

(29)

(இ-ள்)	சிறுதேக்கு	சுக்கு
	திப்பிலி	சிறுகாஞ்சோறிவேர்
	பற்பாடகம்	கோஷ்டம்
	நிலவேம்பு	சீந்தில்கொடி
	கோரைக்கிழங்கு	சிறுகத்திரிவேர்

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து இடித்துச் சுத்த ஜலம் 8 மடங்கு விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து, எட்டிலொன்றாக்கி வடிக்கட்டி உட்கொள்ளவும்.

இதுவு மது

காய்ந்திடும் பார்ங்கியாதிக் கஷாயத்தைக் கலவாதுண்ண
வாய்ந்திடு மசீரணத்தில் வருசுர மேகாதீதம்
மேய்ந்திடுந் துயவாதீத மிகவதிரியாகீங்கள்
பாய்ந்திடுஞ் சுரதோஷங்கள் பறந்திடு மறிந்திடரே.

(30)

(இ-ள்) பார்ங்கியாதி கஷாயத்தை உட்கொள்ள அசீர்ணஜ்வரம், ஏகாதீத ஜ்வரம், துயவாதீத, திரீகீக ஜ்வரம், (ஒரு நாட்கொருதடவை 2 நாட்களுக்கொரு தடவை 3 நாட்களுக்கொருதடவை வரும் முறை ஜ்வரங்கள்) தீரும்.

பார்ங்கியாதிக்கஷாயம் (வேறு)

சொல்லும் பார்ங்கி கடகசிங்கி சுக்கு திப்பிலி வாய் விளங்கம்
நல்ல திரிபலை முருங்கைப்பூ நவிலுமிலாமிச்சிருவேலி.
கல்லுஞ் சீந்தில் செந்தொட்டி கசக்கும் புடலம் புதஞ்செவ்வியம்
வல்லசிறுமூ லகங்குடிநீர் மருவச் சுரங்கள் வாராதே.

(31)

(இ-ள்)	சிறுதேக்கு	கர்க்கடசிங்கி
	சுக்கு	கோரைக்கிழங்கு
	வாயுவிடங்கம்	கடுக்காய்த்தோல்
	நெல்விவற்றல்	தான்றித்தோல்
	முருங்கைப்பூ	இலாமிச்சை வேர்
	வெட்டிலேவர்	சீந்தில் கொடி

செந்தொட்டிவேர் பேய்ப்புடல்
தாமரைக்கிழங்கு செவ்வியம்
திப்பிலி.

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனைடை வீதமெடுத்து, இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு, 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி எரித்து, எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து, வடிக்கட்டிப் பருகவும். எவ்வித ஜ்வரங்களுந்தீரும்.

வேணுமத்திரீக்கஷாயம்

வேணுப்பத் திரிமஞ்சிட்டி விட்டுணுக்கி ராந்திமுந்தந்
தோணும்வட் டத்திருப்பி துளசிவே ராடாதோடைக்
காணுகர் ஜூரஞ்சந்தங் கடுத்திரு கொத்தமல்லி
பூணதி மதுரமத்தப் புளியாரைச் சிற்றமுட்டி

(32)

சித்தமாங் கண்டகாரி திரிபலை கடுகரோணி
பத்திரெண் டொன்றதாகப் பகர்மருந் தூறிக்காய்ப்த
வத்தினிற் சீனிதேனிட் டளாவ்யே யுண்பீராகிற்
எடுத்திடுஞ் சீதமூன்று துடர்ச்சியிற் சுரமும் போமே.

(33)

(இ-ள்)	மூங்கிலிலை	மஞ்சிட்டிக் கிழங்கு
	விஷ்ணுக்ராந்தி	கோரைக்கிழங்கு
	வட்டத்திருப்பிவேர்	துளசிவேர்
	ஆடாதோடை வேர்	பேரீச்சங்காய்
	சந்தனத்தூள்	சுக்கு
	திப்பிலி	மிளகு
	கொத்துமல்லி விதை	அதிமதுரம்
	புளியாரை	சிற்றமுட்டிவேர்
	கண்டங்கத்திரி வேர்	கடுக்காய்த்தோல்
	நெல்லிவற்றல்	தான்றித்தோல்
	கடுகரோகிணி	

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனைடை வீதமெடுத்து இடித்து 8 மடங்கு சுத்தஜலம்விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்துப் பாதியாக வற்றவைத்து இறக்கி வடிக்கட்டிக் கொள்ளவும். இக் கஷாயத்துடன் சீனி, தேன் இவைகளைச் சேர்த்து உட்கொள்ளவும். சீத ஜ்வரங்களும், விடாத ஜ்வரங்களும் தீரும்.

சந்தனஞ்சி கஷாயம்

சந்தனஞ் சிற்றமுட்டி சாரிபா மதுரமுத்தம்
நந்திலில் வெள்ளிலோத்திர நாககேசரமுங் கூட்டி

வெந்திடுஞ் சந்தனாதிக் கஷாயந்தேன் விட்டுக் கொள்ளில்
வந்திடுந் தாகமோகம் வளர்பித்தச் சுரமுட்போமே

(34)

(இ-ள்)	சந்தனத்தூள்	சிறுமுட்டிவேர்
	நன்னூரிவேர்	அதிமதுரம்
	கோரைக்கிழங்கு	வெள்ளிலோத்திரப்பட்டை
	நாககேஸரம்	

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு, 8 மடங்கு சுத்த ஜலம்விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி ½ ஆக வற்றக் காய்ச்சி வடிகட்டிக் கொள்ளவும். இக் கஷாயத்துடன் தேன் சேர்த்துப் பருகவும்.

தாக ஜ்வரம், மயக்கத்துடன் கூடிய ஜ்வரம், பித்த ஜ்வரம் முதலான ஜ்வரங்கள் தீரும்.

படோலாதிக் கஷாயம்

சிறந்தபேய்ப் புடல்வேப்பிர்க்குத் திர்பலை தேவதாரம்
அறைத்திடுங் கோட்டங் கொன்றை அகத்திய மிரதவல்லி
நிறைந்தநீர் கொள்ளப் பித்தச் சுரஞ்சேற்பச் சுரமும் நீங்கும்
பிறந்திடும் பெயரிதற்குப் படோலாதி யென்னப் பேசே

(35)

(இ-ள்)	பேய்ப்புடல்	வேப்பிர்க்கு
	கடுக்காய்த்தோல்	நெல்லிவற்றல்
	தான்றித் தோல்	தேவதாரு
	கோஷ்டம்	கொன்றை
	அகத்திவேர்	சீந்தில்கொடி

இவைகளைச் சரியெடை (1 பலம்) எடுத்து இடித்து, பத்திரப்படுத்திக் கொள்ளவும். வேண்டும்போது இதில் 1 பலம் அளவு குரணம் எடுத்து, ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8 மடங்கு தண்ணீர் விட்டுவைத்து 8ல் 1 பாகமாக வற்ற வைத்து, வடிக்கட்டி உட்கொள்ளவும். பித்த ஜ்வரம், கப ஜ்வரம், முதலான ஜ்வரங்கள் தீங்கும்.

பூநிம்பாதிக் கஷாயம்

நிலநிம்பஞ் சித்தாமுட்டி நெருஞ்சிவேர் படகமுத்தம்
நலமிஞ்சு சுக்குக் கூட்டி கையவே வெந்து கொள்ளிற்
பலமிஞ்சு வாத பித்தச் சலேற்பன பேதந்தன்னிற்
சொல்லுந்தச் சுரங்கள் தீருஞ் சுகம்பூ நம் பாதியாமே.

(36)

(இ-ள்) நிலவேம்பு சிற்றமுட்டி
நெருஞ்சில் பற்பாடகம்
கோரைக்கிழங்கு சுக்கு

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து, இடித்து 8 மடங்கு சுத்தஜலம்விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி ½ ஆக வற்றக்க ய்ச்சி, வடிக்கட்டி உட்கொள்ளவும். வாதபித்த, கபஜ்வரங்கள் நீங்கும். இதன் பெயர் பூனிம்பாதிக்கஷாயமாகும்.

பற்பாடாதிக்கஷாயம்.

படகந்திப்பிலி கொத்தமல்லி பார்ந்தி தேவ தாரமுடன்
கடகஞ் சுக்கு வகைக் கிரண்டு கழஞ்சுக் குடிநீர் காய்த்தருந்தில்
விடமம் வாதசிலேதம் ஜ்வரம் விட்டுப்போகுந் தேன்விட்டுச்
சுட வங் கொள்ளி விழைப்பகலுஞ் சொல்லும் பற்படகாதியிதே. (37)

(இ-ள்) பற்பாடகம் திப்பிலி
கொத்தமல்லி விதை சண்டுபார்ங்கி
தேவதாரம் சுக்கு

இவைகளை வகைக்கு 2½ வராகனெடை வீதமெடுத்து இடித்து 8 மடங்கு சுத்தஜலம் விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி ½ ஆக வற்றவைத்து வடிகட்டித் தேன் விட்டுச் சூட்டுடனே பருகவும்.

இளைப்பு (சுவாசம்) விஷமஜ்வரம், வாதகப ஜ்வரங்கள் முதலானவை நீங்கும்.

மிருத்விகாதிக்கஷாயம்

பகர்முந் திரிகைப் பழம் கடுக்காய் படகங்கோரைக் கிழங்கு சுக்கு
நிகழும் கடுகு ரோகினியாறும் நீரிகாய்ந் தெட்டொன்றாக்கி
நுகரிற் பித்த சிலேதம் சுரம் தொய்யயிரும் லதுதீரு
மிகவும் சரீர சுகமுண்டா மிருத்விகாதிக்கஷாயமிதே (38)

(இ-ள்) திராசைப்பழம் கடுக்காய்த் தோல்
பற்பாடகம் கோரைக்கிழங்கு
சுக்கு கடுகரோகினி

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து, இடித்து 8 மடங்கு தண்ணீர்விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து, வடிகட்டிப் பருகவும். பித்த கப ஜ்வரங்கள், இருமல், முதலானவை தீரும். சரீரத்திற்கு ஹிதமானது.

அப் புதாதிக் கஷாயம்

கல்லிடு முத்தந் தாரங் கடுரோணி கடுக்காய் சுக்கு
வல்லிசேர் சீந்தில் கொத்த மல்லிபா ரந்திசீரஞ்
சொல்லியபடகமாடா தோடைதிப் பிலைகாய்ந் துண்ணிற்
புல்லிய சுரங்கௌ ஸ்லாம் போக்குமம் புகாதியாமே

(39)

(இ-ள்) கோரைக்கிழங்கு தேவதாரம்
கடுகரோகிணி கடுக்காய்த்தோல்
சுக்கு சீந்தில்கொடி
கொத்தமல்லிவிதை கண்டுபாரங்கி
சீரகம் பற்பாடகம்
ஆடாதோடைவேர் திப்பிலி

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து, ஒன்றிரண்டாக இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து ½ பாகமாகும்வரை எரித்து, வடிகட்டிப் பருகவும். சுரங்கள் அனைத்தும் தீரும்.

முர்வாதிக் கஷாயம்

முறுவந் தேவதார முதிருஞ்சந் தனமே சுக்குத்
தாறுவி யைந்துங் காய்ந்த ளலிலமே பருகுவீரேல்
மாறிடும் பிரலாபங்கள் மற்றுள ஜ்வரங்கள் தோஷ
மீறிடும் விடமசீதம் விடுமுறு வாதி யென்னே.

(40)

(இ-ள்) மருள் வேர் தேவதாரு
சுந்தனத்தூள் சுக்கு
மரமஞ்சள்

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து இடித்து, ஒரு பாத்திரத்திலிட்டுச் சுத்தஜலம் 8 மடங்கு விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி, எரித்து எட்டிலொன்றாக்கி வடிகட்டிப் பருகவும். பிரலாபச் சுரங்கள் தீரும். விஷமசீத ஜ்வரமும் நிற்கும்.

தசமூலாதிக் கஷாயம்

தசமூலம் விடயம் சீந்தில் திப்பிலி படகஞ்சுக்கு
நிசமூலந் துவராலாபம் நேடிய முத்தம் பத்தெட்
டிசைமூல மிவை காய்ந்துண்ணில் விக்கல்சந்நி வாதவெப்பு
விஷமேஷு சுரங்கள் தீருந் தசமூலக் கஷாய மின்னே.

(41)

(இ-ள்)	வில்வவேர்	பெருங்குமிழ்
	சிறுகுமிழ்	வாகை
	பாதிரி வேர்	கத்திரி வேர்
	முள்ளுக்கத்திரி வேர்	கண்டங்கத்திரி வேர்
	முன்னை வேர்	நெருஞ்சில்
	அதிவிடயம்	சீந்தில்கொடி
	திப்பிலி	பற்பாடகம்
	சுக்கு	காஞ்சோறி வேர்
	கோரைக்கிழங்கு	மஞ்சள்

இவைகளையும் வகைக்கு 1 பலம் வீதமெடுத்துக் காயவைத்துக் கல்லுரலி விட்டு, ஒன்றிரண்டாக இடித்து வைத்துக்கொள்ளவும். வேண்டும்போது இதில் 1 பலம் தூள் எடுத்து 1 சேர் சுத்தஜலம் விட்டுறவைத்து, அடுப்பின் மேலேற்றி எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்துப் பருகவும். விக் கல், சந்திரபாதம், காங்கை, விஷ ஜ்வரம் முதலானவை தீரும்.

வியோஷாதிக் கஷாயம்

திரிகடு முத்தம் வட்டத் திருப்பித்திப் பிலியின் மூலந்
திரிபலை குடசப்பாலை திகழ்நில வேம்பி தெல்லாஞ்
சரிபட ஹரிக்காய்ந்த ஸலிலமே யுண்பீ ராகில்
நிரிவிதச் சுரங்கள் தீருந் திகழ்வியோ ஷாதியென்னே

(42)

(இ-ள்)	சுக்கு	திப்பிலி
	மிளகு	கோரைக்கிழங்கு
	வட்டத்திருப்பி	திப்பிலிமூலம்
	கடுக்காய்த்தோல்	நெல்லிவற்றல்
	தான்றித்தோல்	வெட்பாலையரிசி
	நிலவேம்பு	

இவைகளை வகைக்கு 1½வராகனெடையளவெடுத்து இடித்து, 8 மடங்கு ஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து, எட்டிலொன்றாக்கிப் பருகவும், திரிதோஷச் சுரங்கள் தீரும்.

வத்ஸகாதிக் கஷாயம்

குடசநீர் வாரி சந்தங் கோரையின் கிழங்கு கோஷ்டம்
படகங் காஞ் சோறி சுக்கு பார்நிம்ப மிலுப்பையின்பூ
புடவஞ் சாரிபமே சீந்தில் பொருந்துநீ ரருந்துவீரே
லடரும் வாதச்சுரம் போகு மருள வத்ஸகாதியாமே

(43)

(இ-ள்) வெட்பாலையரிசி சந்தனத்தூள்
கோரைக்கிழங்கு கோஷ்டம்
பற்பாடகம் காஞ்சேரிலேவர்
சுக்கு வேப்பம்பட்டை
இலுப்பைப்பூ நன்னூரிலேவர்
சீந்தில்கொடி

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து, ஒன்றிரண்டாக இடித்து 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து எட்டில் ஒன்றாக்கி வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். வாதச் சுரங்கள் தீரும்.

அமிர்தாதிக் கஷாயம்

சீந்தில் வடயம் பற்பாடகம் திராக்கஞ் சாரிபஞ் சுக்கு
சார்ந்த துளசி கர்ச்சூரந் தனிகமதுரங் கற்பூரஞ்
சேர்ந்த நெல்லி மிருநாளந் திகழும் நெய்தல் சித்தமட்டி
யாய்ந்த வெட்டி தாகசுரம் அகலும் பெயரமிர் தாதியதே.

(44)

(இ-ள்) சீந்தில் கொடி அதிவிடயம்
பற்பாடகம் திராசை
நன்னூரி வேர் சுக்கு
துளசி பேரிச்சங்காய்
தானிக்காய் அதிமதுரம்
கர்ப்பூரம் நெல்லிவற்றல்
தாமரைக்கிழங்கு நெய்தல் கிழங்கு
சித்தாமுட்டி வேர் வெட்டிவேர்

இவைகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடைவீதமெடுத்து, இடித்து 8 மடங்கு தண்ணீர் விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து, வடிக்கட்டி உட்கொள்ளவும். தாகச்சுரம் தீரும்.

பதரிபத்ராதிக்க கஷாயம்

காட்டிலிந்தை யிலைதுளசி கச்சநாரத் திலைசுக்குக்
கூட்டு மெலிச்செவி பாதிரிவேர் குமரிச்சருகு குடிநீரா
யூட்டிற் சீதச் சுரமேகு முற்றபூதச் சுரமும் போம்
பாட்டிற் கவிஞர் பகர்ந்தமுறை பதரிபத்தி ராதியிதே.

(45)

(இ-ள்) காட்டிலந்தையிலை துளசி
நாரத்தையிலை சுக்கு

எலிச்செவிப்பூண்டு

பாதிரிவேர்

கற்றழைச்சரகு

இவைகளை இடித்து (வகைக்கு 1½ வராகனெடை) ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு, 8 மடங்கு தண்ணீர் சேர்த்துக் கொதிக்க வைத்து, எட்டிலொன்றாக்கி இறக்கி வடிக்கட்டி உட்கொள்ளவும்.

சீதஜ்வரம், பூதஜ்வரம், முதலான சுரவகைகள் தீரும்.

அருளுவாதிக் கஷாயம்

அருளுத்தொக்கு மலைதாங்கி யதிவிடயம் வில்வப்பிஞ்
சுருளு மாதனையின் பிஞ்சோ டுற்ற குடசப்பாலை சுக்கு
விரவிக் கஷாய மெட்டொன்றாய் விழுங்கச் சுரங்க ளதினாரங்
குருவைப் பணிந்தோர் பாவம்போல் குலையும் பெயரருளாதியிதே. (46)

(இ-ள்)	வெட்பாலைப்பட்டை	மலைதாங்கி (ஆடுதீண்டாப்பாளை வேர்)
	அதிவிடயம்	வில்வப்பிஞ்சு
	மாதனைப்பிஞ்சு	வெட்பாலை விதை
	சுக்கு	

இவைகளைச் சமனெடை யெடுத்துக் கல்லுரலிவிட்டிடித்து வைத்துக் கொள்ளவும். வேண்டும்போது ஒரு பலம் சூரணம் எடுத்து, ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு ஒரு சேர் ஜலம் விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி 1½ ஆக வற்றவைத்து உட்கொள்ளவும். அதினார ஜ்வரங்கள் நிற்கும்.

குளிர் ஜ்வரத்திற்குப் படோலாதிக் கஷாயம்

இப்பினார் தம்மினானை யிடுபுட்டோல் முத்தக்காசு
பற்பாடஞ் சீந்திற்றண்டு பையவே நைய்ய வெந்த
அப்பினார் தேனினரை யளாவினரென்னக்கேட்டு
வெப்பினார் குளிரினரை வினவினார் விடைகொண்டோரே. (47)

சுக்கினர் தொலியினர்போய்ச் சுறுக்கினர் தேனினோடும்
கொக்கினர் பெயர்னருங் கூடினார் விருத்தப்பாகஞ்
சிக்கினர் சிறுகினர் கையில் வாரி.....
நக்கினர் தேனினோடும் நழுவினார் குளிரினாரே. (48)

(இ-ள்)	பேய்ப்புடல்	கோரைக்கிழங்கு
	பற்பாடகம்	சீந்தில்கொடி

இவைகளைச் சமனெடுத்து இடித்து 8 மடங்கு சுத்தஜலம் விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி ½ ஆக வற்றவைத்து, வடிகட்டித் தேன்கூட்டி உட்கொள்ளவும். குளிர் காய்ச்சல் தீரும்.

தோல் நீக்கிய சுக்கையிடித்துச் சூரணம் செய்து, தேன் விட்டுக் குழைத்துக் கொண்டாலும் குளிர் நீங்கும்.

ஏரண்டாதிக் கஷாயம்

சொல்லுஞ்சிற் ருமணக்குத் தான்சிற்று மல்லிகண்டங்
வல்லசக் கிவையோரொன்று வகைமூன்று கழஞ்சுகொண்டு
நல்லிரு நாழிநீரில் நாவிரண் டொன்றாய்க் காய்ந்தா
லில்லையென் றுணைசொல்லி யேகிடுஞ் சுரங்கள்தானே (49)

(இ-ள்) சிற்றுமணக்கம் வேர் சிறுமல்லி
கண்டங்கத்திரி சுக்கு

இவைகளை வகைக்கு 3½ வராகனெடை யெடுத்து, ஒரு பாத்திரத்திலிட்டுச் சுத்த ஜலம் சின்னபடி ½ விட்டு, அடுப்பின்மேலேற்றி ½ பாகமாகுமளவு வற்ற வைத்துப் பகவாணை நினைத்துப் பருகவும், ஜ்வரங்கள் தீரும்.

கபச்சுரத்திற்கு அதிவ்ஷாதிக் கஷாயம்

விடையங் கோட்டம் கடுரோணி வேலிப்பருத்திப் பெருங்குமிழ்வேர்
படருஞ் சீந்தில் கருச்செயின் வேர் பகர்செந் தொட்டி வேப்பலகு
துடருமுத்தம் பெருங்குறும்பை சுக்கு கீழ்காய் நெல்லிபுட
லடருங் கஷாய மிந்துப்பிட் டருந்துச் சிலேற்பச் சுரம் போமே, (50)

(இ-ள்) அதிவிடயம்	கோட்டம்
கடுகரோகிணி	வேலிப்பருத்திவேர்
பெருங்குமிழ் வேர்	சீந்தில்கொடி
முருங்கை வேர்	செந்தொட்டிவேர்
வேப்பீர்க்கு	கோரைக்கிழங்கு
பெருங்குறும்பை (மருள்)	சுக்கு
கீழாநெல்லி	புடலம் வேர்

இவைகளை யொன்றிரண்டாக இடித்து, ஒரு பாத்திரத்திலிட்டுச் சுத்தஜலம் 8 மடங்கு விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து, இந்துப்புச் சேர்த்து உட்கொள்ளவும். கபச்சுரம் தீரும்.

ஜ்வரத்திற்குச் சுண்டயாதிக் கஷாயம்

அறிவீர்சுண்டி சீந்திலுட னானசேவகன் பூடுமனஞ்
செறியுமிலாமிச் சதிமதுர சேரவிருகழஞ் சோரென்று
குறியா திருபடி தண்ணீரிற் கூடக் காய்ந்தெட் டொன்றுக்கிப்
பொறியார் திப்பிலி மேற்றாவிப் போற்றிக்குடிக்கச் சுரம் போமே (51)

(இ-ள்) சுக்கு சீந்தில்
சேவகன் பூண்டு விலாமிச்சைவோர்
அதிமதுரம்

இவைகளை வகைக்கு 2½ வராகனடை வீதமெடுத்து இடித்து, ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 2 படி சுத்த ஜலம் விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி, எரித்து எட்டில் ஒன்றாக வற்றவைத்து வடிக்கட்டித் திப்பிலிச்சூரணம் போட்டுப் பருகவும் ஜ்வரங்கள் தீரும்.

படோலாதிக் கஷாயம்

போமே திரிகடு கிலவங்கம் போற்றுங் கடுக்காய் கொன்றைத்தோல்
தாமே வகைக்கொன் றரைக் கழஞ்சு சலிலத் திட்டெட் டொன்றுக்கி
யாமே திப்பிலி மேற்றாவி யருந்து வெதுப்புங் குளிரும் போம்
போமே யதனிற் புடோல் கூடிற் பித்தச் சுரங்கள் போய்விடுமே. (52)

(இ-ள்) சுக்கு திப்பிலி
மிளகு கிராம்பு
கடுக்காய்த்தோல் கொன்றைத்தோல்

இவைகளை வகைக்கு 20 குன்றிநிறை யெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்தி லிட்டு 8 மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு, அடுப்பின் மேலேற்றி எரித்து, எட்டிலொன்றுக்கி வடிக்கட்டிக்கொண்டு திப்பிலிச்சூரணம் இட்டுப் பருகவும்.

குளிர், வெதுப்பு (காங்கை) முதலானவை தீரும். இதனுடனே பேய்ப்புடல் கூட்டிக் கஷாயமிட்டுப் பருகினால் பித்த ஜ்வரங்கள் தீரும்.

சுரத்திற்கு “இலுப்பைப்பூக் கஷாயம்”

செய்ய விலுப்பைப் பூவுடனே சேருந்திரிகடு கதிமதுரம்
பொய்யதாகும் நன்னூரி போற்றுந் தாமரை யல்லியுடன்
பைய யெட்டொன் றுய்க்காய்ச்சிப் பகருந் திப்பிலி பொடிதூவிக்
கையா லெடுத்துக் குடிப்பீரேல் காணீர் சுரத்தைக் காணீரே. (53)

(இ-ள்) இலுப்பைப்பூ சுக்கு
திப்பிலி மிளகு

அதிமதுரம்
தாமரைக்கிழங்கு

நன்னூரிவேர்
அல்லிக்கிழங்கு

இவைகளை வகைக்கு 1 கழஞ்செடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு, 8 மடங்கு சுத்தஜலம் விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி, எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்துத் திப்பிலிச் சூரணம் இட்டுக் குடிக்கவும், சுரங்கள் தீரும்.

கணச்சுரங்களுக்குக் “குடேயாதிக் கஷாயம்”

சீந்தில்தூ தனைகடுக்காய் சீரக மதுரமுத்தம்
வாய்ந்தவிட் டுணுக்கிராந்தி வளர்வில்வத் திலைவேர்குல்லை
சாந்தஞ்செஞ் சாந்தமேலந் தருமருந் தொருபன் மூன்றுங்
காய்ந்தநீர ருந்தச் செய்யிற் கணரோகச்சுரங்கள் போமே.

(54)

(இ-ள்)	சீந்தில்கொடி	தூதுவேளைவேர்
	கடுக்காய்த்தோல்	சீரகம்
	அதிமதுரம்	கோரைக்கிழங்கு
	விஷ்ணுக்கிராந்தி	வில்வவேர்
	வில்வ இலை	சந்தனத்தூள்
	செஞ்சந்தனத்தூள்	ஏலக்காய்
	துளசி	

இச்சுரக்குகளை வகைக்கு 1½ வராகனெடை வீதமெடுத்து, இடித்துக் கஷாயம் வைத்து உட்கொள்ளவும். கணச்சுரங்கள் தீரும்.

ரத்தத்தில் பற்றிய ஜ்வரம் தீரப் “புளியீர்க்குக் கஷாயம்”

புளியீர்க்கு வேம்பினீர்க்கு புகரறுநெல்லி யீர்க்கு
கிளியீர்க்குக் கொன்றையீர்க்குக் கிளருமா விலையினீர்க்கு
நளியீர்க்கு மகத்தியீர்க்கு நல்லவிட் டுணுக்கிராந்தி
யொளியீர்க்குங் கஷாயமுண்ண வுதிரயிற் சுரம்போமென்னே.

(55)

(இ-ள்)	புளியீர்க்கு	வேம்பின்னீர்க்கு
	அறுநெல்லியீர்க்கு	கொன்றையீர்க்கு
	மாவிலையீர்க்கு	அகத்தியீர்க்கு
	விஷ்ணுக்கிராந்தி	

இவைகளைச் சரி எடையெடுத்து இடித்து 8 மடங்கு சுத்தஜலம் விட்டு அடுப்பின்மேலேற்றி 8ல் ஒன்றாக வற்றவைத்து வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். ரத்தத்தில் பற்றிய ஜ்வரம் தீரும்.

மதுரி ஜ்வரத்திற்குக் “கூவிளைக் கஷாயம்”

கூவிளைத் தளிற்கஷாயம் கோரோசனை கூட்டிக்கொள்ளத்
தாவின நீரன்னீரிற் சந்தனங் காய்ந்து கொள்ள
மேவிய மசூரி தன்னில் வேகமாஞ் சுரங்கள் தீருங்
காவியங் கண்ணின் மாணே! கருத்தினி லறிந்து செய்யே (56)

(இ-ள்) வில்வத் துளிரைக்கொண்டு வந்து நசுக்கி 8 மடங்கு தண்ணீர்
சேர்த்து ½ ஆக வற்றவைத்த கஷாயத்தை வடிக்கட்டி, கோரோசனை, சந்தனம்
இவைகளை வகைக்கு ½வராகனடை கூட்டி உட்கொள்ளவும். அம்மை ஜ்வரத்திற்கு
நல்லது.

சுரத்திற்கு நஸ்யமும், வேதும்

நாரத்திலையும் விளாவிலையும் நாடிக்காடி வேதிட்டால்
ஆருக் குஞ்சுர முங்குளிரு மகன்று போகு மிதுவன்றி
வாரொக்கு முலையாய்க் கேளாய்! வளர்த்த சங்கங்குப்பியுட
நாரத்திலையும் விளாவிலையும் நசியம் புழிய நன்றாமே (57)

(இ-ள்) நாரத்தையிலை விளாவிலை

இவ்விரண்டையும் இடித்து ஒரு துணியில் பொட்டணமாகக் கட்டி
அனலில் குடு பண்ணி ஒற்றடம் இடவும்.

சங்கங்குப்பியிலை நாரத்தையிலை
விளாவிலை

இம் மூன்றையும் கசக்கிச் சாறுபிழிந்து மூக்கில் நஸ்யமிடவும். ஜ்வரங்கள்
தீரும்

மலச்சிக்கலோடு கூடிய ஜ்வரத்திற்குச் “சீரகாதி கஷாயம்”

சீரக மோமம் கல்நார் திப்பிலிச் சாத்திரக்கல்
லோர்துடி யொன்றுபாள மிரண்டுசா ரணவேர்சுக்குப்
பேரொரு மூன்றுந் தூளாய் பின்கொத்த மல்லி வறுத்துச்
சோரிள நீர்விட் டுண்ணச் சுரந்தீரு மலஞ்சேராதே (58)

(இ-ள்) சீரகம் ஓமம்
கல்நார் திப்பிலி
சகஸ்ரவேதிகல்

இவைகள் வராகனடை	1
போளம்	2
சாறண வேர்	3
சுக்கு	3

இவைகளையிடித்து வஸ்திரகாயஞ் செய்துகொள்ளவும். கொத்தமல்லியை வறுத்து அதில் இளநீரை விட்டுக் காய்ச்சி முன் சொன்ன பொடியில் ஒரு காசள வெடுத்து உட்கொள்ளவும். ஜ்வரங்கள் தீரும், மலச்சிக்கலுந் தீரும்,

குறிப்பு:— கோரோசனை வராகனெடை $\frac{1}{2}$ கூட்டிக்கொள்ளவும் என்று உரையில் காணப்படுகிறது.

ஜ்வரசிந்தாமணி ரஸம்

சுத்திசெய்த கெந்தகம் சுத்திசெய்த தாளகம்
,, மனோசிலை ,, ரஸம்
ராவிய செம்புத்தூள்

இவைகளைக் கல்வத்திவிட்டுக் கொம்பு பாகற்காய்ச் சாறு விட்டு அரைத்துக் கொள்ளவும். ஒரு குழிவான சிறிய செப்புக்கிண்ணியில் முன் விழுதைக் கனமாகப் பூசி, ஒரு புதிய சட்டி கொண்டு வந்து அந்த சட்டி நடுவே மருந்து பூசின கிண்ணியைக் கவிழ்த்துக் கடுக்காயும் மண்ணுமரைத்துச் சீலைமண் செய்து பக்கத்திலே நிறைய மணலைச் சேர்த்து, செம்மிட்டுக் கிண்ணித்தூற் தெரிய வைத்து, அடுப்பின்மேலேற்றி ஒரு சாமம் தீபாக்கினியாக எரியிட்டு, அதற்குமேல் கனமாக எரியிடவும். கிண்ணித் தூறிலே நாலஞ்ச நெல்லு வைத்துக்கொண்டு எரியிடவும். அந்த நெல் பொரியும். அது பதம். அப்போதிதற்க்கி ஆறவிட்டுக் கிண்ணியை எடுத்து அதற்குள்ளே இருக்கிற மருந்தைச் சுரண்டியெடுத்துப் பொடி செய்து, ஒரு பணவெடை பற்பமும் மிளகுப்பொடியுமாக வெற்றிலையில் வைத்து மென்று உள்ளுக்குக்கொண்டு சற்றே வெந்நீருங்கொள்ளப் பத்தியம். உப்புத் தவிர்க்க. சந்தயங்களாய் அஸ்தத்தினாலே தீராதிருக்கிற சுரங்கள் தீரும்.

சீதஜ்வரம் தீரும். மாரல் ஜ்வரம் தீரும். சதுர்த்தி ஜ்வரம் தீரும்.

குளிர் ஜ்வரத்திற்கு நாபி மாத்திரை

வச்சநாபி யரைக்கழஞ்சு மணிவெங்கார மொருகழஞ்சு
கச்சவிரத மொருமுக்கால் கௌரிமுக்கால் துத்தங்கால்
மெச்சலுமத் திலைச்சாற்றில் மிகவாயரைத்துப் பயறளவா
யெச்சங்கிளையா தோருண்டை யெடுப்பீர் குளிரைவிடுப்பீரே. (59)

(இ-ள்)	சுத்திசெய்த வத்ஸநாபி	20	குன்றி நிறை
	பொரித்த வெங்காரம்	40	,,
	சுத்திசெய்த பாதரஸம்	30	,,
	,, கௌரீபாஷாணம்	30	,,
	,, துத்தம்	10	,,

இவைகளை ஒரு சுத்தமான கல்வத்திலிட்டு, ஊமத்தையிலைச் சாறு விட்டு, நன்றாக அரைத்துப் (1 நாள்) பயறளவுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டி நிழலில் உலரவைக்கவும். இதில் ஒரு உருண்டை எடுத்து வெந்நீருடன் உட்கொள்ளவும். குளிர் ஜ்வரங்கள் தீரும்.

குளிர் ஜ்வரத்திற்குக் “கௌரீக்குளிகை”

கௌரீ துத்த மரிதாரம் கிளரு மிரதம் ரோகிணியும்
அவுரி மத்தஞ் சாற்றிலரைத் தரைத்தவுண்டை பயறளவாய்
குவளை நறுக்கிக் குடிநீர்ந் கோதை முலைப்பா விஞ்சியினி
லுவரிப் புளிவிட் டுண்பீரே லோடுங் குளிருஞ் சுரமுமென்னே (60)

(இ-ள்) சுத்திசெய்த கௌரீ பாஷாணம்

,, துத்தம்
,, அரிதாரம்
,, பாதரளம்

கடுகரோகிணி

இவைகளைச் சமனெடுத்துக் கல்வத்திலிட்டு, அவுரிச்சாறு, ஊமத்தஞ்சாறு இவைகளைத் தனித்தனியே விட்டு ஒவ்வொருநாள் அரைக்கவும். இதனைப் பயறளவுள்ள மாத்திரைகளாகச் செய்து நிழலில் உலர்த்தவும். இம்மாத்திரையி லொன்றையெடுத்து முலைப்பால், இஞ்சிச்சாறு, கஷாயம் முதலானவைகளுடன் உட்கொள்ளவும்.

உப்பு, புளி நீக்கவும். குளிர் ஜ்வரம் நிற்கும்.

ஜ்வரத்திற்குப் பிரதாப ஸங்கேசுவரக் குளிகை

எண்ணும் பிரதாப லிங்கேசு ரந்தனையே
பண்ணுமருந்து பகரக்கேள் - நண்ணுகின்ற
சூதமொரு கழஞ்சு சுத்த வெள்ளைப் பாஷாண
மோதுகின்ற தாளகமொவ் வோர்கழஞ்சு - மாதுநல்லீர்
துத்தமரைக்கழஞ்சு துரிசு மதிற்பாதி
இத்தனையும் வெவ்வே ரியல்புடனே - சுத்திசெய்து
மாதர்முலைப்பாவி லரைத்து மற்ற நாளு மரைத்
தோதுசிறுபயறு போலுருட்டி - நாதமுற
மைசேர் நிழலுலர்த்தி நெல்லிலொரு மாதம் வைத்து
பையவோ ருண்டை முலைப் பாலிலிடத் - தைய நல்லீர்
கள்எக்குளிர் காய்ச்சல் காணாது பித்தசுரந்
தள்ளப்பசுவின் தயிரிலிடத் - துள்ளிசேர்

மாறலுக் காவெண்ணெ தனில் வாய்ந்த மருந்தைக்
கொடுக்கப் பொருது சொல்லாதோடிப்போம்.

(61)

(இ-ள்)	சுத்திசெய்த	பாதரஸம்	40	குன்றிநிறை
„	வெள்ளைப்பாஷாணம்	„	„	„
„	தாளகம்	„	„	„
„	துத்தம்	20	„	„
„	துரிசு	10	„	„

இவைகளைக் கல்வத்திலிட்டுத் தாய்ப்பால் விட்டு நன்றாக 2 நாட்கள் விடாமல் அரைக்கவும் பின்பு இதனைச் சிறு பயறளவுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டி நிழலில் உலர்த்தவும். ஒரு குப்பியில் இட்டு ஒரு மாதம் நெல்லிற்குள் புதைத்து வைக்கவும்.

இதில் ஒரு மாத்திரையெடுத்து முலைப்பாலில் இழைத்து உட்கொள்ளவும் குளிர்க்காய்ச்சல் தீரும், பித்த ஜ்வரத்திற்குப் பசுவின் தயிரில் கொடுக்கவும். பசுவின் வெண்ணெயில் கொடுத்தால் விட்டு விட்டு வரும் காய்ச்சல் நீங்கும்.

மாறல் ஜ்வரத்திற்கு மாத்திரை

பாரதங் கௌரி வெள்ளைப் பாஷாணம் துரிசு துத்தஞ்
சாரரிதாரங் கெந்தகம் மனோசிலைச்சாதி லிங்கம்
வோரொரு கழஞ்சு பாள மிருகழஞ் சொக்கவிஞ்சி
வார்தரு சாற்றரைத்து வருசிறு பயறுபோலே

(62)

போலுமாத் திரையை யிஞ்சிச் சாற்றுடன் புகட்டியாவின்
பாலினிற் கஞ்சி வைத்துப் பருகிடக் குளிர் சுரங்கள்
நாலுநா னையினில் மாறல் நவையறத் தீரும் பின்னுங்
கோலமாங் கஷாயமொன்று குடித்திட வேணுங் காணே.

(63)

(இ-ள்)	சுத்திசெய்த	பாதரஸம்
„	„	கௌரி பாஷாணம்
„	„	வெள்ளைப்பாஷாணம்
„	„	துரிசு
„	„	துத்தம்
„	„	அரிதாரம்
„	„	கெந்தகம்
„	„	மனோசிலை
„	„	லிங்கம்
இவைகள்	வகைக்கு	1½ வராகனெடை
சுத்திசெய்த	நேர்வாளம்	2½ வராகனெடை

இவைகளைக்கல்வத்திலிட்டு இஞ்சிச்சாறு விட்டு, நன்றாக இரண்டு நாட்கள் அரைத்துப் பயறளவுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டவும். ஒரு மாத்திரையை இஞ்சிச்சாற்றுடன் கொடுக்கவும். பசுவின் பால் விட்டுக் கஞ்சி உட்கொள்ளவும்.

குளிர் ஜ்வரம், 4 நாட்களுக்கொரு முறை வரும் மாறல் ஜ்வரம் முதலானவை தீரும். கூடச் சாப்பிடவேண்டிய கஷாயம்.

தாமரைவளையம்	கோரைக்கிழங்கு
சீந்தில் கொடி	சித்தாமுட்டி வேர்
பேராமுட்டி	நன்னூரி வேர்
பொன் மெழுகு	சடாமாஞ்சில்
கோஷ்டம்	சிற்றரத்தை
தேவதாரு	கிராம்பு
சாதிக்காய்	தான்றிக்காய்
கடுக்காய்த் தோல்	கடுகரோகிணி
செவ்வல்லிக்கொடி	செவ்வியம்
பற்பாடகம்	சிறுதேக்கு
ஏலக்காய்	இலவங்கப்பத்திரி
அதிமதுரம்	சிறுபயற்றம்பருப்பு
சுக்கு	கொத்தமல்லிவிதை

இவைகளைச் சமனெடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு, 8 மடங்கு தண்ணீர் சேர்த்து எட்டிலொன்றாக வற்றவைத்து வடிக்கட்டி உட்கொள்ளவும்.

சீத ஜ்வரத்திற்கு

வெள்ளைப்பாஷாணம், கௌரீபாஷாணம் இதுரெண்டும் பசுவின் பாலில் சுத்திசெய்து, வெண்பாகற்சாறு வார்த்தரைத்து உளுந்துப் பிரமாணம் குளிகை செய்து, பசுவின் மோர் முறித்து வடிக்கட்டி அந்தத் தண்ணீரிலொரு உருண்டை கொடுக்கவும். இவ்வாறு 3 நாட்கள் கொடுக்கவும். உப்பில்லாமல் கஞ்சி வைத்துத் தெளிவையுட்கொள்ளச் சீத ஜ்வரம் தீரும்.

சர்வ ஜ்வரத்திற்கும் பாஷாண மாத்திரை

வெள்ளைப்பாஷாணம் சுண்ணாம்புத் தண்ணீரிலும் பசுவின் பாலிலும் சுத்திசெய்து ஒன்றுக்கு இரண்டு சாதிலிங்கங்கூட்டி, ஊமத்தையிலைச் சாற்றில் அரைத்துச் சிறுபயறளவு மாத்திரை செய்து இந்த மாத்திரையை இஞ்சிச்சாற்றில் இடக் குளிர் ஜ்வரந்தீரும். பனைவெல்லத்திலிடச் சர்வ ஜ்வரமுந்தீரும். பத்தியம் பசுவின் பால் கூட்டவும்.

சீத ஜ்வரத்திற்குப் பாஷாண மாத்திரை

வெள்ளைப் பாஷாணத்தைச் சிறுக நறுக்கி எருக்கம் பாலிலெட்டுநாட்கள் நனையவைத்து, ஒன்பதாவதுநாள் பால்போகக் கழுவிப்போட்டு, முற்றின வேப்பம் பட்டைச் சாற்றிலரைத்துக் கடுகளவு மாத்திரை செய்து வெந்நீரிற் கொடுக்கப் பசுவின்பால் கஞ்சிவைத்துக் கொடுக்கச் சீத ஜ்வரம் தாகஜ்வரம் தீரும்.

கப ஜ்வரத்திற்கு

சுத்திசெய்த நாபி சுத்திசெய்த இருவி
 ,, கெந்தகம் ,, கௌரீ பாஷாணம்
 பாதரசம்

இவைகளைச் சரியளவெடுத்துத் (தனித்தனியே சுத்திசெய்து) எருக்கம்பால் விட்டரைத்துக் கடுகுப் பிரமாணம் மாத்திரை செய்து முலைப்பாலில் கொடுக்கவும். உப்பில்லாக் கஞ்சி கொள்ளவும். முருங்கையிலைச் சாறு பண்ணிக்கொள்ளச் சர்வ ஜ்வரமுந் தீரும்.

ஜ்வரத்திற்கு மாத்திரை

சுத்திசெய்த வத்ஸநாபி	1	பங்கு
,, லிங்கம்	2	,,
,, மனோசிலை	4	,,
,, நேர் வாளம்	1½	,,
திப்பிலி	3	,,

இவைகளைக் கல்வத்திலிட்டு எலிமிச்சம்பழச் சாறு விட்டு நன்றாக வரைத்து மிளகுப் பிரமாணமுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டி வைத்துக்கொண்டு, வாத ஜ்வரத் திற்கு இஞ்சிச் சாற்றிலிடவும். பித்த ஜ்வரத்திற்குச் சீரகக் கஷாயத்திலிடவும். சிலேதம் ஜ்வரங்களுக்கு மிளகு கஷாயத்திலிடவும். ஜ்வரங்கள் தீரும்.

தாபஜ்வர மாத்திரை

சுத்திசெய்த வத்ஸநாபி	சுத்திசெய்த சாதிலிங்கம்
பொரித்த வெங்காரம்	திப்பிலி
மிளகு	

இவைகளைச் சமனெடுத்துக் கல்வத்திலிட்டு, எலிமிச்சம்பழச் சாறு விட்டு நன்றாக அரைத்து உளுந்தளவுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டி வைத்துக் கொள்ளவும். தாபஜ்வரத்திற்கு முலைப்பாலிலிடவும். சிலேற்பன ஜ்வரத்திற்கு ஆடாதோடைஇலைச் சாற்றிலிடவும். வாதஜ்வரமெனில் இசங்கிலை, தூதுவேளை, இம்புரல் வேர்இந்தக் கஷாயத்திலிடவும். சந்நிவாத ஜ்வரத்திற்கு இஞ்சிச் சாற்றிலிடவும். முலைப்பாலிலிழைத்துக் கண்களிலும் அஞ்ஜனமிடவும்.

பாஷாண மாத்திரை

சுத்திசெய்த வெள்ளைப்பாஷாணம்	1 வராகன்
,, நாபி	½ ,,
கடுகரோகிணி	1 ,,
சுத்திசெய்த நேர்வாளம்	6 ,,

இவைகளைக் கல்வத்திலிட்டுக் குப்பைமேனிச்சாறுவிட்டு நன்றாகவரைத்து உளுந்துப் பிரமாணமுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டிவைத்துக்கொண்டு, வாத ஜ்வரத்திற்கு கச்சந்திராய்ச் சாற்றில் கொடுக்கவும். பித்தஜ்வரத்திற்கு முலைப் பாலில் கொடுக்கவும். குளிருக்கு மோர் காய்ச்சின நீருடன் கொடுக்கத் தீரும்.

கௌரீபாஷாண மாத்திரை

சுத்திசெய்த கௌரீபாஷாணம் சுத்திசெய்த அரிதாரம்
சுண்ணாம்புக்கல்

இவைகளைச் சரியளவெடுத்துக் கல்வத்திலிட்டு, வேலிப்பருத்திச்சாறு விட்டு நன்றாகவரைத்து, உளுந்தளவுள்ள மாத்திரைகளாக உருட்டி நிழலில் உலர்த்திச் சிமிழில் இட்டு, நெற்பாளையில்வைத்துப் பூமியில் 90 நாட்கள் இருக்கும்படி புதைக்கவும். இதில் 1 மாத்திரையெடுத்து வெற்றிலையுடன் உட்கொள்ளவும். பசுவின்பால் கஞ்சி சாப்பிடவும்.

கைப்பு, புளிப்பு, உப்பு இவைகளை நீக்கவும். ஸர்வ ஜ்வரமும் தீரும்.

கௌரீபாஷாண மருந்து

கௌரீபாஷாணத்தை நன்றாய்ச் சுத்திசெய்து பொடிசெய்து வைத்துக் கொண்டு, 1 பணவெடை (3½ குன்றி நிறை) வெற்றிலையிலே வைத்துச் சுருட்டிக் கொண்டு, 20 மிளகை வாயிலிட்டு மென்றுதின்று, அதன்மேல் சுருட்டின மருந்தைத் தின்று ஒரு சிறங்கை குளிர்ந்ததண்ணீர் குடிக்கவும். உப்பில்லாக்கஞ்சி உட்கொள்ளவும்.

சுரத்திற்கு “அர்த்தநாரிச்சுவரக குளிகை”

சுத்திசெய்த பாதரசம்	சுத்திசெய்த சாதிலிங்கம்
,, தாளகம்	,, அப்ரகம்
,, நாபி	,, காரியம்
,, மனோசிலை	,, எருக்கம் விதை
,, பொரித்த வெங்காரம்	

இவைகளைச் சமன்கூட்டிப் பாகலிலைச் சாற்றில் அரைத்துக் குகையிலிட்டுச் சீலைமண் செய்து லகுபுடமாக 1 புடம் போட்டு அதையெடுத்துச் சதுரக்கள்ளிப் பாலில் 3 நாள் அரைத்துக்கொள்ளவும். பின்பு,

சிவதை வேர் கடுகு கடுகரோகிணி

இம் மூன்றையும் சமனெடுத்து இடித்துக் கஷாயம் வைத்து, அதை விட்டு நன்றாக 3 நாட்கள் அரைக்கவும். இதைக் குன்றி நிகர் மாத்திரையாக உருட்டி நிழலில் உலர்த்திக்கொண்டு, குளிரந்த தண்ணீருடன் கொடுக்கத் தாப ஜ்வரம், இடது பாரிசத்திலுள்ள ஜ்வரம் முதலானவை தீரும்.

திரிபுராந்தக ரஸம்

சுத்திசெய்த பாதரஸம் சுத்திசெய்த கெந்தகம் சுத்திசெய்த அப்ரகம்

ஆக மூன்றும் சமபாகங்கொண்டு, கையாந்தகரைச்சாறு விட்டு நன்றாக அரைத்துக் குன்றி நிகர் குளிகை (விஷ்ணு) செய்து உலர்த்திக் குகையிலிட்டுக் குக்குடபுடம் (1 முழநீள அகலமுள்ள புடம்) போட்டு ஆறவைத்தெடுத்து, மீன் பித்து, வெள்ளாட்டுப்பித்து, காட்டுப்பன்றிப்பித்து, இவைகளில் வகைக்கு 1 ஜாமம் வீதமரைத்துக் குன்றிப்பிரமாணம் மாத்திரை செய்து இஞ்சிச்சாற்றிலிடச் சுரம் தீரும். மோர்சாதம் சாப்பிடவும்.

சாம்பவி ரஸம்

சுத்திபண்ணின ரஸம்	சுத்திசெய்த கெந்தகம்
பொரிக்காரம்	ஆமணக்கம் பருப்பு
சுத்திசெய்த நேர்வாளப்பருப்பு	சுத்திசெய்த கௌரீபாஷாணம்
கடுக்காய்த்தோல்	

இவைகளை சமனெடுத்துக் கல்வத்திலிட்டு, எலிமிச்சம்பழச்சாறு விட்டு நன்றாகவரைத்து (3 நாட்கள்) உலைமூடியிலிட்டுச் சட்டிகொண்டு மூடிச் சீலைமண் செய்து குக்குட புடமிட்டு, ஆறினாலெடுத்து ஆமணக்கெண்ணெய் விட்டரைத்து, இம்மருந்திற்கு பத்திற்கொன்று மிளகுகூட்டி, மிளகு கண்டிடைக்குப் பாதி சுத்தி செய்த நாபி சேர்த்து அரைத்துப் பத்திரப்படுத்தவும். அனுபான விசேஷத்தில் கொடுக்கச் சர்வ ஜ்வரமுந் தீரும். தயிர் சோறு பத்தியம் பண்ணவும்.

பிரதாப மார்த்தாண்ட ரஸம்

சுத்திசெய்த இரஸம்	1 வராகனெடை
,, நேர்வாளம்	4 ,,
,, கெந்தகம்	2 ,,
,, லிங்கம்	8 ,,

எருக்கம்பால் விட்டரைத்துக் குன்றிப்பிரமாணம் உருண்டை செய்து அனுபான பேதங்களில் கொடுக்கவும். சர்வ ஜ்வரமும் தீரும்.

சுரக் குளிகை

சுத்திசெய்த கௌரீபாஷாணம் 1 வராகன்

சுத்திசெய்த லிங்கம் 3 வராகன்

இதனுடன் கௌரியைச் சுண்ணாம்பு நீரில் சுத்திசெய்து, கொம்புப்பாகல் இலைச்சாற்றிலரைத்துப் பயறளவு உருண்டை செய்து, நிழலில் உலர்த்திவைத்துக் கொள்ளவும். வெந்நீர், சுக்குக்கஷாயம், இஞ்சிச்சாறு, முலைப்பால் இவைகளில் ஏதேனும் ஒன்றில் தக்கபடி கொடுக்க, மாறல் ஜ்வரம், தாப ஜ்வரம், சீதஜ்வரம் முதலானவை தீரும்.

ஜ்வரத்திற்குப்பூச, வேருகங்சிழங்கேண்ணெய்

வேருகங்கிழங்கு, தண்டு, இலை — பலம் 12

குருந்தோட்டி வேர் (சித்தாமுட்டி) ,, 6

இவ்விரண்டையும் இடித்து 2-மரக்கால் சுத்தத் தண்ணீர் விட்டு, 1 படியாகக் காய்ச்சி,

நல்லெண்ணெய் — படி 1

பசுவின் பால் — ,, 2 சுட்டிச்

சிறுதேக்கு

இலந்தை

மெழுகு

அதிமதுரம்

கடுகரோகிணி

பெருங்குரும்பை

ஆக இவை பலம் 1

நன்னூரிவேர்

முத்தக்காசு (கோரைக்கிழங்கு)

சீதேவிச்செங்கழுநீர் (ஸஹதேவி)

அழுக்கிராக்கிழங்கு

சந்தனத்தூள்

இவை 2 பலம்

இவைகளை அரைத்துக் கரைத்துக் காய்ச்சிப் பதத்தில் வடித்து ஆறிச் சரீரத்தில் பூசச் சுரங்கள் தீரும்.

சத்ததோஷச் சிகித்ஸை

சுரமாதியில் நடுவில் கிரமத்தினால் அபத்தியத்தினால் ஏழுவிதமான தோஷ முண்டாம். இதில் ஸாத்யம் அஸாத்யம் விசாரித்துக்கொண்டு, உபரிரோகானு ஸாரிகளும் பார்த்து விக்ருதி வேகங்களும் பார்த்து அவுஷதம் செய்யக்கடவன்,

இதற்கு வில்வாதிக் கஷாயம்

திருந்திய வில்வமூலஞ் சிறுமூலஞ் சித்தாமுட்டி
வருந்திரி கடுகரத்தை மஞ்சிஷ்டி தேவதாரம்
பொருந்து வேப்பிர்க்குங் கண்டங் கத்திரி புதரில் கோட்ட
மருந்திவை காய்ந்த நீரால் மாறிடுந் தோஷந்தானே.

(1)

(இ-ள்)	வில்வவேர்	திப்பிலி மூலம்
	சித்தாமுட்டி	சுக்கு
	திப்பிலி	மிளகு
	சித்தரத்தை	மஞ்சிஷ்டி
	தேவதாரு	வேப்பிர்க்கு
	கண்டங்கத்திரிவேர்	கோஷ்டம்

இவைகளை யிடித்து (வகைக்கு 1-வராகனடை) ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8-மடங்கு சுத்த ஜலம் விட்டு அடுப்பினமேலேற்றி எரித்து எட்டிலொன்றாக்கி வடிகட்டி உட்கொள்ளவும். தோஷ ஜ்வரங்கள் தீரும்.

திரிகுகோதிக் கஷாயம்

திரிகடு காடாதோடை செவ்வியஞ் சித்தாமுட்டி
வருநில வேம்பு நாங்குள் மரமஞ்சள் கடுகுரோணி
தருசிறு குறிஞ்சிவீழி செந்தொட்டிச் சாறணைத்தூ
ரெரியிடுங் கஷாயந்தன்னி லேகிடுந் தோஷந்தானே

(2)

(இ-ள்)	திரிகடு (சுக்கு, திப்பிலி, மிளகு)	ஆடாதோடைவேர்
	செவ்வியம்	சித்தாமுட்டிவேர்
	நிலவேம்பு	நாங்குழ்ப்பூச்சி
	மரமஞ்சள்	கடுகுரோகிணி
	சிறுகுறிஞ்சி	வீழிவேர்
	செந்தொட்டிவேர்	சாறணைவேர்

இவைகளை வகைக்கு ஒரு வராகனடை எடுத்து இடித்து ஒரு பாத்திரத்திலிட்டு 8-மடங்கு தண்ணீர் விட்டு அடுப்பின் மேலேற்றி ½ ஆக வற்றக் காய்ச்சி, வடிகட்டிப் பருகவும். தோஷங்கள் தீரும்.

சுரஸம்

தூதனை யாடாதோடை துளசிசெம்முள்ளி யிஞ்சி
தூதனை நொச்சி கண்டங் கத்திரி தானேரேமும்
போதனை சுரசந்தன்னிற் திப்பிலி பொடிதேன் சேரிற்
றீதனை சீதரோகந் தீர்ந்திடுஞ் செய்குவீரே,

(3)

(இ-ள்) தூதுவேளை இலை
துளசி
இஞ்சி
நொச்சி

ஆடாதோடையிலை
செம்முள்ளி
கண்டங்கத்திரி

இவைகளைக் கல்லுரலிவிட்டிடித்துச் சாறு பிழிந்து, அதனுடன் திப்பிலித்தூள், தேன் இவைகளைச் சேர்த்துப் பருகவும். சீதங்கள் தீரும்.

கண்டாவுழதம்

ஆடகம் பவழங் கோஷ்டம் அக்கிராத் தேற்றங் கொட்டை
நீடுவால் மிளகு முத்து நிம்பத்தின் விரை திராட்சம்
தேடிய யிரயில் காண்ட மிருகத்தின் சிருங்கஞ் சுக்குச்
சூடிய வெள்ளி கோரோ சனைவில்வத் தூர் திராய் வேர். (4)

வேர்திமதுர மேலம் வியன்றரு முத்திராட்சம்
சேர்தரு கிராம்பரத்தைத் திப்பிலி குங்குமப்பூ
வார்பெறு முலைப்பால் தேனில் மத்தித்து நானில் பூச
பேர்தரு தோஷமேழும் சந்நியும் பெயர்ந்து போமே. (5)

(இ-ள்)	ஆடகத்தங்கப் பொடி	பவழம்
	உயர்ந்த கோஷ்டம்	அக்கிராக்காரம்
	தேற்றம் வித்து	வால்மிளகு
	தூளையிடாத முத்து	வேப்பங்கொட்டை
	திராசைப்பழம்	காண்டாமிருகக் கொம்பு
	சுக்கு	வெள்ளிப் பொடி
	கோரோசனை	வில்வ வேர்
	திராய்வேர்	அதிமதுரம்
	ஏலக்காய்	உத்திராசைம்
	கிராம்பு	சிற்றரத்தை
	திப்பிலி	குங்குமப்பூ

இவைகளைச் சமனெடுத்து இடித்து வஸ்திரகாயஞ்செய்து கல்வத்திலிட்டு முலைப் பால்விட்டு நன்றாக 1 நாள் முழுவதும் அரைத்து நீண்ட மாத்திரையாக உருட்டி வைத்துக்கொள்ளவும்.

வேண்டும்போது ஒரு மாத்திரையெடுத்து முலைப்பாலிலோ அல்லது தேனிலோ இழைத்து நாக்கில் பூசவும். சந்நியும் எழுவகைத் தோஷங்களும் தீரும்.

குறிப்பு:— காண்டாமிருகக் கொம்பு கிடைக்கவில்லையானால் மான் கொம்பை உபயோகிக்கவும்,

தோஷந்தீர முசுறுமுட்டைத் தைலம்

துன்பந் தோஷந் தீர்வதற்குச் சூரியிந்து சங்கினிவேர்
வம்பாமஞ்சள் கருஞ்சீரகம் வசம்பு மண்மேல் முசுறுமுட்டை
யன்பாங்கழஞ்சி வேப்பெண்ணெய் யாடாதோடைச் சாறுடனே
பொன்போல்காய்ச்சி மெய்யிலிடப் பொருந்துந்தோஷம் போய்விடுமே.

(இ-ள்) நத்தைச்சூரி	இந்துப்பு
சங்கம்வேர்	மஞ்சள்
கருஞ்சீரகம்	வசம்பு
முசுறுமுட்டை	

இவைகள் வகைக்கு 40 குன்றிநிறை எடுத்துத் தூள்செய்து,

ஆடாதோடைச்சாறு	1 சேரும்
வேப்பெண்ணெய்	1 சேரும்

சேர்த்து ஒன்றாக்கி அடுப்பின்மேலேற்றி எரித்து பொன்னிறத்தில் இறக்கவும்.
இதனை உடலில் பூசத் தோஷங்கள் நீங்கும்.

இதுவன்றித் தைலம், நசியம், அஞ்சனம், தூபம், அஷ்டதம் முதலிய
பிரயோகங்கள் ஓளவுதத் தொகுதியில் காண்க.

சிரோரோகக் கபாலரோகத்திற்குச் சிகித்ஸை

சிரோ ரோகம் 19. கபால ரோகம் 18. ஆகநோய் 37. இதில் சாத்யா
சாத்யம் அறிந்து அனுசாரிரோகம் வலுவறிந்து சிகித்ஸை செய்யவும்.

ஆக்கிராணத்தூள்

தாக்குஞ் சாதிக்கிராம்பு சைந்தவஞ்
சூக்க வோமந் துடியொடு பத்திரி
ஆக்கிராண மதாகக் கொடுத்திடில்
போக்குமே சிர ரோகத்தைப் போக்குமே

(1)

(இ-ள்) சாதிக்காய்	கிராம்பு
இந்துப்பு	ஓமம்
லவங்கபத்திரி	

இவைகளை வகைக்கு ஒரு வராகனடை எடுத்து (இளவறுப்பாக வறுத்து)
ந் தூள் செய்து, முக்கிலிட்டு ஊதவும்.

நஸியம்

சாறணைக் கிழங் கோடு சைந்தவம்
காரணக் கரில்சுக்குக் கடற்பழம்
பூரணப் பப்ப மூக்கிற் பிழிந்திடத்
தாரணிச் சிர ரோகந் தவிருமே

(2)

(இ-ள்) சாறணைக்கிழங்கு இந்துப்பு
மிளகு சுக்கு
சமுத்திராப்பழம்

இவைகளைச் சிறிது தண்ணீர் சேர்த்து நசுக்கி வெள்ளைத்துணியில் வைத்து
மூக்கில் பிழியவும். சிரோவியாதிகள் தீரும்.

பீனஸத்திற்கு ஆடாதோடையெண்ணெய்

ஆடாதோடைப் பசுமஞ்சளகத்தி நொச்சியிவைச்சாறு
வாடாக் கடுகு வெள்ளுள்ளி மரிசஞ்சுக்கு பிடலவணம்
நாடா மோருங் கலந்தெரித்த நல்வேப்பெண்ணெய் நசியம் விடக்
காடுடோடும் பீனிஸமும் கதித்தக் கபால ரோகமுமே

(3)

(இ-ள்) ஆடாதோடைச்சாறு அகத்திக்கீரைச்சாறு
பசுமஞ்சள் சாறு நொச்சிச்சாறு

இவைகளை யொன்று கலந்து (வகைக்கு 1 சேர்)

கடுகு பூண்டு
மிளகு சுக்கு
கறியுப்பு

இவைகளை வகைக்கு ($\frac{1}{2}$ பலம்) வீதமெடுத்து இடித்து மோர்விட்டு நன்றாக
வரைத்து, இவைகளுடன் வேப்பெண்ணெய் 5 சேரும் விட்டு, அடுப்பின்
மேலேற்றி எரித்துப் பதத்தில் இறக்கி வடிக்கட்டி பத்திரப்படுத்தவும். இதில்
2 துளிகள் எடுத்து மூக்கில் நஸ்யமிடவும்.

பீனிஸம், கபாலரோகம் முதலானவை நீங்கும்.

கபாலரோகம், மண்டைச்சூலைக்கு நஸ்யம்

ஆநெய் படிகா லீரவுள்ளி யதிமதுரம் புளிவிரைத்தோல்
தானே துருசு கருஞ்சீரகம் சாற்றுஞ் சீரகம் வகை கழஞ்சு
கானே குழலாய்! முதிர்ந்த பதங் கண்டு வடித்து நஸ்யம் விடத்
தூணை கபால ரோக மண்டைச் சூலை தீருங் கண்டிரே.

(4)

शुभमस्तु

॥ आश्वलायनापरप्रयोगः ॥

आचान्तविश्वविज्ञानं प्राचामपि विपश्चिताम् ।

आश्वलायनमेवाहं वन्दे सूत्रकृतं मुदा ॥ १ ॥

आचम्य प्राणानायस्य स्नानं कारयित्वा मन्त्रस्नानं वा विभूतिस्नानं कारयित्वा शुद्धवस्त्रं धारयित्वा ऊर्ध्वगुण्डं त्रिगुण्डं वा धारयित्वा सालग्रामतीर्थं प्राशयित्वा भूमिं गोमयेनोपलिप्य दक्षिणाग्रान्दर्भानास्तीर्थं प्रज्ञावांश्चेत् स्वयमेव संकल्प्य अशक्तश्चेत् पुत्रादयः । पूर्वोक्त एवंगुण-विशिष्टायां शुभतिथौ मम अनाद्यविद्यावासनया प्रवर्तमाने अस्मिन्महति संसारचक्रे विचित्रैः कर्मभिः (विचित्राभिः कर्मगतिभिः) विचित्रासु नानायोनिषु (पुनः पुनः अनेकधा जनित्वा) अनेकधा जन्मानि प्राप्य इदानीं मनुष्यजन्म प्राप्तवतः मम इहजन्मनि जन्मान्तरेषु बाल्ययौवन-कौमारवार्धकेषु जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु रहसि प्रकाशे च मनोवाक्कायकर्मेन्द्रियव्यापारैः मया कृतानां पापानां अवस्थात्रये च अज्ञानतो ज्ञानतश्च अकामतो वा संभावितानां पापानां अपनोदनार्थं मम जन्माभ्यासात् जन्मप्रभृत्येतत्क्षणपर्यन्तं मध्ये वर्तिनि काले मनोवाक्कायकर्मेभिः कामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्यैः मनोबुद्ध्यहङ्कारचित्तैः त्वक्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणैः वाक्पाणिपादपायू-पस्थैः ज्ञानतोऽज्ञानतश्च संभावितानां पापानां अज्ञानतस्सकृत्कृतानां अज्ञानतोभ्यस्तानां ज्ञानतोभ्य-स्तानां ज्ञानतोऽज्ञानतश्च अत्यन्ताभ्यस्तानां निरन्तराभ्यस्तानां चिरकालाभ्यस्तानां प्रकाशकृतमहापातक-चतुष्टयव्यतिरिक्तानां रहसिकृतब्रह्महत्यादिमहापातकानां प्रकाशकृतमहापातकानां दिष्टरूपव्रतदेशिक-रूपपातकानां संकलीकरणानां मलिनीकरणानां अपात्रीकरणानां जातिभ्रंशकराणां प्रकीर्णकानां एवं नवानां नवविधानां सर्वेषां पापानां च पूर्वजन्मार्जितपापानां निवृत्त्यर्थं च ज्ञानतोऽज्ञानतश्च सकृत्कृतानां ज्ञानतोऽज्ञानतश्च चिरकालेषु निरन्तराभ्यस्तानां बहूनां बहुविधानां सर्वेषां पापानां अपनोदनार्थं प्रायश्चित्तं प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याज्ञायं यथाशक्तिहिरण्यं कावेरीस्नानरूपेण करिष्ये । 'हिरण्य-गर्भगर्भस्थं हेम बीजं विभावसोः । अनन्तपुण्यफलदमतश्शान्तिं प्रयच्छ मे' इदं प्राजापत्यकृच्छ्र-प्रत्याज्ञायं यथाशक्तिहिरण्यं नानागोत्रेभ्यः ब्रह्मणेभ्यस्तेभ्यस्तेभ्यस्संप्रददे न मम ॥ एवं गुणविशिष्टायां पुण्यतिथौ पितुः अक्षय्यपुण्यलोकावाप्स्यर्थं गवादिदशदानानि करिष्ये ॥

॥ दशदानश्लोकाः ॥

गवामङ्गेषु तिष्ठन्ति भुवनानि चतुर्दश ।
 तस्मादस्याः प्रदानेन अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 सर्वसस्याश्रया भूमिः वराहेण समुद्धृता ।
 अनन्तसस्यफलदा अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 तिलाः पापहरा नित्यं विष्णोर्देहसमुद्भवाः ।
 तिलदानादसह्यं मे पापं नाशय केशव ॥
 हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेम बीजं विभावसोः ।
 अनन्तपुण्यफलदं अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 कामधेनोस्समुद्भूतं सर्वक्रतुषु संस्थितम् ।
 देवानामाज्यमाहारः अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 धन्यं करोषि दातारं इहलोके परत्र च ।
 प्राणिनां जीवनं धान्यमतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 श्रेष्ठं सर्वरसानां च मनःप्रीतिकरं शुभम् ।
 गुडं कल्याणकृद्यस्मादतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 पितृप्रीतिकरं चाशु रजतं पापनाशनम् ।
 सर्वभूतप्रियकरमतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥
 रसानामग्रजं श्रेष्ठं लवणं बलवर्धनम् ।
 सर्वस्वावुकरं यस्मादतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

मम (पितुः) अक्षय्यपुण्यलोकावाप्त्यर्थं इदं सदाक्षिणाकं सताम्बूलं महाविष्णुप्रीतिं
 कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

अथवा प्रकारान्तरम्

गोमूतिलहिरण्याज्यवासोधान्यगुडानि च ।
 रौप्यं लवणमित्याहुर्दशदानान्यनुष्मात् ॥

दशदानप्रत्याग्रायं यथाशक्तिहिरण्यं महाविष्णुप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

न मम ॥

अथ उत्क्रान्तिगोदानम्

अद्यपूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ (अस्मत्) पितुः गोत्रस्य शर्मणः (पञ्चानां) प्राणानां उत्क्रमणसमये सुखोत्क्रमणसिद्ध्यर्थं उत्क्रान्तिगोदानं करिष्ये । गामलंकृत्य महाविष्णुस्वरूपस्य ब्राह्मणस्य इदमासनं सकलाराधनैः स्वर्चितम् ॥

अथ श्लोकः

अत्युत्क्रान्तौ प्रवृत्तस्य सुखोत्क्रमणसिद्ध्ये ।
तुभ्यं संप्रददे धेनुमिमां उत्क्रान्तिसंज्ञिकाम् ॥
गवामङ्गेषु तिष्ठन्ति भुवनानि चतुर्दश ।
तस्मादस्याः प्रदानेन अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

इमामुत्क्रान्तिसंज्ञिकां गां सवत्सां सदक्षिणाकां सताम्बूलां (अस्मत्पितुः) प्राणोत्क्रमण-समये सुखोत्क्रमणसिद्धिं महाविष्णुप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

अथ तिलदानम्

अद्यपूर्वोक्त एवंगुणविशिष्टायां पुण्यतिथौ (अस्मत्पितुः) समस्तपापक्षयार्थं तिलपात्रदानं करिष्ये ॥

तिलाः पापहरा नित्यं विष्णोर्देहसमुद्भवाः ।
तिलदानादसह्यं मे पापं नाशय केशव ॥

इदं तिलपात्रं सदक्षिणाकं सताम्बूलं पापप्रमहाविष्णुप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

मुमुर्षु शुद्धदेशे दक्षिणाग्रदर्भेषु दक्षिणशिरसमुत्तानं शाययित्वा तत्पुत्रस्संकल्प्य पितुः गोत्रस्य शर्मणः जन्मप्रभृत्येतत्क्षणपर्यन्तं मनोवाक्कायकृतसमस्तपापक्षयार्थं पुरुषस्य भगवतः नारायणस्य सामीप्यसिद्ध्यर्थं नारायणसूक्तमन्त्रपठनं करिष्ये इति संकल्प्य ॥

अथ कर्णमन्त्रप्रारम्भः

नानानं वा इत्यस्य सूक्तस्य शिशुः ऋषिः शर्यणावतियइन्दोस्तूक्तयोः कश्यप ऋषिः त्रयाणां पवमानसोमो देवता पंक्तिश्छन्दः नारायणप्रीत्यर्थे जपे विनियोगः ॥

नानानं वा उनो धियो विव्रतानि जनानाम् । तक्षारिष्टं रुतं भिषग्ब्रह्मा सुन्वन्तमिच्छती-
न्द्रायेन्द्रो परिस्रव । जरतीभिरोषधीभिः पर्णेभिश्शकुनानाम् ॥ कार्मारो अश्मभिर्द्युभिर्हिरण्यवन्तमिच्छ-

तीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । कारुरहं ततो भिषगुपलप्रक्षिणीनना । नानाधियो वसूयवोमुगा इव तस्थिमेन्दो-
येन्दो परिस्त्रव । अश्वो वोळडा सुखं रथं हसनामुपमन्त्रिणः । शेषो रोमण्वन्तौ भेदौ वारिभण्डूक
इच्छतीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव ॥ १ ॥

शर्यणावति सोममिन्द्रः पिबतु वृत्रहा । बलं दधान आत्मनि करिष्यन्वीर्यं महदिन्द्राये दो
परिस्त्रव ॥ आपवस्व दिशां पत आर्जीकात्सोममीद्वयः ॥ ऋवाकेन सत्येन श्रद्धया तपसा सुत
इन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । पर्जन्य वृद्धं महिषं तं सूर्यस्य दुहिताभरन् । तं गन्धर्वाः प्रत्यगृभ्णन् तं सोमे
रसमादधुरिन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । ऋतं वदन् ऋतद्युम्न सत्यं वदन् सत्यकर्मन । श्रद्धां वदन् सोम-
राजन् धात्रा सोमपरिष्कृत इन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । सत्यमुग्रस्य वृहत्तः संस्त्रवन्ति संस्त्रवाः । संयन्ति
रसिनो रसाः पुनानो ब्रह्मणा हर इन्द्रायेन्दोपरिस्त्रव ॥ २ ॥

यत्र ब्रह्मा पवमान छन्दस्यां उ वाचं वदन् । प्राग्वा सोमे महीयते सोमेनानन्दं
जनयन्निन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । यत्र ज्योतिरजस्रं यस्मिन् लोके स्पर्हितं । तस्मिन्मां धेहि पवमानापृते
लोके अक्षित इन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । यत्र राजा वैवस्वतो यत्रायरो धनं दिवः । यत्रामूर्यह्वीरापस्तत्र
माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । यत्रानुकामं चरणं विनाके त्रिदिवे दिवः । लोका यत्र
ज्योतिष्मन्तस्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । यत्र कामानि कामाश्च यत्र ब्रध्नस्य विष्टपम् । स्वधा
च यत्र तृप्तिश्च तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । यत्नानन्दाश्च मोदाश्च मुदः प्रमुद आसते ।
कामश्च यत्राप्ताः कामास्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव ॥ ३ ॥

य इन्दोः पवमानस्यानुधामान्यकमीत् । तमाहुस्सुवजा इति यस्ते सोमानिधनमन
इन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । ऋषे मन्त्रकृतां स्तोमैः कश्यपोद्वर्धयन् गिरः । सोमं नमस्य राजानं यो
जज्ञे वीरुधां पतिरिन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । सप्तदिशो नानासूर्यास्सप्तहोतार ऋत्विजः । देवा आदित्या ये
सप्त तेभिस्सोमाभिरक्षन् इन्द्रायेन्दो परिस्त्रव । यत्ते राजञ्छृतं हविस्तेन सोमाभिरक्षणः ।
अरातीवामानस्तारीन्मोच नः किंच नाम मदिन्द्रायेन्दो परिस्त्रव ॥ ४ ॥

यत्र तत्परमं पदं विष्णोर्लोके महीयते । देवैस्सुकृतकर्मभिस्तत्र माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो
परिस्त्रव । यत्र तत्परमायं भूतानामधिपतिः । भावभावी च योगी च तत्र माममृतं कृधीन्द्रा-
येन्दो परिस्त्रव । यत्र गङ्गा च यमुना यत्र प्राची सरस्वती । यत्र विश्वेश्वरो (सोमेश्वरो) देवतत्र
माममृतं कृधीन्द्रायेन्दो परिस्त्रव ॥ ५ ऋक् २२ ॥

प्राणनिर्याणपर्यन्तं सुमूर्षोर्दक्षिणकर्णे 'श्रीमन्नारायण वासुदेव गोविन्द वैकुण्ठ मुकुन्द कृष्ण ।
श्रीकेशवानन्त मुकुन्द विष्णो मां त्राहि संसारभुजङ्गदष्ट' इति जपित्वा प्राणोत्क्रमणानन्तरं तदुक्तास्सर्वे
स्नात्वा दक्षिणातिलदर्भान् गृहीत्वा ॥

समस्तसंपरसमवाप्तिहेतवः समुत्थितापत्कुलधूमकेतवः ।

अथारसंसारसमुद्रसेतवः पुनन्तु मां ब्राह्मणपादपांसवः ॥

नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणहिताय च ।

जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥

अथ वपनम्

प्राचीनावीती अस्मत्पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य पितृमेधिकविधिना और्ध्वदैहिकसंस्कारार्थं प्रेतस्वविमोचनार्थं अथ प्रथमेहनि स्वगृह्योक्तविधानेन प्रेतसंस्कारयोग्यतासिध्यर्थं मम शरीरशुद्ध्यर्थं च वपनं कारयितुं (योग्यतासिद्धिं) कर्तुं अधिकारसंपदस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ अधिकारसंपदस्त्विति ब्राह्मणा वदेयुः ॥

सव्यं ओं ओं अथपूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यातिथौ प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेतस्वविमुक्त्यर्थं अथ प्रथमेहनि स्वगृह्योक्तविधानेन और्ध्वदैहिकविधिना प्रेतसंस्कारयोग्यतासिध्यर्थं मम शरीरशुद्ध्यर्थं च वपनं कारयिष्य इति संकल्प्य । वपनाधिकारयोग्यतासिध्यर्थं कृच्छ्रत्रयाण्याचरिष्ये । हिरण्यगर्भगर्भस्थं + प्रयच्छ मे इदं कृच्छ्रत्रयप्रत्याम्नायं यत्किञ्चित् हिरण्यं महाविष्णु रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रदेदे ॥ इति कृच्छ्राचरणं कृत्वा एकदभं गृहीत्वा शिरसि निधाय -

भेरुमन्दरतुल्यानि पापानि विविधानि च ।

केशानाश्रित्य निष्ठन्ति तस्मात्केशान्वपाम्यहम् ॥

आत्मनश्शुद्धिकामो वा पितुर्मे मुक्तिहेतवे ।

वपनं कारयिष्यामि तीरे ब्राह्मणसन्निधौ ॥

इति मन्त्राभ्यां कनिष्ठपूर्वकं कण्ठादुपरि वापयेयुः ॥

अथ स्मृतिः

वपनं दहनात्पूर्वं कुर्युः पुत्रा मृतेहनि ।

अकृत्वा क्रियते यत्तु तत्सर्वं निष्फलं भवेत् ॥

दक्षिणातिलदर्मान् गृहीत्वा समस्तसंपदिति प्रदक्षिणीकृत्य अशेषे हे परिषत् मदीयां विज्ञापनामवधार्य मया समर्पितां इमां दक्षिणां स्वीकृत्य प्राचीनावीती मम पितुः गोत्रस्य शर्मणः

प्रेतस्य प्रेततृप्त्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने प्रथमेहनि अक्षय्यपुण्यलोकावाप्त्यर्थं और्ध्वदैहिक-
संस्कारं कर्तुं योग्यतासिद्धिमनुगृहाण ॥

अथ ऊर्ध्वोच्छिष्टप्रायश्चित्तम्

पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य मरणकाले ऊर्ध्वोच्छिष्ट अधोच्छिष्टांतरिक्षास्नानमरण-
पर्युषितमरणखट्वामरण इत्येतेषां षण्णां निमित्तानां पापानां अपनोदनार्थं प्रायश्चित्तं निश्चित्य
मामनुगृह्णन्तु भवन्तः अनुगृहाण परिषत् । यजमानस्य विज्ञापनामाकर्ण्य दक्षिणां गृहीत्वा प्रति-
निमित्तं कृच्छ्रत्रयमाचर इति परिषदुक्तिः । सत्र्यं ओं ओं अत्रपूर्वोक्त एवङ्गुणविशेषणविशिष्टायां
पुण्यतिथौ प्राचीनावीती अस्मत्पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य मरणकाले संभावितानां ऊर्ध्वोच्छिष्टादि-
षण्णां निमित्तानां अपनोदनार्थं षण्णमित्तप्रायश्चित्तं करिष्ये इति संकल्प्य ,

हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेम श्रीजं विभावसोः ।

अनन्तपुण्यफलदमतदशान्तिं प्रयच्छ मे ॥

धन्यं करोषि दातारमिहलोके परत्र च ।

तस्मात्प्रमुच्येत धान्यमतदशान्तिं प्रयच्छ मे ॥

कावेरी तुङ्गभद्रा च कृष्णवेण्या च गौतमी ।

भागीरथी च विख्याता पञ्च गङ्गाः प्रकीर्तिताः ॥

इदं स्वर्णधान्यदानप्रत्याग्रायं यथाशक्ति हिरण्यं श्रीकृष्णप्रीतिद्वारा अस्मत्पितुः षण्णमित्त-
दोषनिवृत्तिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे । षण्णमित्तदोषनिवृत्तिरस्तु । मम शरीरशुद्धिरस्तु ।
और्ध्वदैहिकसंस्कारसिद्धिरस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

तिथिवारदोषे शान्तिः

तिथौ भूमिप्रदानं स्यात्त्रिपादेक्षं हिरण्यकम् ।

वारदोषे च वस्त्रं स्यात् दत्त्वा कर्म समाचरेत् ॥

एकाशीतिपलं कांस्यं धनिष्ठापञ्चके तथा ।

तत्तारादिवमुद्दिश्य दद्याद्दोषापनुत्तये ॥

प्रतिपत्पर्वषष्ठ्येकादश नन्दाः प्रकीर्तिताः ।

द्वितीया सप्तमी चाद्वादशी भद्राः प्रकीर्तिताः ॥

भानुभौमगुरुशुक्रशनिर्वासरदोषभाक् ।
द्विपात्रिपादनक्षत्रं धनिष्ठापञ्चकन्तथा ।
एतेषु च मृते दानन्दद्यात्तदोपशान्तये ॥

सव्यं कर्ता संकल्प्य ओं ओं पुण्यतिथौ प्राचीनावीती अस्य पितुः गोत्रस्य शर्मणः
प्रेतस्य नन्दायां भद्रायां वा मरणजनितदोषप्रायश्चित्तार्थं इतरेषामायुष्याभिवृध्यर्थं तिथिदेवताविष्णु-
देवतामुद्दिश्य विष्णुप्रीत्यर्थं भूदानं करिष्ये इति संकल्प्य ,

सर्वसस्याश्रया भूमिः वराहेण समुद्धृता ।
अनन्तसस्यफलदा अतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

इदं तिथिदोषनिवृत्तिं इतरेषामायुष्याभिवृद्धिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

नक्षत्रदोषनिवृत्त्यर्थं हिरण्यदानं करिष्ये इति संकल्प्य ,

हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेम बीजं त्रिभावसोः ।
अनन्तपुण्यफलदमतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

इदं हिरण्यं नक्षत्रदेवताप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

धनिष्ठापञ्चकमरणप्रायश्चित्तम्

धनिष्ठापञ्चकदोषनिवृत्त्यर्थं (इतरेषामायुष्याभिवृध्यर्थं) नक्षत्राधिदेवताप्रीत्यर्थं कांस्य-
पात्रदानं करिष्ये इति संकल्प्य ,

यानि पापान्यनेकानि कामोत्थानि कृतानि वै ।
कांस्यपात्रप्रदानेन तानि नश्यन्तु मे सदा ॥

एकाशीतिपलसंमितकांस्यपात्रं वा तत्प्रत्यम्रायं वा हिरण्यं वा तन्नक्षत्रदेवताप्रीति-
मितरेषामायुष्याभिवृद्धिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

वारदोषप्रायश्चित्तम्

शनैश्चरादि अप्रशस्तवारेषु मृतदोषपरिहारार्थं शनैश्चरमुद्दिश्य वस्त्रदानं करिष्ये इति
संकल्प्य ,

शीतवातोष्णसंज्ञाणं लज्जायाः रक्षणं परम् ।
देहालङ्करणं वस्त्रमतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

शनैश्चरप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

ओं ओं अद्य पूर्वोक्तएवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेतत्वपत्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने प्रथमेहनि दहनसंस्कारद्वारा अक्षय्य-पुण्यलोकावाप्त्यर्थं और्ध्वदैहिकसंस्कारार्थं प्रेताग्निसंधानं करिष्य इति संकल्प्य ॥

पाठान्तरम्:- सव्यं ओं ओं अद्य पूर्वोक्तएवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेतत्व (विमोकार्थं) विमोचनार्थं अद्य प्रथमेहनि दहनसंस्कारद्वारा अक्षय्यपुण्यलोकावाप्त्यर्थं दहनादिदशाहपर्यन्तं पैतृमेधिकाख्यं कर्म (कर्तुं मुख्यकालो भूत्वाधिकारसंपदस्त्विति भवन्तो ब्रुवन्तु । अधिकारसंपदस्तु ।) करिष्य इति संकल्प्य कृच्छ्रत्रयं कृत्वा ॥ ओं + तिथौ प्रेताग्निसंधानकाले तिथिवारनक्षत्रयोगकरणैः यो दोषस्समजनि तद्दोषपरिहारार्थं प्राजापत्यकृच्छ्रत्रयप्रत्याम्नायं यत्किञ्चित् हिरण्यदानं करिष्य इति संकल्प्य हिरण्यगर्भ + प्रत्याम्नायं यत्किञ्चिद्धिरण्यं महाविष्णुप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रददे ॥

अथाग्निमुखम्

शुचौ देशे गोमयेनोपलिप्य स्थंडिलं कृत्वा सकृदुल्लिख्य —

एहमे रहुगणपुत्रो गौतमोमिस्त्रिष्टुप् अग्न्याह्वाने विनियोगः । एहमे इह होता निषीदादग्धः सुपुर एता भवा नः । अवतां त्वा रोदसी विश्वमिन्वे यजामहे सौमनसाये देवान् । अग्निमावाहयामि ॥

जुष्टोदमूना वसुश्रोमिस्त्रिष्टुप् । अग्निनमस्कोर विनियोगः । जुष्टोदमूना अतिथिर्दुरोण इमन्नो यन्नमुपयाहि विद्वान् ॥ विश्वा अग्ने अभियुजो विहत्या शबूयतामामभराभोजनानि ॥

भूर्भुवस्सुवरोमित्यग्निं प्रतिष्ठाप्य । प्रेतहस्ते एकां समिधं दत्वा तत्समिधमाधाय प्रेतसमीपे तत्पत्नीमुपवेश्य ॥

प्रत्यवरोह जातवेद इमं तं स्वर्गाय लोकाय नयतु प्रजानन् । प्रजां पुष्टिं रयिमस्मासु धेहि प्रेताहुतिं चास्य जुषस्व स्वाहा । इति समिधमग्नौ प्रक्षिप्य ॥

चत्वारि शृङ्गा वामदेवो जातवेदाग्निस्त्रिष्टुप् अग्निमूर्तिध्याने विनियोगः । चत्वारि शृङ्गा त्रयो अस्य पादा द्वे शीर्षे सप्तहस्तासो अस्य । त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्या आविवेश ॥

सप्तहस्तश्चतुःशृङ्गः सप्तजिह्वो द्विशीर्षकः ।

त्रिधात्मसन्नवदनः सुखासीनः शुचिः स्मृतः ॥

स्वाहां तु दक्षिणे पार्श्वे देवीं वामे स्वधां तथा ।

विभ्रदक्षिणहस्तैस्तु शक्तिमन्नं सुचं सुवम् ॥

तोमरं व्यजनं वामेष्टुनपात्रं तु धारयन् ।

मेषारूढं जटाबद्धं गोरवर्णं महौजसम् ॥

धूम्रध्वजं लोहिताक्षं सप्तार्चिःसर्वकामदम् ।

आत्माभिमुखमासीनं एवं ध्यायेद्धुताशनम् ॥

एष हि देवः प्रदिशेऽनु सर्वाः पूर्वा हि जातस्त उ गर्भे अन्तः । स विजायमानः स जनिष्यमाणः प्रत्यङ्मुखास्तिष्ठतु विश्वनोमुखः ॥ एह्यग्ने प्राङ्मुखो देव प्रेतसंमुखो भव ॥

अथान्वाधानम्

अत्र अयाश्चेति प्रधानदेवतामाज्यद्रव्येण एवं साङ्गेन कर्मणा सद्यो यक्ष्ये । अग्ने-
रप्रदक्षिणं सकृत्परिसमूह्य । प्रागग्रं दक्षिणाग्रं परिस्तीर्य सकृत्पर्युक्ष्य । अग्नेर्दक्षिणतः प्रोक्षणीं सुचं
आज्यस्थालीमेकैकश आमाय एकदर्भपत्रेण प्रोक्षणीमुत्तानं कृत्वा तिलान्प्रक्षिप्याद्भिः पूरयित्वा
उत्पूय पात्राण्युत्तानानि कृत्वा तेनोदकेन पात्राणि सकृन् प्रोक्ष्य तत्पवित्रमाज्यपात्रे निधाय
आज्यमासिच्य दक्षिणतोङ्गारान्निरूढ्य तूष्णीमाज्यसंस्कारं कृत्वा सुक्सुर्वौ संमृज्याग्निमलंकृत्य हस्ताभ्यां
पालाशद्वयं गृहीत्वा द्वादशगृहीतेनाज्यं पूरयित्वा ॥

अयाश्चेत्यस्य मन्त्रस्य विमद ऋषिः अयाळभिर्देवता पदपंक्तिदछन्दः औपासनप्रधान-
आज्यहोमे विनियोगः ॥

अयाश्चाग्नेर्यनभिःशक्तीश्च सत्यमित्वमया असि । अयासावयसा कृतोयासन् हव्यमूहिषे-
ऽयानो धेहि भेषजं स्वाहा । अग्नये अयस इदम् । सर्वप्रायश्चित्तार्थं व्याहृतिहोमं करिष्य इति
संकल्प्य । भूः स्वाहा अग्नय इदम् । भुवः स्वाहा वायव इदम् । स्वः स्वाहा सूर्यायेदम् ।

ओं भूर्भुवःस्वः स्वाहा प्रजापतय इदम् । ततो द्वादशगृहीतेनाज्येन स्रुचं पूरयित्वा तूर्णान् हुत्वा परिसमूह्य पर्युक्ष्य । ततः औपासनं कुर्यात् । कृष्णपक्षेऽहनि मरणे प्रातराहुतिमारभ्य रात्रौ मरणे सायमाहुतिमारभ्य पक्षहोमवत् कुर्यात् । मरणदिनादिदशदिनपर्यन्तं दिवससंख्यया औपासनाग्नौ पृथक् हुनेत् । पर्वणि मृतश्चेन् स्थालीपाकं जुहुयात् । स्थालीपाकस्थाने पूर्णाहुतिरिष्यते इति प्रेताग्निस्नानम् ।

यतिव्रत्योः कपालाग्निस्तुषाग्निर्वालकन्ययोः ।

विधुरं विधवां चैव दहेदुत्तपनाग्निना ॥

विधवां विधुरं चैव उत्तपनाग्निना दहेत् । ब्रह्मचारिणां यतीनां तु कपालाग्निना दाहः । अनुपनीतं कन्यां च तुषाग्निना दहेत् ॥

अथ निशिमरणपर्युषितदहनप्रायश्चित्तम्

ओं अद्यपूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेतवृत्त्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने प्रथमेहनि मरणकाले दहनकाले च निशामरणेन पर्युषितत्वेन यो दोषस्समजनि तद्दोषपरिहारार्थं कृच्छ्रत्रयाण्याचरिष्ये अथवा प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याग्रायं यथाशक्ति हिरण्यदानं करिष्ये ॥

हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेम बीजं विभावसोः ।

अनन्तपुण्यफलदमतश्शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

इदं प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याग्रायं यथाशक्ति हिरण्यं महाविष्णुप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रदेदे ॥

अथ दक्षिणायनकृष्णपक्षमरणप्रायश्चित्तम्

पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य दक्षिणायनकृष्णपक्षमरणेन यो दोषस्समजनि तद्दोषपरिहारार्थं (प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याग्रायं यत्किंचिद्विरण्यदानं करिष्ये) कृच्छ्रत्रयाण्याचरिष्ये हिरण्यगर्भगर्भस्थं + इदं प्राजापत्यकृच्छ्रप्रत्याग्रायं यथाशक्ति हिरण्यं महाविष्णुप्रीतिं कामयमानस्तुभ्यमहं संप्रदेदे ॥

सव्यं ओं ओं अद्य पूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती विधुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेतवृत्त्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने प्रथमेहनि गोत्रं शर्मणं प्रेतं

औपासनाग्निना पैतृमेधिकेन विधिना संस्करिष्ये अहतं वास आदाय पादमात्रं प्रेतस्य संमुखं (मुख-
समीपे) आच्छाद्य तस्यावच्छेदशेषं पुत्रा गृहीत्वा स्वरक्षार्थमयःखंडं बध्वा अद्य पूर्वोक्त एवंगुण-
प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेततृप्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने प्रथमेहवि
मुखसमीपे स्त्रियाः पादसमीपे वज्रच्छेदनं करिष्ये इति संकल्प्य अग्नेर्ववर्म परिगोभिव्ययस्वसंप्रोणुष्व-
पीवसा मेदसा च । नेत्रा धृष्णुर्इरसा जर्हृषाणोदधृग्वि धक्ष्यन् पर्यंखाते । संकल्प्य पितुः गोत्रस्य
शर्मणः प्रेतस्य ओर्ध्वदैहिक (संस्कारार्थं) योग्यतासिध्यर्थं द्वादशाहपर्यन्तं वासोधारणं करिष्ये इति
संकल्प्य आधीषमाणा इति यमः पितरस्त्रिष्टुप् वासोधारणे विनियोगः —

आधीषमाणायाः पतिः शुचा याश्च शुचस्य च वासोवायोवीनामाषासांसि मर्मजत् ।
वासोधारणं कुर्यात् ॥

तं तु देवि नमस्तुभ्यं आयसेन समन्वितम् ।
आद्वादशाहपर्यन्तं सर्वारिष्टं निवारय ॥

उत्तरवाससं करोति शुक्लसूत्रेण तन्तुभिः पाणी पादांगुष्ठौ च बध्वा ॥

उरूणसावित्यस्य मन्त्रस्य यमः पितरो जगती शवांगुष्ठबन्धने विनियोगः उरूणसा
वसुतृपा उदम्बलौ यमस्य दूतौ चरतौ जनां अनु तावस्मभ्यं दृश्ये सूर्याय पुनर्दाता वसुमद्येह भद्रम् ॥
वाहकान्वरयेत् । पितरं गोत्रं शर्माणं प्रेतं वहस्व वहस्व । एवं वरयित्वा आसंघां प्रेतं निधाय ।
पादादिशिरःपर्यन्तं वाससाच्छाद्य प्रेतं ऊर्ध्वमुखं नयेत् ॥ परेयिवांसं यमः पितरस्त्रिष्टुप् बध्वाच्छादने
विनियोगः परेयिवांसं प्रवतो महीरनु बहुभ्यः पन्थामनुपस्पशानम् । वैवस्वतं सङ्गमनं जनानां
यमं राजानं हविषादुवस्य ॥

प्रभूतं बर्हिंराज्यं च चमसं च सुव्रं तिलान् ।
कमण्डल्वजिनं प्रेतं पुरोभागे नयेत्सुतः ।

प्रभूतं बर्हिंराज्यं सुव्रं च चमसं च तिलान् कृष्णाजिनं कमण्डलुमाज्यस्थालीं हिरण्य-
शकलानि शमीशाखां खनित्रं तण्डुलांश्चाप्रतो नयेयुः ।

सव्यं ओं ओं अद्यपूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती पितुः
गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेततृप्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने पितरं गोत्रं शर्माणं प्रेतं औपासनाग्निना
पैतृमेधिकेन विधिना संस्करिष्यामि औदुम्बर्यामासंघां वाहकाः कृष्णाजिनमास्तीर्य तत्र प्रेतमुत्तानं

प्राक्किशरसं शाययित्वा वस्त्रच्छेदशेषेण पादं समुखं आच्छाद्य निवीतिनो भूत्वा प्रामस्याग्नेय्यां नेऋत्यां वा श्मशानं नयेयुः पाणिः कर्ता पुरतः औपासनं नयेत् ॥ प्रेतस्य पश्चादमात्या मुक्तशिखा अधःकृतः उपरिवाससो ज्येष्ठप्रथमाः कनिष्ठजघन्या गच्छेयुः ।

प्रेतस्य पार्श्वयोरग्रे न गच्छेयुः कदाचन ।

यस्मादग्रे गन्तॄणां आयुः क्षीणं पदे पदे ॥

अन्ये च बान्धवाः पृष्ठदेशे गच्छेयुरागताः ।

मार्गमध्ये प्रेतं त्रिवारं संस्थाप्य मुखं प्रोक्ष्यालोक्य नयेयुः । मार्गमध्ये प्रेतं भूमौ निधाय तन्मुखं प्रोक्ष्य अथालोक्य यत्ते यमं वैवस्वतं मनो जगाम दूरकं तत् आवर्तयामसीह क्षयाय जीवसे पितः गोत्र शर्मन्प्रेत प्रथमाध्वनि एतत्तिलोदकमुपतिष्ठतु । यत्ते दिवं यत्पृथिवीं मनो जगाम दूरकं तत् आवर्तयामसीह क्षयाय जीवसे पितः गोत्र शर्मन्प्रेत द्वितीयाध्वनि एतत्तिलोदकमुपतिष्ठतु । यत्ते भूमिं चतुर्भृष्टिं मनो जगाम दूरकं । तत् आवर्तयामसीह क्षयाय जीवसे । पितः गोत्र शर्मन्प्रेत पथि मध्ये तृतीयाध्वनि एतत्तिलोदकमुपतिष्ठतु । एवं त्रिवारं कृत्वा दहनदेशं गच्छेयुः ॥

यदिव्यपायतन्त्रम्

अग्नि(तपने)पतने कृच्छ्रत्रयं अग्निनाशे कृच्छ्रत्रयं कृत्वा वाहकविपर्यासं कुर्यादिति केचित् । एवं दहनदेशं गत्वा —

(अथाश्वलायनस्मार्तप्रदीपिकायां उत्तरभागे)

अथ श्लोकः

आसन्ध्यामपि भग्नायां कृशानौ पतितेपि वा ।

तत्पात्रभङ्गे रज्जूनां दाहे छेदेपि वा पुनः ।

शवे निपतिते वापि प्रायश्चित्तं कथं भवेत् ॥

आसन्दीभङ्गप्रायश्चित्तम्

एकद्वित्रिचतुः पञ्च षडेतानीत्यनुक्रमान् ।

प्राजापत्यानि कुर्यात् पुनस्तन्त्रं समाचरेत् ॥

इत्युक्तम् एतदादि कर्ता षोडशश्राद्धान्तमुत्तरवाससा सह प्राचीनावीत्येव कर्म कुर्यात् । अथ भूमिभागं खनयेदक्षिणाप्रवर्णं प्राग्दक्षिणायतमुद्राहुषुषायामं पञ्चारत्निमात्रं तिर्यक्चतुररत्निमात्रं वा वितस्यर्गमेतदायतनमपेतवीत यमः पितरो यमश्च त्रिण्डुचित्युदकेन शमीशाखया त्रिप्रदक्षिण-
मायतनं परिमृजन्मन्त्रावृत्त्या त्रिः प्रोक्ष्य शाखां दक्षिणतो निरस्याप उपस्पृशेत् । अत्र केचित् मृत्योः पदं संकुशुको मृत्युस्त्रिण्डुविति तन्मध्ये गर्तत्रयं आग्नेयापवर्गं खात्वा यमाय दहनपतये पितृभ्यः स्वधा नमः कालाय दहनपतये पितृभ्यः स्वधा नमः मृत्यवे दहनपतये पितृभ्यः स्वधा नमः इति मध्यगर्त-
पुरस्सरं दक्षिणापवर्गं तिलोदकं निनयति इति । पुनः प्रेताग्निसंधानं तत्सर्वं शुचां देशे निधाय । बाह्यायामं खातं प्राग्दक्षिणायानं पञ्चारत्निमिति तिर्यग्वाग्नाद्वादशांगुलं खात्वा वायव्याग्नेयान्तं गर्तत्रयं कुर्यात् ॥

पादौ प्रक्षालयाचम्य ओं ओं अथ पूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः प्रेतस्य प्रेततृप्त्यर्थं उत्तमलोकावाप्त्यर्थं मरणदिने प्रथमेहनि पितुः अक्षय्यपुण्यलोकावाप्त्यर्थं पैतृमेधिकहोमं करिष्य इति अथवा अंत्येष्टिहोमं करिष्य इति संकल्प्य शमीशाखां औदुम्बरशाखां वा गृहीत्वा अपेत वीत यमः पितरस्तृण्डुप् ॥ अथ मन्त्रः —

अपेत वीत विच तपतातोस्मा एतं पितरो लोकमकन ॥

अहोभिरद्विरक्तुभिर्व्यक्तं यमो ददात्यवसानमस्मै ॥

इत्युदकेन दक्षैश्शमीशाखया त्रिप्रदक्षिणं प्रोक्ष्य शाखां दक्षिणतो निरस्याप उपस्पृशेत् । मृत्योः पदं संकुशुकोमृत्युस्त्रिण्डुप् गर्तत्रयं खनने विनियोगः ॥ अथ मन्त्रः —

मृत्योः पदं योपयन्तो यदैतद्राधीय आयुः प्रतरं दधानाः ॥

आप्यायमानाः प्रजया धनेन शुद्धाः पूता भवत यज्ञियासः ॥

गर्तेषु हिरण्यशकलं निधाय यमाय दहनपतये पितृभ्यः स्वधा नमः इति मध्यगर्ते । मृत्यवे दहनपतये पितृभ्यः स्वधा नमः इत्युत्तरगर्ते कालाय दहनपतये पितृभ्यः स्वधा नमः इति दक्षिणगर्ते हिरण्योदकं दत्वा काष्ठान् गायत्र्या प्रोक्ष्य इध्मचितिं कारयित्वा तस्यां बर्हिःरास्तीर्य तस्मिन् कृष्णाजिनमूर्ध्वलोमास्तीर्य अग्नेरुत्तरतः प्रेतं नीत्वा (आरोहतायुरिति दमनोऽग्निस्त्रिण्डु^१) अथवा आरोहतायुरित्यस्य मन्त्रस्य दमनऋषिः अग्निदेवता तृण्डुपृच्छन्दः प्रेतचित्यारोहणे विनियोगः ।
अथ मन्त्रः —

आरोहतायुर्जरसं वृणाना अनुपूर्वं यतमाना यतिष्ठ इह त्वष्टा सुजनिमा सजोषा दीर्घमायुः करति जीवसे वः ॥

इति मन्त्रेण प्रेतं आग्नेयाशिरसं वायव्यपादं चित्यां आसंद्या सह निधाय चितेर्वायव्य-
भागे औपासनाग्निं निधाय चितेरुत्तरतः पत्नीं संवेश्य इमा नारीस्संकुशो मृत्युस्त्रिष्टुप् पत्नीसंवेक्षणे
विनियोगः ॥ अथ मन्त्रः —

इमा नारीरविधवास्सुपत्नीराञ्जनेन सर्पिषा संविशन्तु अनश्रवोऽनमीवास्सुरन्ना आरोहन्तु
जनयो योनिमग्रे ॥

चितावुपरि प्रेतस्य पत्नीं संवेश्य तां देवरदिशव्यो वा उदीर्ष्वनारीस्संकुशो पितृमेधा-
स्त्रिष्टुप् पत्न्यवरोहणे विनियोगः । अथ मन्त्रः —

उदीर्ष्व नार्यभि जीवलोकं गतासुमेतमुपशेष एहि ॥
हस्तप्राभस्य दिधिषोस्तवेदं पत्युर्जनित्वमभिसंबभूव ॥

अनेन पत्नीमवरोहयेत् । अथ प्रेतस्य नासिकानेत्रकर्णरन्ध्रेषु हिरण्यशकलं निधाय
प्रेतकलेबरे घृताक्ततिलानवकीर्य रज्जुं छित्वाऽऽसंदां भित्वा अङ्गुष्ठबन्धनं छित्वास्ये तिलमिश्र-
तण्डुलान्निक्षिप्याङ्गुष्ठबन्धनच्छेदनमन्त्रः —

धनुर्हस्तादाददानो मृतस्यास्मे क्षत्राय वर्चसे बलाय ॥
अत्रैव त्वमिह वयं सुवीरा विश्वास्पृधो अभिमातीर्जयेम ॥

इत्यङ्गुष्ठबन्धनं छित्वा अग्रेरुत्तरतोपवेश्य सकृदुल्लिख्य एहमे जुष्टोदमूनां मुखो भव ॥

अथान्वाधानम्

समिधमादाय अग्रये चितिरिध्मं प्रेतो हविः अग्निः कामो लोकोनुमतिश्च प्रधानदेवताः
पञ्चम्युरासि स्वर्गो लोको देवता आज्यद्रव्येण अस्मिन्प्रतिष्ठापितेग्नौ सद्यो यक्ष्ये अग्निपरिसमूहन-
परिषेधनपरिस्तरणानि चित्या सहाप्रक्षिप्य कृत्वाग्नेर्दक्षिणतः एकैकशः प्रोक्षणपात्रं स्तुवं चाज्यस्थालीं
उत्तरतः चमसमासाद्य प्रोक्षणीमुत्तानं कृत्वा एकदर्भपवित्त्रं निधाय तिलानोप्य अप आसिच्य
तूष्णीं सकृदुत्पूय तेनोदकेन पात्राण्यवोक्ष्य पात्राण्युत्तानानि कृत्वा प्रोक्ष्य तत्पवित्रं चमसपात्रे
निधाय उदकमासिच्य तिलान्निक्षिप्य इममग्ने चमसमित्यस्य मन्त्रस्य दमन ऋषिः अग्निर्देवता
त्रिष्टुप्कृच्छ्रः चमसानुमन्त्रणे विनियोगः (अथवा इममग्ने संकुशो मृत्युस्त्रिष्टुप् इति पाठभेदः) ॥
अथ मन्त्रः —

इममग्ने चमसं माविजिह्वरः प्रियो देवानामुत सोम्यानाप । एष यश्चमसो देवपान-
स्तस्मिन्देवा अमृता मादयन्ते ॥

अनेन मन्त्रेण चमसमभिमन्त्र्य तत्पवित्रमाज्यपात्रे निधाय आज्यमग्नावधिश्रित्य
ज्वलता तृगेनावशुत्य दर्भाग्रं निक्षिप्य तेनैव ज्वलताऽप्रदक्षिणं सकृत्पर्यग्निकृत्वा तूष्णीमुत्पूय
पवित्रमग्नौ दक्षिणाग्रं निक्षिप्य सुवं च समृज्य (सव्यं अन्याधानप्रभृयेतत्क्षणपर्यन्तं सर्वप्रायश्चित्तं
होष्यामि ओं भूर्भुवःस्वस्वाहा । प्रजापतय इदं प्राचीनावीती) सव्यं जान्वाच्य जुहुयात् अग्नये
स्वाहा अग्नय इदं । कामाय स्वाहा कामायेदं । लोकाय स्वाहा लोकायेदं । अनुमतये स्वाहा
अनुमतय इदम् । तत उत्थाय सदर्भमुल्मुकं प्रेतस्य उरसि पञ्चमीमाज्याहुतिं ॥ अथ मन्त्रः—

अस्माद्वैत्वमधिजायथाः अयं त्वदधिजायतां पित्रे गोत्राय शर्मणे स्वर्गाय लोकाय स्वाहा ।
इति हुत्वा स्वर्गाय लोकायेदम् । चित्तमाज्यमासीत्स्वाहा वाग्वेदिरासीत् आधीतं बर्हिरासीत् केतो
अग्निरासीत् विज्ञातमग्निरासीत् प्राणो हविरासीत् सामाध्वर्युरासीत् वाचस्पतिर्होतासीत् मन
उपवक्तासीत् इति नवद्वारेषु नवाज्याहुतीर्हुत्वा ॥

चक्षुश्च श्रोत्रं च मनश्च वाक् च प्राणापानौ देह इदं शरीरं द्वौ प्रत्यङ्भावनुलोमौ
विसर्गवितं तं मन्ये दशयन्त्रमुत्सम् । उरश्च पृष्ठश्च करौ च बाहुजङ्घे चोरु उदरं शिरश्च रोमाणि
मांसं रुधिरास्थिमज्जमेतच्छरीरं जलबुद्बुदोपमम् ॥ प्रेतशरीरे तिलानवर्क्यम् ॥

धनिष्ठापञ्चकमरणप्रायश्चित्तम्

धनिष्ठापञ्चकमरणे हिरण्यशकलमास्ये विन्यस्य

वह वषां जातवेदः पितृभ्यो यत्रैतान्वेत्थ निहितां पराके । मेदसः कूल्या उपतां
क्षरन्तु सत्या एता आशिषस्सन्तु कामैस्स्वाहा ॥

मन्त्रावृत्या त्रिवारमास्ये जुहुयात् ॥ अथ प्रकारान्तरम् —

देशकालौ संकीर्त्य मृतेहि धनिष्ठापञ्चकमरणसूचितवंशारिष्टनिरासार्थं पञ्चकविधिं करिष्य
इति संकल्प्य ॥

दर्भाणां प्रतिमाः कार्याः पञ्चोर्णासूत्रवेष्टिताः ।

यवपिष्टेनानुलिप्ताः ताभिस्सह शयं दहेत् ॥

गन्धमास्त्याग्नैः प्रतिमा अलंकृत्य दाहसमये प्रेतोपरि न्यसेत् ॥ प्रथमं शिरसि द्वितीयं नेत्रयोः तृतीयं वामकुक्षौ । चतुर्थं नाभौ पञ्चमं पादयोः । तदुपरि ताभ्यो नाममन्त्रैर्घृताहुती-
र्जुह्यात् ॥ उदकधारां दत्वा । पञ्चकं तु — प्रेतवाहाय स्वाहा प्रेतवाहायेदम् ॥ १ ॥ प्रेतसखाय
स्वाहा प्रेतसखायेदम् ॥ २ ॥ प्रेतपाय स्वाहा प्रेतपायेदम् ॥ ३ ॥ प्रेतभूमिपाय स्वाहा
प्रेतभूमिपायेदम् ॥ ४ ॥ प्रेतहर्त्रे स्वाहा प्रेतहर्त्रे इदम् ॥ ५ ॥

यमाय सोमं सनुत यमाय जुहुता हविः । यमं ह यज्ञो गच्छत्यग्निदूतो अरं कृतः
त्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् स्वाहा
त्यम्बकायेदम् ॥ इति मन्त्राभ्यां प्रतिमासु प्रत्येकं द्वे द्वे आहुतीर्जुह्यात् ॥ वह वपां जातवेदः
+ कामैस्स्वाहा जातवेदस इदम् । याज्जनाः प्रतिनन्दन्ति तां धेनुमिवायतीं संवत्सरस्य या पत्नी ता नो
अस्तु सुमङ्गलीरियं वधूस्स्वाहा । याज्जनायेदम् । ततो विधिना प्रेतं दहेत् ॥ तिथिवारनक्षत्रेषु
पुनर्दहेत् ॥ पुनर्दहनमन्त्रः — अस्माद्वैत्वमधिजायथाः अयं त्वदधिजायतामग्नये वैश्वानराय
स्वर्गाय लोकाय स्वाहा इत्येकामाज्याहुतिं अग्नौ जुह्यात् ॥ एतत्पुनर्दहनं । स्वर्गाय लोकायेदम् ॥
यो अग्निः क्रव्यवाहन इत्यस्य मन्त्रस्य यम ऋषिः पितरो देवता त्रिष्टुप् छन्दः अग्निप्रदानार्थं
अग्निग्रहणे विनियोगः । यो अग्निः क्रव्यवाहनः पितृन् यक्षहतावृधः । प्रेदुहव्यानिशोचति देवेभ्यश्च
पितृभ्य आ । अनेन मन्त्रेणाग्निमादाय ॥

क्रव्यादमित्यस्य मन्त्रस्य दमन ऋषिः अग्निर्देवता त्रिष्टुप्छन्दः अग्निप्रदाने
विनियोगः ॥ अग्निप्रदानमन्त्रः — क्रव्यादमग्निं प्रहिणोमि दूरं यमराज्ञो गच्छतु रिप्रवाहः ।
इहैवायमितरो जातवेदादेवेभ्यो हव्यं वहतु प्रजानन् ॥

अनेन मन्त्रेण उत्सुकं शिरोभागे निधाय प्रेतस्य पश्चिमभागे कर्ता प्राङ्मुखः स्थित्वा सव्यं
ओं ओं अद्य पूर्वोक्त एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ प्राचीनावीती पितुः गोत्रस्य शर्मणः
प्रेतस्य प्रेतानुमन्त्रितहविस्समुत्थितधूममार्गेण ऊर्ध्वलोकप्राप्त्यर्थं प्रेतानुमन्त्रणं करिष्य इति संकल्प्य ॥

प्रेहि प्रेहि इति चतसृणां मन्त्राणां यम ऋषिः आद्ययोर्यमो देवता अन्ययोः श्वानौ
देवते त्रिष्टुप्छन्दः दह्यमानप्रेतानुमन्त्रणे विनियोगः ॥

प्रेहि प्रेहि पथिभिः पूर्वैर्भिर्यज्ञानः पूर्वं पितरः परेयुः ।

उभाराजानास्त्वयामदन्ता यमं पश्यासि वरुणं च देवम् ॥

आम्रः कामाङ्गमाकन्दौ श्रेष्ठस्तु सहकारकः ।
 अथ श्यामलके लाला लवलीलबलीफला ॥ २०५ ॥
 न्यग्रोधे तु जटालः स्याद्वकुले मद्यलालसः ।
 श्रीवृक्षे पिप्पलोऽश्वत्थः प्लक्षे तु गिरिलक्ष्मणा ॥ २०६ ॥
 उदुम्बरे तु मशकी पलाशे किंशुकोऽपि च ।
 हस्तिकर्णदले कृत्तिर्विन्वे मालूरमङ्गलौ ॥ २०७ ॥
 आरग्वधे बालभीलुस्सिते तु विधुलो रथः ।
 कपित्थो मन्मथश्च स्यादरिष्टे तु च फेनिलः ॥ २०८ ॥
 मातुलुङ्गे तु रुचको बीजपूरे तु लुङ्गकः ।
 अथात्यम्ला मातुलुङ्गी पृतिपुष्पी वृकाम्लिका ॥ २०९ ॥
 महीपतिर्दन्तशटः कर्ता नेता च कर्म च ।
 विकन्तके ग्रन्थिलः स्यात् साले तु स्थूलसञ्चरः ॥ २१० ॥
 पीतसाले सर्जसिन्धुः रक्ते सर्जे तु बाणकः ।
 अर्जुनः श्वेतसर्जे तु सर्जो वाप्यश्वकर्णकः ॥ २११ ॥
 स्त्रीप्रियो वञ्चुलः शोके कङ्कलिः कर्णपूरकः ।
 अङ्गोले निचुलोऽपि स्याद्रसाले वरुणो रिपुः ॥ २१२ ॥
 दोहग्राहे तु कतको लक्ष्मीवान् सवरस्सयः ।
 राजादने फलद्रवक्षो मधुपुष्पे मधुष्टिलः ॥ २१३ ॥
 चर्मिका भूर्जपत्रे स्यात् गुग्गुलौ तु महेश्वरः ।
 कामः पुरो जटायुश्च कुम्भोलू ... कं वरम् ॥ २१४ ॥
 शोभाञ्जनी तीक्ष्णमन्धशिशुका क्षीवमोचकौ ।
 कदम्बे पुलकः श्रीमान् नीपो धूर्तश्च दीपनः ॥ २१५ ॥
 वासन्ते स्यात्कुरबको मदनो धूर्तनागरौ ।
 करञ्जे स्यान्नक्तमालः प्रकीर्यश्चित्तविल्वकः ॥ २१६ ॥

तिलके पुलकः श्रीमान् सुगन्धो मुखमण्डनः ।
 कर्णपूरोऽल्पपुष्पश्च पुन्नागे सुरवल्लभः ॥ २१७ ॥
 पुत्रजीवेत्यक्षफलो रुद्राक्षे तु महामुनिः ।
 कृष्णपाकफलश्चोलः पनसो मधुबीजकः ॥ २१८ ॥
 वन्दारो वृक्षको वन्द्या जीवन्त्यपि च रोहिणी ।
 वृक्षादनी वृक्षरुहा सेव्यास्मिन् क्षीरवृक्षजे ॥ २१९ ॥
 तुनस्तुष्टो जयः कान्तः कुलिः कातुकलो द्रुमः ।
 अग्रिमन्थे हरिन्मन्थः मन्थः सन्धे तमालकः ॥ २२० ॥
 तुण्डिता पिञ्चके तु स्यात् बदर्या कवरीत्यपि ।
 शमी सक्तुफला तु स्यात् काचस्थाल्यां कुबेरिका ॥ २२१ ॥
 अमोघा पाटली चापि पूरण्यां शल्मलीति च ।
 काष्ठिका तूलनी तूलफला स्यात्कूटशाल्मलिः ॥ २२२ ॥
 श्वशाल्मलीः कूटफलः सिद्धिदा लोकमोहिनी ।
 जम्बूनां त्रिसारा विरुजा भल्लातक्यग्रिमुख्यका ॥ २२३ ॥
 धातक्यामनलज्वाला सुभिक्षा शत्रुपुष्पिका ।
 कार्पासी तु भरद्वाजी ब्रह्मदत्ता तु पार्वती ॥ २२४ ॥
 कोकिलाक्षे तु काण्डेक्षुर्वार्ताकी दुष्टधर्षिणी ।
 हयपुच्छी तु काम्भोजी ग्रामणी रञ्जनीति च ॥ २२५ ॥
 मूलको मूल्यकश्चापि कुस्तवर्ग्यन्पततः ।
 तद्बीजं धान्यकं प्रोक्तं विरिशस्तु मरीचिका ॥ २२६ ॥
 कालमेण्यां कृष्णफला वागूजी वसमल्लिका ।
 श्रीफलयां कलातकी नीली काकोदुम्बरिकापि च ॥ २२७ ॥
 स्वर्णपत्रा पृष्ठफला काकमाच्यान्तु वायसी ।
 प्रत्यक्ष्रेणी सुतश्रेणी द्रवन्ती शम्बरी वृषा ॥ २२८ ॥

प्रत्यक्पर्णी तु शिधरी त्वपामार्गस्वरेणुका ।
 सौगन्धी श्वेतसुरसा भारती तुलसी शिवा ॥ २२९ ॥
 अल्पपत्ने तु जम्बीरः फणिजकसमीरकौ ।
 तीक्ष्णे तीक्षार्जका गौरी भूतप्रिदेवदुन्दुभिः ॥ २३० ॥
 अल्पमाले तु वैकुण्ठो विन्वगन्धो वचाछदः ।
 कालपर्ण्या तु सुरभिः करालिः कालमालिका ॥ २३१ ॥
 अथ ब्रह्मजटायां तु सल्लज्जं दानवं जनम् ।
 पुण्डरीकं दवनकं कान्तं दान्तं मुनिर्मरुः ॥ २३२ ॥
 विष्णुकान्ता तु सुमुखी ऋषिणी द्रोणपुष्पिका ।
 सूर्यावर्तः पर्णिकायां मोरटा मूलमूलका ॥ २३३ ॥
 भूबल्लूरं महिच्छत्रं भूस्फुटं भूमिकन्दकम् ।
 चन्द्राके सिन्धुरी धूश्च मुकुले तु फलोण्डुकः ॥ २३४ ॥
 चक्रवर्ती सुगालश्च वास्तुके क्षारपत्रकः ।
 प्रवाले वीरशाकस्य भूषाया कासमर्दकः ॥ २३५ ॥
 मत्स्याक्ष्यां लोहमारः स्यात् अगस्ते मुनिरित्यपि ।
 क्रपुनाटे त्वेडगर्जकूर्पो मार्जारमोहिनी ॥ २३६ ॥
 मारिषे जीवशाकः स्यात् काण्डमारीष ओलकः ।
 वर्चला भूप्रवाले स्यात् तद्भेदे तु कलम्बिका ॥ २३७ ॥
 कलम्बू वायसी वासा निद्रालुः खरनामकः ।
 शोषः केशफला धण्टा पृथौ कोशातकीति च ॥ २३८ ॥
 ज्योत्स्ना स्वल्पफला ग्राम्या मृदङ्गः कृतवेदनः ।
 हस्तिघोषे तुरङ्गः स्यात् सुषव्यातिक्तपर्वकः ॥ २३९ ॥
 द्राक्षायां कृष्णिका स्वाद्वी प्रियाला कालमेषिका ।
 मालत्यां रेवतीजातिर्युथिकायां मनोज्वला ॥ २४० ॥

वासन्ती हेमपुष्पी स्यात् मल्लिका मुक्तबन्धना ।
 भूपतिः स्याद्वीचकीलो गवाक्षी तृणशून्यकम् ॥ २४१ ॥
 शतभूर्दमयन्ती च सौरभे त्वस्य मङ्गलम् ।
 वृषाकदव्यां माहेद्रिर्दीर्घपत्रांशुमत्फला ॥ २४२ ॥
 सुगन्ध्यन्पफला मेचा घनः कर्पूरभूरुहे ।
 बन्धूको बन्धुजीवश्च सप्रलापा विभावरी ॥ २४३ ॥
 सुगन्धा ग्रैष्मिका ताना मालिका नवमालिका ।
 शोफालिकायां निर्गुण्डी नीलिका निवहा च सा ॥ २४४ ॥
 कन्या कुमारी तरुणी प्रलोही चाविलातकः ।
 सैरेयकस्तु झिण्डी स्यात्तस्मिन् कुरवरोरुणे ॥ २४५ ॥
 कुन्दो मध्यशुक्लपुष्पः करवीरे हयोद्धतः ।
 परिहासशतप्रासस्सितकुम्भोऽश्वमारकः ॥ २४६ ॥
 चक्रपुष्पः स्थूलपुष्पः कङ्करीषश्शिवप्रियः ।
 नन्दावर्त्यान्तु तनरस्तारावटनभोङ्गणौ ॥ २४७ ॥
 जपायां लोध्रपुष्पं स्यादत्र पद्मादयोऽपि च ।
 विदार्या भूमिकूष्माण्डः सा तु कृष्णा फलाधिका ॥ २४८ ॥
 लशुने तु ग्रहोच्छिष्टः पलण्डो गुदवासनः ।
 कन्दः कन्दं चित्रदण्ड उल्लुः कण्ठरसुरणौ ॥ २४९ ॥
 गौर्या हरिद्रा रात्र्याख्या हेमघ्नी काञ्चनी वरा ।
 रोचनी रञ्जनी पीता पिञ्जा पिण्डमनश्शिला ॥ २५० ॥
 तोषिणी वर्जिनी बाला विकटान्ता तरङ्गिणी ।
 दाव्या दाह्रिद्रा स्यात् वेणौ यवफलः स्मृतः ॥ २५१ ॥
 तृणराजस्तलस्तालो महापत्रः फलेरुहः ।
 क्रमुको वाटिको घोण्टा गवाङ्गः क्रूर आसवः ॥ २५२ ॥

कषायो नागवाक् पूगः फले पर्कटमित्यपि ।
पके लघुः खरं शुष्के चिकणश्चिकणेऽपि च ॥ २५३ ॥

हिन्तालस्तृणराजश्च नालिकेरे तु लाङ्गली ।
दाक्षिणात्यो फले बालस्तुतङ्गः कृच्छ्रकेसरः ॥ २५४ ॥

केली सदाफलोऽपि स्याद्रक्ते खर्ण इतीर्यते ।
पट्टकैस्य परिक्रोणः खर्परः पूगपट्टके ॥ २५५ ॥

परुषः पाण्डखर्जूरे तस्मिन् खर्जूरिकान्पके ।
केतव्यां क्रकचच्छत्ना पुष्पे भोगवतीति च ॥ २५६ ॥

स्त्रीभूषणं रजःपुष्पं तप्तरागं निगद्यते ।
दूर्वाः...सहवीर्या तु शतवीर्या तु सा सिता ।
इक्षुः कान्तारकश्च स्याद्भे तु स्यात्परितकः ॥ २५७ ॥

इति नत्कीरविरचितायां बालप्रबोधिकायां द्वादशोपदेशः ॥

व्रीहिस्तु रेणुको बीजो धान्यं सस्यं तु वैटिकः ।
व्रीहिः स्तम्भकरिः प्रोक्तश्शालेयाः श्वेततण्डुलाः ॥ २५८ ॥

सुगन्धिः कोमलश्शालिः षष्टिगस्तस्य भेदके ।
प्रवरश्शालिकषष्टिः कमलस्तु कलावकः ॥ २५९ ॥

महाबुसो हायनश्च माषस्तु मलदो बली ।
मुद्गस्तु प्रथनो लोह्यः पीतेऽस्मिन् वसुखण्डिकः ॥ २६० ॥

राजमुद्गे मरुष्टुः स्यात् जलकस्तुलकस्तिलः ।
तिलपुष्पे वज्रपुष्पं मसूरस्तु मसूरकः ॥ २६१ ॥

सर्षपे तु कदम्बः स्यात् सिते त्वस्मिन् वरिष्ठकः ।
पीतवर्णे तु सिद्धार्थो राजो ... राजसर्षपः ॥ २६२ ॥

कृष्णवर्णस्तु संवर्तो वर्तुलश्चक्र इत्यपि ।
कलायः स्यात्कालपूरः पूरकः कडलोऽपि च ॥ २६३ ॥

खराटे त्रिपुटश्शोधो रंकुटे हेमरेणुका ।
स्नेहपूरे तु फलकः कषणः काकचूलिका ॥ २६४ ॥

सुवर्चलास्वरण्ये च क्षमाचो माप्य इत्यपि ।
खन्वे तु बलनिष्पावौ शिदीकाप्यप्रियैलिका ॥ २६५ ॥

अलसान्द्रे राजमाषो निष्पावः श्वेतशिम्बिका ।
कारण्युस्त्रा शोधनिका स्वल्पशिम्ब्यां तु मर्कटः ॥ २६६ ॥

कृष्णवृन्ते खलकुलः ताम्रवृन्तः कुलुत्थकः ।
आडकी तुवरी वन्दी सौराष्ट्री करवीरिका ॥ २६७ ॥

भङ्गः स्यान्मातुला ।
महासो दीर्घशूकः स्यात्स्वरूडश्च पवित्रकः ।
यवः केवलकुलमाषौ यवकं तोयपुष्पिका ॥ २६८ ॥

गोधूमश्शतमर्वा स्यात् हेमाभः सुमनोगुरुः ।
कोद्रवः कोटदूषः स्यात् बलकः करदूषकः ॥ २६९ ॥

विरुक्षणे द्रवन्नालमदना पतकोद्रवे ।
चिकणः कन्दगुणिकः प्रियंगुः पीततण्डुलः ॥ २७० ॥

श्यामा कङ्गस्तु मथका यवानलजवोनलः ।
जूर्णादयो देवमन्यं जोलनो बीजपुष्पिका ॥ २७१ ॥

कङ्गुः कम्बुश्च शम्ब्याकः पुष्पलस्तु गवेधुका ।
धान्यराशिस्तु वनजा वरण्डस्तृणसञ्चयः ॥ २७२ ॥

गृहार्थे सौकपोलस्त्री विश्विप्तस्वस्तरो ह्यसौ ।
ओषध्यो जातिमालास्स्युरजासौ सर्वमौषधम् ॥ २७३ ॥

शुण्ठी तु रूपणं विश्वमेपजं सिंहलं कटुः ।
 पिप्पली माधवी शौण्डी वृषलण्डूषणा बला ॥ २७४ ॥
 मरिचञ्च शिलावृत्तामूषणं धर्मपट्टणम् ।
 कटुत्तयं त्र्यूषणं च पद्मा तु चविकं चवी ॥ २७५ ॥
 जीरके तु जया तु स्यात् सूक्ष्मसौदो रसः कणः ।
 कृष्णे तु जीरके पृथ्वी रोहिण्यां कटुरोहिणी ॥ २७६ ॥
 सूक्ष्मायां त्रिपुटा कुन्ति कास्मीरे पुष्करं विदुः ।
 अप्यथातीचरा पद्मा चारिणी पद्मचारिणी ॥ २७७ ॥
 जन्यां तु जननी प्रोक्ता शृङ्गी तु स्याद्दृषारुणा ।
 शीघ्रजं श्वेतमरिचं पद्मोत्पलमितीर्यते ॥ २७८ ॥
 ऋद्धिस्तु प्राणदासिद्धिलक्ष्मीस्सर्वजनप्रिया ।
 अरेणुकाया ... स्यादेलावालुकमैलकम् ॥ २७९ ॥
 क्रिमिघ्नस्तण्डुलो वेश्मममोघाचित्रतण्डुलम् ।
 सुगन्धा गन्धना कल्यां गन्धिन्यान्तालपर्णिका ॥ २८० ॥
 व्यालायुधे व्याघ्रनखं जटामांसी तु जाटिला ।
 लवङ्गं देवकुसुमं नामिर्मृगमदेऽपि च ॥ २८१ ॥
 नेपालजस्तु कस्तूरी नगजस्तु जवादिका ।
 नृता च सान्द्रगन्धोऽथ वालुका कल्कमस्त्रियाम् ।
 घनसारस्तु कर्पूरस्सिताओ हिमवालुका ॥ २८२ ॥
 अन्दुकाभिलय इत्युक्ते तद्रेदे हिमवालुकम् ।
 कृत्रिमे घनसारे तु नीराजनमितीर्यते ॥ २८३ ॥
 तकोले स्थूलमरिचं तस्मिन् कोलकमित्थपि ।
 आसीकोशं कोशफलं श्रीवेष्टः पायसग्रही ॥ २८४ ॥

पीतचन्दनमश्रेष्ठं गोशीर्षं हरिचन्दनम् ।
 चन्दनः स्यान्मलयजो .. भ्रश्री रोहिणीद्रुमः ।
 श्रीखण्डो गन्धसारश्च शुक्लागरुजलालयम् ॥ २८५ ॥
 पटीरमपि पाटीरं श्रीगन्धो मलयोद्भवः ।
 दिव्यनिम्बो निर्जरसं ताम्रसारन्तु चन्दनम् ॥ २८६ ॥
 कुङ्कुमं घुसृणं ... रक्तलोहितचन्दनम् ।
 करटं पीतकौवेरं कालेयं वसनीयकम् ॥ २८७ ॥
 काश्मीरजं पुष्परजस्संक्रोचं पीतकं वरम् ।
 घोरं चाग्निशिखं चापि जपपुष्पं प्रियङ्गु च ।
 नागोद्भवं तु सिन्दूरं कुङ्कुमेन समप्रभम् ॥ २८८ ॥
 इति नत्कीरविरचितायां बालप्रबोधिकायां त्रयोदशोपदेशः ।

पक्षी पतत्रिपतगौ विहङ्गो विर्विहङ्गमः ।
 पिच्छाकः पक्षिपोते स्यात् हंसो धूमललोचनः ॥ २८९ ॥
 मरालश्शुक्लपक्षश्च मानसौकास्सितच्छदः ।
 परिप्लावी चक्रदेहस्सचिको जालपादकः ॥ २९० ॥
 राजहंसस्तु तद्भेदे धार्तराष्ट्रस्सितेतरे ।
 वरटा हंसकान्ता स्यात् वराला वरलापि च ॥ २९१ ॥
 हंससाचिः क्षुद्रहंसश्चक्रवाकस्तु चक्रवाक् ।
 कोकश्चक्रः कोटरुश्च बलोदोपक इत्यपि ॥ २९२ ॥
 बलाको विसर्गिश्च वकमेदे तु दार्विका ।
 मदगुस्तु जलकाकस्स्यात् अटिस्त्वाटिश्शराटिकः ॥ २९३ ॥
 कारण्डवो महापक्षो जलरङ्गस्तु वञ्जलः ।
 कुक्कुटो दीर्घपादश्च जालपादोऽप्युक्कुटः ॥ २९४ ॥

श्रीः

श्रीबालकृष्णेन्द्रसरस्वतीविरचितः

न्यायामोदः

कल्याणगुणनिवास श्रीमद्रघुनाथमुनिचरणयुगलम् ।

ध्यायन्न्यायामोदं भद्रं विरचयति बालकृष्णेन्द्रः ॥

ओम् अथातो धर्मजिज्ञासा

कर्ममीमांसा विषयस्था आरम्भणीया वा? न वा? तदर्थमिदं विचारणीयं; किं “स्वाध्यायोऽध्येतव्य” इत्यध्ययनविधिना सा विधीयते वा? न वा? इति । तदर्थमिदं विचारणीयम्, किमध्ययनकरिणिकायाः भावनायाः स्वर्गः फलम्? उत अर्थावबोधः फलमिति । किञ्चातः? यदि स्वर्गः फलं, तस्य अध्ययनमात्रादेव सिद्धेर्ममीमांसा न विधीयत इत्यनारम्भणीया सा । यद्यर्थावबोधः फलम्; तस्य तां विना असिद्धेर्विधीयत इत्यारम्भणीयेत्येतदतो भवति ।

तत्र पूर्वः पक्षः; “अध्येतव्य” इति तव्यप्रत्ययेन भावनायामभिहितायां भाव्यापेक्षायां विश्वजिन्न्यायेन स्वर्गः कल्पनीयः । न च रात्रिसन्न्यायेन “यं यं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्टं भवति” इत्यर्थवादप्रतीतस्य भाव्यत्वमिति सांप्रतम्; तस्य ब्रह्मयज्ञाध्ययनफलत्वेन ग्रहणाध्ययन-फलत्वाभावात् । अध्ययनं हि चतुर्विधं; ग्रहणाध्ययनब्रह्मयज्ञाध्ययन धारणाध्ययन प्रायश्चित्ताध्ययन-भेदात् । तत्राद्याध्ययनस्य विश्वजिन्न्यायेन स्वर्ग एव भाव्यः । ब्रह्मयज्ञाध्ययनस्य आर्थावाधिकं फलम् । धारणाध्ययनस्य तु,

“य एवंविद्द्विजो धत्ते स्वाध्यायं शक्तितोऽम्बहम् ।

आहूँ स नखाप्रेभ्यः परमं तप्यते तपः ॥”

इति स्मर्यमाणं तपः । “याजयिस्वा प्रतिगृह्य वाऽनभन् सिस्वाध्यायं वेदमधीयीत” इति श्रुतं प्रायश्चित्ताध्ययनम् । तस्य च पापपरिहारः फलमिति स्फुटम् । तत्सिद्धं विश्वजिन्न्यायेन स्वर्ग एव फलमिति ।

न चार्थावबोधो दृष्ट एव भाव्यो भवत्विति सांप्रतम्; तदर्थस्वे विधिवैयर्थ्यापत्तेः । तत्र न तावदार्थावबोधहेतुत्वेनाध्ययनेऽपूर्वविधिः संभवति, अन्वयव्यतिरेकाभ्यामेव सिद्धत्वात् । नापि

नियमविधिरवघातविधिवत्, अप्रकरणाधीते अध्ययनवाक्ये नियमकल्पकाभावात् । “व्रीहीन-
वहन्ती”त्यवघातवाक्ये हि प्रकरणाधीते, “अवहतैरेव व्रीहिभिः पुरोडाशं संपाद्यानुष्ठिते यागे
अपूर्वं जायते, अन्यथा न” इत्यपूर्वं नियमादष्टकल्पकमस्त्विति नियमविधिरिष्यते । न च क्रत्वनुष्ठान-
मेव नियमकल्पकं, अध्ययनावप्रस्वाध्यायजन्यार्थावबोधेन लिखितपाठावाप्ततज्जन्यार्थावबोधेन वा
अनुष्ठानभवनस्य प्रत्यक्षसिद्धतया नियमासंभवात् । तस्मान्मीमांसानारम्भणीया । एवं च
“वेदमधीत्य स्नाया”दिति स्मृतिरनुगृहीता भविष्यतीति ।

सिद्धान्तस्तु — दृष्टे संभवत्यदृष्टकल्पनाया अन्याय्यत्वात् दृष्टोऽर्थावबोध एव भाव्यः ।
न च उक्तदोषापत्तिः, नियमविधित्वाङ्गीकारात् । न च अप्रकरणाधीते अस्मिन्वाक्ये उत्तरक्रत्वपूर्वं
नियामकं न भवतीति सांप्रतम्, उत्तरक्रत्वविधिभिरनुष्ठानायानुष्ठेयज्ञानसापेक्षैः अध्ययनसिद्धान्त-
बोधस्य स्वीकारात् । स चार्थावबोधो मीमांसां विना न सिद्ध्यतीति सा विधीयते । ततश्चाध्ययना-
नन्तरं साऽऽरम्भणीया ।

न च “वेदमधीत्ये”ति स्मृतिविरोधः, विचारविधायकाध्ययनविधिविरोधेन व्यवध्यु-
पपत्तेः । अधीत्य=वेदार्थमवगम्य, स्नायादिति वाक्यार्थो भविष्यतीति ।

अत्र केचिदाहुः—प्रकारान्तेरेणाधिकरणप्रवृत्तिः । तथाहि—वेदार्थविचारः आरम्भणीयो
न वेति । तदर्थं *अध्ययनविधिना न विधीयते? तेन वेति । तदर्थश्च किमाचार्यत्वं फलमध्ययनस्य?
उतार्थावबोधः ? इति संशयः । किञ्चातः ? यद्याचार्यत्वं फलं, तस्याध्ययननिष्पादिताध्यापन-
मात्रादेव सिद्धेः स न विधीयते, अन्यथा विधीयते इत्येतदतो भवति ।

तत्र पूर्वपक्षराद्धान्तयोर्द्वावंशौ-संप्रतिपन्नो विप्रतिपन्नश्चेति । तत्राध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तं,
उपनयनमुपनेयश्चेत्युभयमध्यापनाङ्गमित्याद्यः; द्वितीयस्तु आचार्यत्वं फलमिति पूर्वपक्षे, अर्थावबोधः
फलमिति राद्धान्ते इत्येषः । कथमध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तम्? ननु स्वविधिप्रयुक्तमेव कुतो न
भवति? न च नियोज्याश्रवणान्न स्वविधिप्रयुक्तिरिति साम्प्रतम् । विश्वजिज्ञास्यस्यापि स्वविधिप्रयुक्त्य-
भावापत्तेः । यदि विध्यर्थः कार्यात्मा कृतिघटितशरीरः कर्तारं विना न संभवतीति, स च नाधि-
कारिणं विना, स च न नियोज्यं विना, न चाविशिष्टस्य नियोज्यत्वमिति स्वर्गकामनाविशिष्टस्य
नियोज्यत्वकल्पनात् स्वविधिप्रयुक्तिर्विश्वजिज्ञास्येति; तर्ह्यध्ययनविधावपि नियोज्यस्य कल्पयितुं
शक्यत्वेनाध्ययनस्य स्वविधिप्रयुक्त्युपपत्तेरिति; तदुच्यते — अनुष्ठानार्थं हि नियोज्यकल्पना ।
तत्रेदमध्यापनविधिना स्वनिर्वर्तकाध्ययनं विना अनुपपन्नेन सिद्धं कृतम् । अन्यथा प्रयाजादि-
विधावपि नियोज्यकल्पनापत्तेः । अथाङ्गिप्रयुक्तानुष्ठानत्वेन न तथापत्तिः; तर्हि निर्वृत्ताध्यापन-

प्रयुक्तानुष्ठानत्वेन अध्ययनेऽपि *तत्कल्पनेति तुल्यम् । निर्वर्त्यमध्यापनमुपकार्यं, दर्शपूर्णमासाद्यङ्गीति अन्यदेतत् । तत्सिद्धमध्यापनप्रयुक्तमध्ययनमिति ॥

कथमुपनेयोपनयने अध्यापनाङ्गमिति ? उच्यते —

“उपनीय तु यद्विशिष्यं वेदमध्यापयेद्द्विजः ।

सकल्पं सरहस्यञ्च तमाचार्यं प्रचक्षते ॥”

इति स्मृत्यनुमितेन “उपनीयाध्यापयेदाचार्यत्वकामः” इति श्रुतिवाक्येनेति गृहाण । यथाहि “वाजपेयेनेष्ट्वा बृहस्पतिसवेन यजेत” इति क्त्वाश्रुतिबलात् वाजपेयाङ्गत्वं बृहस्पतिसवस्यावगम्यते ; एवं “उपनीयाध्यापये”दिति क्त्वादेशस्येव उपनयनमध्यापनाङ्गमिति गम्यते । तस्य साक्षादध्ययनमसाधयतो द्वारापेक्षायां, उपनेयासत्तिद्वारत्वेनावगम्यत इति उपनेयोऽप्यङ्गमध्यापनस्येति ।

तत्र पूर्वं पक्षः — अध्यापनविधिप्रयुक्तस्याध्ययनस्याध्यापनफलमाचार्यत्वमेव फलम्, प्रथममुपस्थितत्वात् । अध्ययनमात्रादेव ह्युपतिष्ठते आचार्यत्वं, न त्वर्थावबोधः; अध्ययने विचारे च कृते अनन्तरमुपस्थितत्वात् । आचार्यत्वस्य चाध्ययनमात्रादेव सिद्धेर्विचारो नारम्भणीय इति ।

सिद्धान्तस्तु — अध्येतृगतत्वेनान्तरङ्गोऽर्थावबोध एव फलं, नाचार्यत्वम् । तस्याध्यापकगतत्वेन बहिरङ्गत्वात् । यदुक्तं प्रथमत उपस्थितमाचार्यत्वं फलमिति ; तदसत्, अध्यापनप्रयुक्तानुष्ठानेऽध्ययने अनुष्ठानार्थं फलानपेक्षणात् । किन्त्वधीते साङ्गे स्वाध्याये आपाततोऽर्थावबोधं संजातं दृष्ट्वा अध्ययनस्य फलाकांक्षामुत्थाप्य तदा उपस्थितमन्तरङ्गं चार्थावबोधमेव फलत्वेन कल्पयति । तस्य च निर्णयपर्यन्तस्य विचारमन्तरा अनुपपत्तेस्स आरम्भणीय इति ।

इमौ पूर्वोत्तरपक्षवनुपपन्नाविति भाट्टाः । तथाहि — यद्यध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तं स्यात्, तदा इमौ पक्षौ संगच्छेयाताम् । तच्च न युक्तम्, अध्ययनस्य स्वविधिप्रयुक्तत्वसंभवात् । नच नियोज्याश्रवणान्न स्वविधिप्रयुक्तं, किन्त्वध्यापनविधिप्रयुक्तमिति युक्तम् । तत्रापि नियोज्याश्रवणेन स्वविषयमध्यापनमेवानुष्ठापयतोऽध्यापनविधेः अध्ययनानुष्ठापनस्य दूरनिरस्तत्वात् । यदि चाचार्यत्वकामो नियोज्यः कल्प्यतेऽध्यापनविधौ, तर्ह्यध्ययनविधाष्यर्थावबोधकामो नियोज्यः कल्प्यताम् । यदि विधिविषयाध्ययनफलस्यार्थावबोधस्य विध्यपेक्षितनियोज्यविशेषणत्वासंभवात् न तत्कामो नियोज्यत्वेन कल्पयितुं युक्त इति, तर्ह्याचार्यत्वस्यापि विधिविषयाध्यापनफलस्य विध्यपेक्षितनियोज्यविशेषणत्वासंभवात् न तत्कामोऽपि नियोज्यत्वेन कल्पयितुं युक्त इति तुल्यम् ।

ननु सन्ति पुंसस्त्रिस्तोऽवस्थाः क्रमभाविन्यः नियोज्यत्वाधिकारित्वकर्तृत्वरूपाः । तत्र नियोज्यत्वं-प्रत्ययार्थे नियोगे मादर्थ्यज्ञातृत्वम् । नियोगविषये यागादौ, मदभिलषितसाधनत्वात् मदर्थमिदं अहमत्र स्वामी हीति ज्ञातृत्वमधिकारित्वम् । तन्निर्वर्तकं कर्तृत्वम् । तत्र नियोज्यत्वावस्था न साक्षादनुष्ठाने कारणम्, किन्त्वधिकारावस्था । सा चाचार्यत्वसाधनत्वेन स्मृत्या ज्ञातेऽध्यापने-ऽस्तीत्यधिकारादध्यापनानुष्ठापकस्तद्विधिरध्ययनमप्यनुष्ठापयतीति चेन्न; अध्ययनंऽध्यधिकारादनुष्ठानस्य तुल्यत्वात् । यदि ज्ञातस्याधिकारस्य प्रवर्तकत्वात् बालेनाज्ञाताध्ययनविध्यधिकारो न प्रवर्तक इति, तुल्यम् ।

अथाचार्यज्ञाताध्यापनविध्यधिकारोऽध्ययने बालं प्रवर्तयतीति चेत्, व्यर्थमेतत्; हित-कामिभिर्ज्ञातस्याध्ययनविध्यधिकारस्यैव बालप्रवर्तकत्वोपपत्तेः । नन्वर्थावबोधकामस्याधिकारित्वं न युज्यते अज्ञाते ज्ञाते वार्थावबोधे कामनाया असम्भवात् । अहो ! वत !! भवान् जिज्ञासामात्रमपह्नुं प्रवृत्तः । ननु न वयं जिज्ञासामात्रमपह्नुमहे, सामान्यतो ज्ञाते विशेषतो जिज्ञासायाः संभवात् । तर्हि सामान्यतो ज्ञाते वेदार्थे विशेषतोऽज्ञाते जिज्ञासायाः संभवात् अर्थावबोधकामस्याधिकारित्वं कथमपह्नुमुमिच्छति भवान् ? अत एवाथातो धर्मजिज्ञासेति जिज्ञासामसूत्रयज्जैमिनिः । ननु तर्हेतत्सूत्रविरोधाज्जिज्ञासाया अध्ययनानन्तर्यप्रतिपादनात् अध्ययनपूर्वभावितां चार्थावबोधकामनाया ब्रवीषीति । नायमस्ति विरोधः, जिज्ञासात्रयसंभवात् । तत्र हितकामिभिः “अस्ति धर्म इष्टसाधनं” “अस्ति चाधर्मोऽनिष्टसाधनं” इति बोधितस्य; “कौ धर्माधर्मौ ?” इति जिज्ञासा प्रथमा । सा अध्ययनपूर्वभाविनी अधिकारिविशेषणञ्च । तेभ्य एव “अध्ययनं तज्ज्ञानसाधनं” इति श्रुत्वा तस्मिन्प्रवृत्तस्याधीतस्वाध्यायस्य व्याकरणाद्यङ्गाध्ययनात् पूर्वं, “को वेदपदार्थः ?” इति जिज्ञासा द्वितीया । तस्यैवाधीतव्याकरणाद्यङ्गस्य “को वाक्यार्थः ?” इति जिज्ञासा तृतीया । तदिदं जिज्ञासाद्वयमभिप्रेत्याध्ययनानन्तर्यमसूत्रयज्जैमिनिः ।

नन्वेवमप्यर्थावबोधकामस्याधिकारित्वं न युज्यते । स्वतोऽर्थावबोधस्यानर्थत्वात् । न चेष्टहेतुत्वेनार्थत्वमिति सांप्रतम्; काम्यवाक्येष्वध्ययनविषयेषु सत्यपि तस्मिन्नित्येषु तादृशेषु तदभावात् । न तावत्तत्र फलश्रवणमस्ति, नापि तत्कल्पना युक्ता, भावनायाः प्रत्ययार्थत्वे हि भाव्यापेक्षायां सा स्यात् । तच्चायुक्तं, भावनोपसर्जनकापूर्वस्य भाव्यस्यैव प्रत्ययार्थत्वात् । लोके गृहीतकार्यताशक्तेर्यथार्थत्वेन विचारारम्भाभिलषितासाधनमुपेक्ष्य तद्व्यतिरिक्ते स्वाभिलषित-साधनत्वेन तर्किते कार्ये प्रत्ययस्य शक्तिं गृह्णाति यतः । नाप्यविशिष्टस्य नियोज्यत्वासंभवात् तद्विशेषणोपेक्षायां तत्कल्पना, जीवनादिना आकांक्षापरिपूर्तिर्यतः ।

नच नित्यकर्मसु फलाभावे कथमनुष्ठानमिति वाच्यम्, शास्त्रेण कार्यत्वेन बोधितस्यापूर्वस्य स्वसिद्धयर्थं स्वकरणेति कर्तव्यतानुष्ठापकत्वसंभवात् । नचाफलसाधनस्य कृत्यनुद्देश्यस्य नित्यापूर्वस्य शास्त्रात् कार्यत्वप्रतिपादनमेव न संभवति, अयोग्यतानिश्चयस्य प्रतिबन्धकत्वात् इति सांप्रतम् । प्रत्ययार्थज्ञाने तस्य प्रतिबन्धकत्वाभावात् । योग्यताज्ञानं वाक्यार्थज्ञाने कारणमित्ययोग्यतानिश्चयः तत्प्रतिबन्धकः, न प्रत्ययार्थज्ञानस्य । प्रत्ययार्थश्च कृत्यन्वितमपूर्वम् । नच पदार्थद्वयायोग्यतानिश्चयो यथा वाक्यार्थज्ञानं प्रतिबध्नाति, तथा प्रत्ययार्थयोः कृत्यपूर्वयोः अन्वयायोग्यतानिश्चयः कृत्यन्वितत्वेन शक्तिं प्रतिबध्नातीति शङ्क्यम्; काम्यवाक्येषु सफलेषु प्रतिबन्धकाभावात् तत्र शक्तिग्रहसम्भवात् तत्र शक्तौ गृहीतायां नित्यवाक्येष्वपि स एवार्थ इति निश्चीयते । यथाहि अदितिमोदनेनेति वाक्यशेषात् ओदनार्थकत्वे चरुशब्दस्य निश्चिते सति, यत्र न वाक्यशेषः तत्रापि स एवार्थ इति निश्चीयते । एतच्च बाधलक्षणे निरूपितम् । शक्तिग्रहपदार्थस्मृतिपूर्वकं वाक्यार्थज्ञानसंभवात् नित्यकर्मसु फलाभावेऽपि अनुष्ठानं सिद्धयतीति । किञ्च फलकल्पनायां फलं जीवनादिकश्चोद्देश्यमित्युद्देश्यस्य प्रधानत्वात्प्रत्युद्देश्यं विध्यावृत्तिलक्षणवाक्यभेदप्रसंगात् । तत्सिद्धं नित्यकर्मसु इष्टसाधनार्थावबोधभावेनाव्यापित्वात् न तत्कामोऽधिकारीति चेत्; हन्त तर्हि नित्यकर्मसु सर्वाङ्गोपसंहारः ? उत शक्याङ्गोपसंहारः ? मुख्यालाभे प्रतिनिधिमुपादाय यष्टव्यं ? न वा ? स च प्रतिनिधिः विसदृशः ? सदृशो वा ? इत्यादिनित्यवाक्यार्थविचारोऽधिकारलक्षणेऽनर्थकः स्यात् । ज्ञानार्थं हि विचारः, तच्च फलार्थं, न च तत्र फलमस्तीति ।

यदि चानुष्ठानोपयोग्यार्थज्ञानस्याप्यर्थत्वमिति तद्विचारः, तर्ह्यनुष्ठानोपयोग्यार्थावबोधकामोऽधीयतेति किं नेच्छसि ? प्रत्युताध्यापनविधौ आचार्यत्वकामस्याधिकारित्वं न युज्यते, आचार्यत्वस्य त्वन्मते दीक्षितत्वादिवदलौकिकस्य मानान्तरेण ज्ञानुपशक्यस्य काम्यत्वायोगात् । “उपनीय तु यः शिष्य”मिति वचनात् ज्ञातस्य काम्यत्वमिति चेन्न; प्रवृत्तेन वचनेनाचार्यत्वे ज्ञाते तत्र कामना; तत्कामं च सिद्धमुद्दिश्य वचनप्रवृत्तिरित्यन्योन्याश्रयादिति । किञ्च, अध्ययनविधिः करणीभूताध्ययनानुष्ठापकः, इतिकर्तव्यताभूतविचारानुष्ठापकत्वात्, यो यदितिकर्तव्यतानुष्ठापकः सोऽसति बाधके तत्करणानुष्ठापकः यथा दार्शपोर्णमासिको नित्यविधिः । विचारप्रयोजकश्चाध्ययनविधिः, अधीते साङ्गे स्वाध्याये आपाततोऽर्थावबोधे च संजाते निर्णयरूपज्ञानार्थं विचारस्तेन प्रयुज्यत इति त्वयाङ्गीकारात् । युक्तञ्चेत्, अध्यापनविधिप्रयुक्तत्वासंभवात् । अध्यापनविधिर्हि स्वविषयाध्यापनसिद्धयर्थं तन्निर्वर्तकाध्ययनसिद्धयर्थं किञ्चिदनुष्ठापयेत् । न चार्थावबोधलक्षणकार्याङ्गविचारं विना अध्यापनस्याध्ययनस्य वा असिद्धिरस्ति । तत्सिद्धमध्ययनं स्वविधिप्रयुक्तं विचारस्तद्वदिति ।

किञ्च यद्यध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तं स्यात्, अर्थावबोधः फलमेव न भवेत् । अनुष्ठानार्थं हि फलापेक्षा, अनुष्ठानश्चान्यत एव सिद्धमितिष्यते । तथाच विचारस्याविहितत्वादध्ययनानन्तरं नियमेन स न कर्तव्यः स्यात् । ततश्चाधीत्य स्नायादिति स्मृत्युक्तस्नानस्योत्कर्ष इति सिद्धान्तस्य हानिः ।

किञ्चाध्यापने विधिमेव न पश्यामः । न चोपनीय तु यद्विशिष्यमिति स्मृत्यनुमित-
श्रुतिवाक्यं स इति युक्तम्; विधिशक्तिकुट्टकयच्छब्दयोगात्तस्य विधित्वानुपपत्तेः । यथाहि “ये
पुरोदश्चो दर्भास्तान् दक्षिणाग्रान् स्तृणुयात्” इति ये पुरोदश्च इति न विधिः, यच्छब्दयोगात् ।
यथा वा “देवांश्च याभिर्यजते ददाति च” इति मन्त्रगताख्यातं न विधिः, तत एव । यथा च
“प्राचीनावीती दोहयेत्, यज्ञोपवीती हि देवेभ्यो दोहयती”त्यत्र “यज्ञोपवीती हि” इति न विधिः
द्विशब्दयोगात्, तद्वत् । नच “अप्रवन्त्युदगग्राणी”ति स्मृत्या, ब्राह्मणवाक्येन “उपव्ययत”
इति दर्शपूर्णमासप्रकरणस्थवाक्येन चोदगग्रत्वमन्त्रार्थयज्ञोपवीतानां प्राप्तेस्तत्र न विधिः । ननु
यच्छब्दादियोगात् । अन्यथा “यदाग्नेय” इति वाक्यस्य “उपरि हि देवेभ्य” इत्यस्य
चाविधायकत्वप्रसंगात् । अर्थाप्राप्त्या एतयोर्विधायकत्वे अध्यापनविधेरपि समानमिति वाच्यम् ।
द्रव्यार्जनार्थमध्यापनस्यापि रागत एव प्राप्तत्वात् । नच रागतः प्राप्तत्वेऽपि तन्नियमविधिरिति
शक्यं (वक्तुम्); उपायत्रयविशेषणयाजनाध्यापनप्रतिग्रहैरिति वाक्येन अनुमितिसाधारणश्रुत्यैव
याजनप्रतिग्रहनियमवदध्यापननियमस्यापि सिद्ध्या तदर्थं प्रातिस्विकवाक्यानपेक्षणात् । तत्सिद्ध-
मध्यापने न विधिरस्तीति ।

कथं तर्ह्यष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनयति तमध्यापयतीति ? “एतयान्नाद्यकामं याजये”दिति-
वद्वात्वर्थमात्रे विधिर्णिजर्थस्त्वनूयत इति गृहाण । एतदुक्तं भवति, “अष्टवर्षो ब्राह्मण उपगच्छे-
त्सोधीयीते”ति । यच्च मतं तव, “आचार्यत्वमलौकिकं, तदर्थमध्यापने विधिरिति ; तन्न,
लोकत एवावगतेः । अन्यथा वाचकत्वमप्यलौकिकं स्यात् । यज्ञोपनयनमध्यापनाङ्गमिति, तदपि
मन्दम्; अध्ययनसंबन्ध्यध्येतृसंस्कारस्योपनयनस्याध्ययनाङ्गतौचित्यात् दर्शपूर्णमासकर्मसंबन्धि-
व्रीहिसंस्कारस्य प्रोक्षणादः दर्शपूर्णमासाङ्गत्ववत् । न चोपनयतेत्यात्मनेपदं, “स्वरितवितः कर्त्रभि-
प्राये क्रियाफले” इति कर्तृगामिनि क्रियाफले विहितं उपनयनस्याध्यापनाङ्गत्वे युज्यते, अध्यय-
नाङ्गत्वे तु अङ्गभूतोपनयनफलं प्रधानभूताध्ययनकर्तृगामीति परगामित्वाच्च युज्येतेति युक्तम्;
नयतेर्धातोरुक्तसूत्रेणात्मनेपदविधानाभावात् । अन्यथा “समाननोत्सञ्जनाचार्यकरणज्ञानश्रुति-
विगणनव्ययेषु नियः” इति सूत्रं व्यर्थं सत् ज्ञापयति, नयतेर्धातोः परगामिन्यपि क्रियाफले
आत्मनेपदं भवतीति । तथा च न संकटं किञ्चित् ।

किञ्च यद्यध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तं स्यात्, तर्हि दध्यानयनं वाजिनप्रयुक्तं स्यात्, आमिक्षाप्रयुक्तं न स्यात् । अथ वाजिनस्योपकार्यत्वात् आमिक्षायाऽशेषित्वात् शेषिप्रयुक्तत्वे संभवति उपकार्यप्रयुक्तत्वस्यान्याय्यतया आमिक्षाप्रयुक्तं दध्यानयनमिति चेत्; तर्ह्यर्थावबोधस्य शेषित्वादध्यापनस्योपकार्यत्वादर्थवबोधप्रयुक्तत्वमेवेति तुल्यम् ।

अयुक्तं चाध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तमिति । नह्यन्यस्याचार्यत्वफलसिद्धयेऽन्यः प्रवर्तत इति युज्यते । यद्युच्येत, “आचार्यः माणवक ! अध्ययनं कुरु, अर्थावबोधः फलं भविष्यति इति तस्याधिकारं ज्ञापयित्वा तमध्ययने प्रवर्तयिष्यति” इति; तर्हि ज्ञापितोऽध्ययनविध्यधिकार एवाध्ययनानुष्ठापकोऽस्तु, कृतमध्यापनविध्यधिकारस्य तदनुष्ठापकत्वाश्रयणेन । अस्तु वा उक्तप्रकारेणाध्ययनमध्यापनविधिप्रयुक्तमिति पूर्वपक्षे त्वेतदनुपपन्नम् ।

तथाहि — न तावत्फलप्रयुक्ताधिकारज्ञानेनाचार्यो माणवकमध्ययने प्रवर्तयिष्यतीति युज्यते, अर्थावबोधरूपफलाभावात् । नापि नियोगप्रयुक्ताधिकारज्ञानेन, नियोज्यस्यैवाभावेन स्वात्मनि तत्प्रेरकत्वरूपस्य नियोगत्वस्याभावात् । यद्यधिकारद्वयाभावेऽप्यध्यापक आचार्यत्वसिद्धये सामादिना माणवकमध्ययने प्रवर्तयतीति, तर्हि द्रव्यार्जनप्रयुक्ता ऋत्विजो दक्षिणालाभाय सामादिना विश्वजिद्यागे कर्तारं प्रेरयेयुरिति नियोज्यकल्पना तस्मिन्विरुध्येत । तत्रहि त्वन्मते नियोज्यकल्पनेत्यम् —

अनुष्ठानाय नियोज्यापेक्षायां, “किं जीवनविशिष्टो नियोज्यः कल्प्यतां ? किं वा प्रत्यवायध्वंसकामः ? किं वा स्वर्गकामः ? इति विशये, “स्वर्गकामः” इत्येवोचितम्, न जीवन् । तथात्वे नित्यत्वापत्त्या करणे इतिकर्तव्यतायाश्चापूर्वस्य प्रयोजकत्वं कल्पनीयमिति प्रयुक्तिगौरवात् । सति हि फले तस्मात्प्रवृत्तिः करणे, वैधी त्वितिकर्तव्यतायामिति लाघवम् । नापि प्रत्यवायध्वंसकामः, प्रत्यवायं तद्ध्वंसश्च निरूप्य तत्कामनिरूपणे गौरव”मिति । अथ विश्वजिति स्वफलाभावे सामादिना प्रवृत्तिरशक्येति नियोज्यकल्पनेति, तर्ह्यध्ययनेऽपि सामादिना माणवको न प्रवर्तत । न चेष्टापत्तिः, पूर्वपक्षराद्धान्तयोस्त्वयाध्ययनस्याध्यापनप्रयुक्तत्वाङ्गीकारात् । तस्मादध्ययनं स्वविधिप्रयुक्तमित्येव रमणीयम् । तस्माद्भट्टपादीयौ पूर्वोत्तरपक्षावेव न्याय्यौ, न गुरुमतानुसारिणाविति ॥

तन्न भगवत्पादीया आहुः —

सत्यं स्वविधिप्रयुक्तमध्ययनं, अर्थावबोधः फलमिति त्वसंगतम् । “अध्येतव्य” इति तद्व्यप्रत्ययेन कर्मार्थविहितेन स्वाध्यायावाप्तेः श्रुतत्वात् सन्निहितत्वादावश्यकत्वाच्च तस्या एवाध्ययन-

विधिफलत्वौचित्यात् । किञ्चार्थावबोधफलकत्वे ब्राह्मणस्य राजसूयादिवाक्याध्ययनमनर्थकं स्यात् तदनुष्ठानाभावात् । अर्थज्ञानस्यानुष्ठानार्थत्वात् तदर्थत्वाच्चाध्ययनस्य ।

अथ यष्टृत्वाभावेऽपि याजनाय तदध्ययनमिति चेत्; एवमपि क्षत्रियवैश्ययोः वैश्यस्तोमबृहस्पतिसवराजसूयादिवाक्याध्ययनमनर्थकं स्यात्, तत्र तयोर्व्यष्टृत्वयाजनयोरन्यतरस्याप्यभावात् ।

अथाध्ययनविधेः “स्वानुप्रेयप्रतिपादकवाक्याध्ययनेनार्थावबोधं भावयेत्, अन्यत्राक्षरावाप्तिम्” इत्यर्थ इति चेन्न; वैरूप्यापत्तेः । ततः “उपनीतः स्वाध्यायकामोऽधीयीत” इति वाक्यार्थः, नायमर्थो “ऽर्थावबोधकामोऽधीयीत” इति । कथमिदानीं विचारप्रयोजकता अध्ययनविधेः ? अर्थावबोधफलकत्वे हि तस्य विचारमन्तरा अनुपपत्तेः स्यादुपपत्तिः । शृणु ! अध्ययनेनावाप्तस्वाध्यायः सामर्थ्यादर्थावबोधे विनियुक्तो विचारमाक्षिपति इत्यध्ययनविध्यर्थनिर्णयः ।

अथ वाक्यार्थे प्रमाणं निरूपयामः

तत्र वैयाकरणास्तावत् वाक्यार्थे स्फोटं प्रमाणमन्वाचक्षते । न च तत्सद्भावे मानाभावः “एकं पदं” “एकं वाक्यं” इति बुद्धेः अनेकेषु वर्णेषु पदेषु चानुपपद्यमानाया मानत्वात् इति । योगाचारस्तु, “जाग्रद्विज्ञानं निरालम्बनं विज्ञानत्वात् स्वप्नवत्” इत्यनुमानेन बाह्यमर्थमपह्नुवानः सर्वस्य जगतो विज्ञानात्मकत्वमभ्युपगच्छन् “विज्ञानात्मकान्तरे विज्ञानात्मकं वाक्यं प्रमाणं” इत्याह । तयोर्मतयोर्वाक्यमखण्डं मतान्तरे तु सखण्डमिति विभागोऽनुसन्धेयः ।

अन्वितार्थाभिधानवादिनो गुरुमतानुसारिणस्त्वाहुः — “पदान्येवान्वितार्थाभिधायीनि वाक्यार्थे प्रमाणमिति । कथमन्विते शक्तिग्रहः ? इति । शृणु ! प्रयोजकवृद्धेन प्रयोज्यवृद्धं प्रति “गामानय” इत्युक्ते तदर्थं बुद्ध्वा घटाद्यर्थे चेष्टमानमुपलभ्य बालः, “एतदीया प्रवृत्तिरिच्छापूर्विका, प्रवृत्तित्वात्, मत्प्रवृत्तिवत्” इति प्रवृत्त्या इच्छां, “एतदीयेच्छा अन्वितज्ञानपूर्विका, इच्छात्वात्, मदिच्छावत्” इति इच्छया अन्वितज्ञानज्ञानुभाय, तस्य ज्ञानस्य कार्यत्वात्कारणापेक्षायां, यदनन्तरन्यायेन उपस्थितानुपस्थितन्यायेन च शब्दमेव कारणं कल्पयन् तज्ज्ञानजननरूपां शक्तिमवधारयतीति । कथमन्वितार्थाभिधायित्वं पदानां ? कुतः पुनः ‘पदैरभिहिताः पदार्था वाक्यार्थे प्रमाणमिति आचार्यपादीयोऽभिहितान्वयवादो नेष्यते ? शक्तिव्यकल्पनागौरवप्रसङ्गात्, अव्यवधानाच्चेति गृहाण ।

तत्र शक्तित्रयकल्पनेऽप्यपि, पदानामर्थेऽप्येका, अर्थानामन्वये अपरा, अर्थगताम्बय-
ज्ञात्स्युद्बोधिका पदेषु चापरा । एषा चैषितव्या, प्रत्यक्षादिनोपलब्धानामन्वयावबोधकत्वात् ।

॥ श्रीदक्षिणामूर्तिसंहिता ॥

अस्मिन् सरस्वतीमहालयाख्यकोशरत्नागारे “दक्षिणामूर्तिसंहिताख्यं” ग्रन्थरत्नं कोश-
द्वयात्मकं वरीवर्ति । काकलपत्रात्मकस्यास्य कोशद्वितयस्यापि ग्रन्थिसंख्या १५, बर्नल्संख्या त्वेकस्य
७०५२ तदितरस्य च ७०५३ संकलनाङ्कोप्येवमेव क्रमशः ४०२; ४०३ इति भवतः ।
लिपिरुभयत्र देवनागरी । तयोः प्रथमस्य पत्राणि ९३ ; अयं पूर्णकोशः । अन्यस्य तु पत्राणि ८६ ;
अयमादौ पत्रद्वयशून्यत्वादिकलः । उभयत्रापि ग्रन्थानां संख्या तु १५९० । एतादृशस्य कोशरत्नस्य
विभाजकाः पटलास्तु ३५ प्रायशः पटलसंख्या तत्र तत्र न्यूनतया लिखिता भवति । पटल-
प्रतिपाद्यमानविषयस्यापि नातीव स्पष्टकाशो भवत्युपसंहारवाक्येन । सर्वथा श्रीविद्याविषयाणां
साकल्येन प्रतिपादको भवत्ययं ग्रन्थ इति सर्वेषां पटलानां निरीक्षणेन सम्यगवगम्यते । आतश्चास्य
ग्रन्थरत्नस्य पटलशो विभागविमर्शः क्रियतेऽस्य रत्नतावगमाय श्रीविद्योपासकानाम् । ग्रन्थारम्भस्तु —
“श्रीमन्महागणपतये नमः । श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः । श्रीशंकराय नमः । श्रीगुरुपादाभ्यां
नमः । श्रीमच्छ्रीकोशहृदयं पञ्चसिद्धासनात्मकम् । फलं कल्पलतानाञ्च चारुरत्नस्फुरत्कलम् ।
चतुरायतनानन्दि चतुरन्वयकोशगम् । नित्यानन्दि परं ब्रह्म धाम नौमि सुखाप्तये ॥ २ ॥” इति
भवति ॥

ग्रन्थावसानं तु — “ततः स्वगुरुमभ्यर्च्य पुष्पभूषावरादिभिः । दत्त्वा दमनकं तस्मै
नमस्कृत्य प्रसाद्य तम् ॥ जलकेलीं ततः कुर्यात्सार्धसमभिमुखात् । अन्नदानं प्रकुर्वीत रसैः षड्भिः
समन्वितम् ॥ एवं यः कुरुते विद्वान् दमनारोपणं क्रमात् । तस्यास्यां वत्सरीपूज्यं श्रीविद्याधिष्ठितं
भवेत् ॥” इति । ग्रन्थोपसंहारवाक्यं तु — “इति श्रीदक्षिणामूर्तिसंहितायां दमनकारोपणं
नैमित्तिकविधानं नाम त्रयस्त्रिंशत्पटलः ॥ श्रीसाम्बसदाशिवार्पणमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥”
इति विद्यते ॥

अस्य ग्रन्थरत्नस्य श्रीविद्याप्रतिपादकत्वेपि “दक्षिणामूर्तिसंहिते”ति व्यवहारस्तु
दक्षिणामूर्तिप्रोक्तत्वादित्यवगम्यते, पञ्चसिद्धासनविद्यानिरूपणे तत्पुरुषाख्यप्राङ्मुखसिंहासनदेवता-
मन्त्रस्य “ऋषिस्तु दक्षिणामूर्तिरहं शिरसि विन्यसेत्” इत्युक्तत्वात् । दक्षिणामूर्तिमहेशीसंवादरूपे-

अस्मिन् ग्रन्थे महात्रिपुरसुन्दरी नित्या ब्रह्मस्वरूपिणी सर्वमातृकावर्णातीता सकलमन्त्रातीता श्रीविद्या-
मयकोशेन प्रतिपाद्यमाना भोगमोक्षप्रदायिनीति, सा तुरीयातीतेति च चतुर्विंशतितमे पटले
प्रतिपाद्य “अस्याः सप्तदशकलात्मकत्वं” निर्गुणानन्दस्वरूपत्वं च सम्यगुच्यते । तस्या एवास्याः
त्रिपुरायाः पञ्चलक्ष्म्यात्मकत्वं मनसि निधाय प्रथमपटले “श्रीविद्या च तथा लक्ष्मीः महालक्ष्मी-
स्तथैव च । त्रिशक्तिः सर्वसाम्राज्यलक्ष्मीः पञ्च प्रकीर्तिताः ॥” इति प्रतिज्ञाय, श्रीविद्यां
विना क्रमशः पटलचतुष्टयेन लक्ष्मीचतुष्टयमन्त्रस्वरूपाराधनहवननादिकं प्रतिपादितम् । तद्यथा —
प्रथमपटले एकाक्षरलक्ष्मीपूजाविधिः **द्वितीयपटले** महालक्ष्मीपूजाविधिः **तृतीयपटले**
त्रिशक्तिमहालक्ष्मीपूजाविधिः **तुरीयपटले** साम्राज्यदायजनमिति च । तुरीयातीतरूपत्वाच्च
श्रीविद्यादेवतामधिकृत्य न किञ्चिदुक्तम् । प्रतिपादितस्वरूपलक्ष्मीचतुष्टयस्य सगुणत्वं श्रीविद्यैकदेश-
समाराध्यत्वं चार्थादवगम्यते । एवं च महात्रिपुरसुन्दर्याः श्रीविद्या, कोशो भवति ; न केवलं
श्रीविद्यैव कोशो भवति ; चित्कलास्वरूपिण्यास्तस्याः कोशीभूताः पञ्चविद्याः, केवलं गुरुकृपया
लभ्याः ; याः शास्त्रेषु कोशविद्या इति मोक्षफलकाः प्रोच्यन्ते । “श्रीविद्या च परञ्ज्योतिः
परनिष्कलदेवता । अजपा मातृका चैव पञ्च कोशाः प्रकीर्तिताः ।” इति ॥

तत्र च कोशविद्यापञ्चके चित्कलासामरस्यप्रदायके श्रीविद्यां विना कोशविद्याचतुष्टयं
“अथ श्रीकोशविद्यानां चतुष्कं शृणु पार्वति । यस्य विज्ञानमात्रेण पुनर्जन्म न विद्यते ॥”
इत्यारभ्य पञ्चमप्रभृतिपटलचतुष्टयेन प्रत्यपादि । तद्यथा — **पञ्चमपटले** आत्माष्टाक्षरपरञ्ज्योति-
र्विधानं, **षष्ठपटले** परनिष्कलदेवतायजनं, (इयं तु प्रणवविद्या) **सप्तमपटले** अजपाविधानं,
अष्टमपटले मातृकाविधिः इति । अत्र तु श्रीविद्याख्यकोशविद्यायाः चतुरास्त्रायात् सकल-
मन्त्रात्मकत्वात् पञ्चसिंहासनविद्या-पञ्चसुन्दरीविद्या-कल्पलताविद्या - पञ्चरत्नमहाविद्या - नित्याषोड-
शिकाविद्या-इत्येतदात्मकत्वाच्च ; महत्त्वात् कोशविद्याचतुष्टयं सूचीकटाहन्यायेन पूर्वमुक्तम् । श्रीविद्या-
कोशविद्यायाश्चतुरास्त्रायत्वं सकलमन्त्रात्मकत्वं च द्वाविंशे पटले वक्ष्यति । नवमप्रभृतिभिः षड्भिः
पटलैः पञ्चसिंहासनविद्याः प्रकाश्यन्ते ॥

तत्र **नवमपटले** प्रागान्नायसिंहासनविद्याविवरणं, **दशमे** दक्षिणान्नायसिंहासन-
विद्याविवरणम् (अत्र ललितापूजाविधिः कामेश्वरीपूजाविधिः दक्षिणान्नायदेवता च भोगिनीविद्या) ;
एकादशे पटले पश्चिमान्नायसिंहासनविद्याविवरणम् (अत्र सञ्जीविनीपूजाविधिः भैरवीसंजीविनी
विधिः वज्रेशीपूजाविधिः भुवनेशीभैरवीपूजाविधिः) ; **द्वादशे पटले** उत्तरान्नायसिंहासनेश्वरी

ह्यमरेश्वरभैरवीविधानम् ; अयोदशे पटले चैतन्यभैरवी षट्कूटभैरवी नित्यभैरवी-भयविध्वंसिनी-भैरवी-अघोरभैरवी-सम्पद्भैरवीनां विधानवर्णनम् ; चतुर्दशे पटले “अथैशानेन वक्ष्णेन मयाद्यापि प्रजप्यते । विद्यानां पञ्चकं चैव त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥” इत्यारभ्य पञ्चसुन्दरीयजनमुक्तम् । परमेश्वरस्येशानवक्त्रोक्तमिदं त्रिपुरसुन्दरीविद्यापञ्चकम् । एवं सर्वेश्वरस्य पञ्चभिरपि मुखैः प्रोक्ताः सिद्धासनविद्याः पञ्च ; एतत्प्रसङ्गेनैव चतुराग्रायदेवताश्रोक्ताः ॥

अथ पञ्चदशे पटले “अथ वक्ष्ये महेशानि विद्याः कल्पलताः प्रिये । यासां विज्ञानमात्रेण पलायन्ते महापदः ॥” इत्यारभ्य पारिजातेश्वरीयजनविधिः पञ्चबाणेश्वरीयजन-विधिः पञ्चकामेश्वरीयजनविधिः कुमारीयजनविधिरिति च चतस्रः कल्पलताविद्याः प्रकटिताः । अथ षोडशे पटले “पञ्चरत्नमहाविद्याः सूचिता न प्रकाशिताः । श्रोतुमिच्छामि देवेश कृपां कुरु महेश्वर ॥” इति पार्वत्याः प्रश्नमुपक्षिप्य पञ्चभिः पटलैः अन्नपूर्णादियजनं पञ्चरत्नात्मकतयोप-न्यस्तम् । समनन्तरगतत्रिपुरसुन्दरीविद्यापञ्चकस्य पञ्चसिद्धासनविद्यान्तर्गतत्वात् प्रकाशितत्वाच्च “सूचिता न प्रकाशिताः” इति प्रश्नस्य दुर्घटत्वात् ; उपरिष्ठात्प्रतिपटलं अन्नपूर्णादियजनानां रत्नात्मकताया वक्ष्यमाणत्वाच्च । भवतु विद्यानाममूषां सूचितत्वं कुत्र भवति ? यतः प्रश्नस्यावसरः सुघट इति चेदुच्यते । ग्रन्थारंभ एव “फलं कल्पलतानां च चारुरत्नस्फुरत्कलम्” इति रत्न-विद्यानां सूचितत्वाद्युक्तः प्रश्नस्तु विशेषांशे । एवं च षोडशे पटले अन्नपूर्णयजनं, सप्तदशे मातङ्गीश्वरीरत्नयजनं, अष्टादशे पटले भुवनेशीपूजाविधिः (अत्र त्रिगुणित-षड्गुणित-द्वादश-गुणितयन्त्रोद्धारः) ; एकोनविंशतितमे पटले घटागलायन्त्रोद्धारः (इदं भुवनेशीयन्त्रमेव) ; विंशतितमे पटले पञ्चमीक्रमार्चनविधानम् (सयन्त्रोद्धारवाराहीपूजा) एवं पञ्चरत्नविद्याः प्रतिपाद्य, एकविंशतितमे पटले एतद्विद्यानुगुणतर्पणहोमादिक्रमाः पञ्चमीशाकटाख्ययन्त्रोद्धारश्च प्रतिपादिताः । द्वाविंशतितमे पटले चतुराग्रायविवरणम् । चतुराग्रायविवरणं नाम वैष्णव-शैव गाणपतादिमन्त्राणामागमानां च श्रीचक्रे श्रीविद्यायामन्तर्गतत्वम् । त्रयोविंशतितमे पटले षोडशिकात्मकनित्याविवरणम् (कामेश्वरीनित्या - भगमालिनीनित्या नित्यछिन्नानित्या-भेरुण्डानित्या-बह्मिवासिनीनित्या-महाविद्येश्वरीनित्या - शिवदूतीनित्या-त्वरितानित्या - कुलसुन्दरीनित्याद्वयं - नील-पताकिनीनित्या - विजयानित्या - सर्वमङ्गलानित्या - ज्वालामालिनीमहानित्या-विचित्रानित्या) चतु-र्विंशतितमे पटले नित्याविवरणम् (तुरीयातीतायाः सप्तदशकलारूपिण्याः त्रिपुराया विवरणम्) ; पञ्चविंशतितमे पटले त्रिपुराध्ययनपूजाक्रमः केचन संपद्भैरव्यन्ता मन्त्राश्च प्रतिपाद्यन्ते ॥

षड्विंशतितमे पटले तुर्यसंज्ञकश्रीविद्यामन्त्रभेदाः ज्ञानचतुष्टयं च प्रतिपाद्य, द्वादश-
शुद्धाख्यमन्त्राः द्वादश शबलमन्त्राः शुद्धशुद्धामहाभेदाः शबलद्वन्द्वभेदाः इत्यादिमन्त्रभेदान् निरूप्य,
तुर्यभेदानां मन्त्राणां “ते ज्ञानगहना ब्रह्मरूपास्तु परमेश्वरि। ज्ञातव्या गुरुवक्त्रेण त्वम्यथा शापमाप्नु-
यात् ॥” इति गुरुमुखैकसमाधिगम्यत्वं चोक्तम् । सप्तविंशतितमे पटले न्यासभेदा मुद्राभेदाश्च
सम्यगुक्ताः । अष्टविंशतितमे पटले षडध्वस्वरूपं वेन्दवादिपीठस्वरूपं तन्त्रयदेवतास्वरूपं च
वर्णितम् । महानित्याकामेश्वर्यादिनित्यानां स्वरूपवर्णनं गुरुमण्डलवर्णनं, ओघत्रयनिरूपणं च कृतम् ।
एकोनविंशतितमे पटले सृष्टिचक्रादिस्वानन्दचक्रान्ततया सर्वाणि चक्राण्युपवर्ण्य तत्रत्यसकल-
देवतानां स्वरूपवर्णनपूर्वकं पूजनमुद्दिष्टम् । **त्रिंशत्तमपटले** बलिधूपदीपतर्पणादिकमुपदिष्टम् ॥

एकत्रिंशत्तमे पटले होमप्रकारः होमार्थद्रव्याणि मण्डलकुण्डविधानं कुण्डपूजा तत्रत्या-
राध्यदेवतापूजा अग्निपूजाक्रमः पात्रप्रयोगः चक्रेशीप्रकटादियोगिनीसहितमहात्रिपुरसुन्दरीसमावाहन-
पूर्वकपूजाहवनं कूर्मचक्रविधानं च प्रकटीकृतम् । **द्वात्रिंशत्तमे पटले** श्रीविद्याचक्रस्य प्रयोगाः
कामकलादिबीजप्रयोगाश्च विहिताः । **तयस्त्रिंशत्तमे पटले** दीक्षा दूतीयागः विशेषार्घ्यं इत्येतत्त्रयं
निरूपितम् । **चतुस्त्रिंशत्तमे पटले** पवित्रारोपणविधिर्निर्दिष्टः । **पञ्चत्रिंशत्तमे पटले**
दमनकारोपणं नाम नैमित्तिकविधानमुक्तम् । एवं साकल्येन श्रीविद्यायास्तदंगविद्यानां च स्वरूपयंत्रपूजा-
हवनतर्पणोपासनप्रयोगतत्फलप्रतिपादकत्वादयं ग्रन्थः श्रीविद्योपासकानामतीवोपकरिष्यतीति शम् ॥

Manuscript Study :— Kumaratantra B. L. No. 9119.

By
P. V. V. SARMA.

Two Kumaratantras are referred to by Dr. Theodor Aufrecht in his catalogues catalogorum, one ascribed to Ravana, also called Balatantra on children, diseases in 12 chapters in prose published in Calcutta in 1872, and the second an agamic work mainly devoted to the consecration and daily rituals of Kumara temples noticed by Dr. A. C. Burnell in his catalogue pp. 204 (b). A detailed description of the single manuscript representing the agamic work Kumaratantra is attempted in his paper. In the form of dialogue between Siva and Kausika the work begins :—

कैलासशिखरे रम्ये भूतसंनिवेशिते

...
स्तुत्रैव परया भक्त्या पर्यवृच्छन्महातपाः

In answer Iswara begins with a description of contents under the caption प्रश्नविधिः—

Subrahmanya, is the very popular diety of the South in the sense, that this diety is so dear to South Indian as to induce him to build a temple in each hamlet, garden mountain top and other odd places but not that this diety is not known or worshipped in North India. In fact Kalidas the earliest of the Sanskrit poets was Kumaradasa; Kumara being the son of Kala is also styled Kalih. His composition Kumara-sambhava and his reverential references to Kumara and his abodes made in Meghaduta testify that he was a devotee of Kumara.

Kumaratantra is a work completely devoted to describe the rites and ceremonies observed in skanda temples throughout the year and perhaps the only work of its kind.

Gangeya, Agnijata Desika etc., the following sixteen aspects of Subrahmanya are fully dealt with in Kumaratantra :—

1. Saktidhara	2. Skanda	3. Senapathi	4. Gajavahana
5. Saravanabhava	6. Subrahmanya	7. Kartikeya	8. Kumara

9. Shanmukha 10. Tarakari 11. Senani 12. Brahmasasta 13. Vallikalyana 14. Balaswami 15. Krounchabhettha 16. Sikhivahana, even though twenty four aspects are represented in the works of Sthapathis throughout South India.

The first chapter in this manuscript gives the contents of this work enabling the reader to judge the scope of the work. It is fairly exhaustive, meticulously describing the daily rituals in a Kumara Temple. The structural aspects as well as sculptural details have not at all been dealt with nor the details of important aspects of Subrahmanya to be represented in stone images. These aspects are to be taken from books like Sritatvanidhi and other silpa works as they are laid down in those books.

There is some confusion in numbering the patalas in the manuscript; wrong numbers being given here and there. These are however seventy patalas and the work is complete. The worship of Kumara it would appear is to be done as laid down in Kumara tantra, otherwise the result will be disastrous as the verse quoted below from the text indicates :—

तस्मात्कुमारतन्त्रोक्तमार्गेणैव गुहं यजेत् ।
तद्व संकरदोषेण राजा राष्ट्रं च नश्यति ॥

One Swaminatha seems to have written part of this manuscript. This work is to be included in Agamas. The 70 patalas are :—

तस्मात्कुमारतन्त्रोक्तमार्गेणैव गुहं यजेत् ।
² मन्त्रोद्धारविधिं पूर्वं ³ शौचाचमनं तथा ।
⁴ स्नानानुष्ठानमार्गं तु ⁵ सुब्रह्मण्यार्चनाविधिम् ॥
⁶ नैवेद्यं ⁷ त्वग्निकार्यं तु ⁸ नित्योत्सवविधिं तथा ।
कुण्डानां ⁹ लक्षणं चैव मण्डलस्य तु ¹⁰ लक्षणम् ॥
¹¹ गुहदीक्षाविधानं च ¹² स्थापनस्य च लक्षणम् ।
¹³ स्कन्दोत्सवविधिं चैव ¹⁴ प्रायश्चित्तविधानकम् ॥
¹⁵ जीर्णोद्धारविधिं चैव ¹⁶ वास्तुहोमक्रमं तथा ।
¹⁷ शान्तिहोमविधानं च ¹⁸ दिशाहोमविधिं तथा ॥

- 19 मूर्तिहोमविधानं च 20 उत्पातस्य च शामनम् ।
 21 ग्रामशान्तिं 22 महाशान्तिं 23 ज्योतिश्शास्त्रविधिं तथा ॥
 24 पञ्चगव्यविधानं च 25 पञ्चामृतविधिं तथा ।
 26 बालस्थापनमार्गं च 27 संप्रोक्षणविधानकम् ॥
 28 प्रतिमालक्षणं प्रोक्तं 29 दारु...प्रतिष्ठितम् ।
 30 शृङ्गवेरप्रतिष्ठानं विधिशास्त्रोक्तमार्गतः ॥
 31 चलेवेरप्रतिष्ठानं 32 गुहास्त्रस्य प्रतिष्ठितिः ।
 33 गर्भन्यासविधानं चा(द्येष्टकविधिं) तिमेष्टिकं³⁴ तथैव च ॥
 35 प्रासादलक्षणं चैव 36 मूर्धेष्टकविधिं तथा ।
 37 प्राकारलक्षणं चैव 38 परिवारविधिं तथा ॥
 39 लक्षणं करणानान्तु 40 पादुकाप्रोक्षणं तथा ।
 41 आत्मार्थयजनं चैव 42 तैलाभ्यङ्गविधिं तथा ॥
 43 मासपूजाविधिं चैव 44 अंकुरार्पणमार्गकम् ।
 45 महावह्नीदेवसेनास्थापनस्य विधिं तथा ॥
 46 सुमित्रस्थापनं चैव 47 गणस्थापनमार्गकम् ।
 48 रथप्रतिष्ठकां चैव 49 अभिषेकविधिं तथा ॥
 50 ततः स्कन्दकरन्यासं 51 सुब्रह्मण्यस्य मातृकम् ।
 52 सुब्रह्मण्यस्य कवचं 53 प्रदक्षिणविधिं तथा ॥
 54 नमस्कारा 55 चार्यलक्षणं च 56 सायरक्षाविधिं तथा ।
 57 शय्यागृहपवेशं च प्रवक्ष्यामि यथाक्रमम् ॥

१ इति श्रीकुमारतन्त्रे कौशिकप्रश्ने महा-	७ अग्निकार्यविधिः
संहितायां प्रश्नविधिः प्रथमः पटलः	८ नित्योत्सवविधिः
२ मन्त्रोद्धारपटलः द्वितीयः	९ कुण्डलक्षणविधिः
३ शौचाचमनविधिस्तृतीयपटलः	१० मण्डलविधिः
४ स्नानानुष्ठानविधिश्चतुर्थः पटलः	११ गृहदीक्षाविधिः
५ नित्यार्चनविधिः	१२ स्नपनपटलः
६ नैवेद्यविधिः	१३ उत्सवविधिः

- १४ प्रायश्चित्तविधिः
 १५ जीर्णोद्धारविधिः
 १६ वास्तुहोमविधिः
 १७ शान्तिहोमविधिः
 १८ दिशाहोमविधिः
 १९ मूर्तिहोमविधिः
 २० उत्पातशान्तिविधिः
 २१ ग्रामशान्तिविधिः
 २२ महाशान्तिविधिः
 २३ ज्योतिश्शास्त्रविधिः
 २४ पञ्चगव्यविधिः
 २५ पञ्चामृतविधिः
 २६ बालस्थापनविधिः
 २७ संप्रोक्षणविधिः
 २८ प्रतिमालक्षणम्
 २९ शूलस्थापनविधिः
 ३० अचलस्थापनविधिः
 ३१ चलवेरप्रतिष्ठाविधिः
 ३२ शक्त्यस्त्रस्थापनविधिः
 ३३ गर्भन्यासविधिः
 ३४ इष्टकाविधिः
 ३५ प्रासादलक्षणम्
 ३६ मूर्धेष्टकविधिः
 ३७ प्राकारलक्षणम्
 ३८ परिवारविधिः
 ३९ कारणलक्षणम्
 ४० पादुकाप्रोक्षणम्
 ४१ आत्मार्थयजनम्
 ४२ तैलाभ्यङ्गविधिः
 ४३ चैत्रमासपूजाविधिः
 ४४ वैशाखमासपूजाविधिः
 ४५ वसन्तोत्सवविधिः
 ४६ ज्येष्ठमासपूजाविधिः
 ४७ आषाढमासपूजाविधिः
 ४८ क्षीराभिषेचनविधिः
 ४९ पवित्रोत्सवविधिः
 ५० श्रावणमासपूजाविधिः
 ५१ भाद्रपदपूजाविधिः
 ५२ आश्वयुजपूजाविधिः
 ५३ कार्तिकमासपूजाविधिः
 ५४ धनुर्मासपूजाविधिः
 ५५ आर्द्रापूजाविधिः
 ५६ माघमासपूजाविधिः
 ५७ शिवरात्रिपूजाविधिः
 (अथवा) फाल्गुनपूजाविधिः
 ५८ नवनैवेद्यविधिः
 ५९ अङ्कुरार्पणविधिः
 ६० वल्लीदेवसेनास्थापनविधिः
 ६१ सुमित्रस्थापनविधिः
 ६२ गजस्थापनविधिः
 ६३ रथप्रतिष्ठाविधिः
 ६४ महाभिषेकविधिः
 ६५ स्कन्दकलान्यासविधिः
 ६६ सुब्रह्मण्यमातृकान्यासः
 ६७ सुब्रह्मण्यकवचम्
 ६८ प्रदक्षिणनमस्कारविधिः
 ६९ आचार्यलक्षणम्
 ७० सायरक्षाविधिः

MARATHI

Ramayana — KRISHNADAS MUDGAL

There are 9 copies in all of the Ramayana of Krishnadas Mudgal, in the Saraswathi Mahal Library. They bear the following descriptive numbers in the Marathi catalogue:— 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1121; and 1122. Six out of the nine copies are incomplete and only three copies are available with a complete text. (Nos. 1114, 1115, and 1116.)

Yuddhakanda alone is available of this author and the other Kandas are not available in the Saraswathi Mahal. There is however a mention of Sundarakanda, composed by the same author, as is found in the following verses, in the introductory portion of the Yuddha Kanda.

“ विचित्र वाल्मिकिने कथिले । मागे सुन्दर कांड संपले ।
आतां युद्धकाण्ड आरंभले । जो अपूर्व सप्तकाण्डमद्धे ॥ ७ ॥

It is clear from the above as the author elects to confirm, that his work Yuddhakanda is on the lines of Valmiki and that before commencement of Yuddhakanda, he completed the Sundarakanda.

It is hard to prefer any explanation as to the non-availability of the other kandas of Krishnadas Mudgal, while not less than nine copies of Yuddhakanda are available in the Saraswathi Mahal Library.

Sri Krishnadas Mudgal lived during the first half of the 16th century at a town called Paithan in the Maharashtra country.

The author was a contemporary poet to Eknath Kavi who has also written Ramayana in Marathi.

In its main theme, the Yuddhakanda of Mudgal, follows Srimad Ramayana of Valmiki, as often asserted by the author, yet the author has included portions of Ramayana, other than Valmiki's; of course they enhance the beauty of the work.

श्लोकपाद परिसता । येथे आक्षेपीजेंल श्रोती जनी ।
जे सुलोचना प्रवेष्टिली अग्नि ऐसे वाल्मिकाची वाणी । बदली नाही मूल काव्य ॥

तरी वाल्मिकी बदला नाही । ऐसे म्हणावया कवणा सामर्थ्य असे
शतकोटि ग्रन्थ जर्गी वसे । ते कोणे पै शोधिला ॥ ५० ॥

परी प्रस्तुत अग्निपुराणी । साक्षी बोलिला व्यास वचनी ।
ते न पाहतां विचक्षणी । कवित्वा दोष ठेविजे ॥ ५१ ॥

Thus the author justifies the inclusion of Sulochana's story in his work, stating that Vyasa's works are equally comparable to Valmiki's and that the self immolation of Sulochana, the wife of Indrajit, though not found in Valmiki Ramayana is based on the version of Agni Purana. He enjoins the views in the Sanskrit line शतकोटि प्रविस्तरं and that in one of these, Valmiki could have probably dealt with Sulochana's incident.

The (Krishnadas Mudgal's) Yuddhakanda is quite elegant in its style. The study of nature and the close observation of minute details and the ease and grace with which the author vividly depicts, every aspect of nature's beauty either be subjective or objective, makes the work quite distinctive and places it amongst the classical works in Marathi.

रत्नमालेचा मध मणी । कि ग्रह समुहा माजि तरणी ।
तेसैं युद्धकाण्ड रामायणी । रसाल बहु साल ॥ ७ ॥

In these ovis the author declares, that the Yuddhakanda is like the pendant in a string of diamonds, matchelessly magnificent, on account of its resplendent poetic beauty. These lines may be interpreted to suggest that it prefers an explanation of choosing the last kanda alone for composition by the author. This can though superficially be accepted, the unmistakable indication of "having completed Sundara Kanda before starting the Yuddhakanda as purported in ovi No. 6, cannot be easily overlooked. It is contended that the author praises the Yuddhakanda as 'far excellent' due to reasons which have not been detailed except that it is full of æsthetic beauty.

In the ovis following, the author traces the course of narration of Ramayana from one person to other; great sages heard this from Valmiki. The same was narrated by Sankara to Govri in Kailas.

Brahma told this to Narada. In the nether world Vasuki learnt this. This story of Rama is spread on earth by virtuous people.

ऐसिया ऋषिश्वरा प्रति । वदे वाल्मीकि गीरा सरस्वती ।
तेचि कथा गौरीस उमापति । केलासी साङ्गुतु ॥ ९० ॥

ब्रह्मा वदे नारदा जवळी । आणि वासुकी परिसतु पाताळी ।
तेचि रामकथा भूमण्डळी । पवित्र जन परिसति ॥ ११२ ॥

(Prasang 1-9; Yuddhakanda)

With this the first chapter comes to a close. These lines are found in Yuddhakanda. The appreciation made by the author, of Yuddhakanda is quite appropriate in the context. The praise of the glory of Ramayana in its entirety, had it been at the last chapter, —since this was the end of the original theme—could have suited there in the order of its place. Whatever be the reason for the purpose of mentioning the completion of Sundarakanda in ovi 7 (Pr. I) the same can be assigned to the anochronic praise in ovis of the 9th, 12th, 21st and 47th prasangas given below. The simple and logical reasoning is, the other kandas, viz, Bala, Ayodhya, Aranya and Kishkindha Kandas were also composed by Krishnadas Mudgal. If the glory of the Ramayana (in full and not in parts) in the view of Krishnadas Mudgal were so lofty, why he should stop with Sundara Kanda and Yuddhakanda? Neither the tradition supported the isolated selection, nor his contemporaries or the predecessor poets, narrated a single kanda alone of this great epic, though some anecdotes and interesting portions of Ramayana have been retold, by a few writers in prose or poetry, with the only exception of Samartha Ramadoss; but his composition is provenly of a later period.

In the opening lines of the 21st Canto, प्रसंग —

“ धन्य ते रम्य राघव चरित्र । विस्तारिली वाल्मिकी वक्त्र ।
त्या कथा रसा लागी कर्ण पात्रे सज्जनी वोडपावी ॥ १ ॥

भव सिन्धु तारावया लागी । येकुचि उपाव हा कळ युगी ।
हरिकथा कीर्तन जगी । दुसरे नाही सर्वथा ॥ २ ॥

परमेश्वराचे भजन करावे । ऐसे बहुतेकांसि कैचे ठावें ।
पूर्वदत्तास्तव कृपा करिजे देवे । तरीच सत्संगु जोडे ॥ ३ ॥

Opening lines of the 9th प्रसंग —

श्रीरामाय नमः ।

रामायण कामगौवा । वाल्मिकी ने केलादुहावा
शतकोटी सविस्तारठेवा कथा क्षीराचा ठेविला ।
तरि या कथा क्षीराचे भोक्ते । होती जे भगवन्तदास जाणते
जैसे पीयूष पान करिताती ते । अमरावती ये देव ॥ २ ॥

Ovi III of Prasang 12—

तोचि हा उच्चिष्टकाव्यरसु कथिला मुद्रलु कृष्णदासु ।
तरि श्रोतेकरुनि अवकासु सादता द्यावि ॥ १११ ॥

At the end of Prasang 47 —

ऐसे रघुनाथ चरित्र गहन । नामे धारिजे जन्म मरण । महादोष होई दहन ।

A good number of verses can thus be selected to illustrate the esteem and reverence possessed by the author to Ramayana, as a whole. In this work, the Ramayana in its entirety is extolled, more often than the Yuddhakanda. There are occasions, where this Kanda alone has been praised, but comparatively, the praise of Ramayana in full, occurs in many places. Thus these lines though not directly claim the composition of the entire Ramayana, by Krishnadas Mudgal, yet indirectly offer a clue that the author did not contend with Sundara and Yuddhakanda, but in fact wrote the other kandas also. What is suggested is based on certain vague grounds. It is for scholars to form a definite conclusion and search for other kandas in all probable avenues.

Raja Serfoji the II, who reigned Tanjore during the years 1798—1832, took a pilgrimage to the north and he brought this copy of Yuddhakanda bearing No. 1114, in the descriptive catalogue, and preserved in the Marathi section of the Library. The fly leaf, contains in Marathi this statement.

“हैं पुस्तक भीमन्त राजश्री शरभोजी महाराज साहेब यांच्या । कारकतीन्त काशी
वेशाहून खरीदी करुन आणिलें असे ”

A few excerpts from the poem is given as examples for their charm and elegance :—

अंबे कवी मयूरा तुं मेघमाला । कमोद हृदय चन्द्रकला ।
प्रसाद बीज मानस आला । विक्षेपी श्नेहाळे ॥ १७ ॥

ते प्रेम जले बोलहावन । उग्मेशे अंकुर फुटन ।
उरपलं वृक्षा पेसे वाढत । पल्लव वने सुरङ्ग ॥ १८ ॥

साहित्य सुमनाचे परिमल । तेथे सुरस विवेकाचे फल ।
जालिया तृप्त होती केवळ । सर्वर्म श्रोते सज्जन ॥ १९ ॥

Prasang-1

क्षीर समुद्र दरीचे रत्न । करिंतुसे शिव कांतीचे सारिखे गगन ।
त्याचि या कळा संख्या शरी संधान । करुनि पडला ॥ २५ ॥

Prasang-33

These 80 Prasangas were delivered in the form of discourses before a learned and enlightened audience. Short but forcible in its verbacity, the ovi was the most convenient metre to be employed in a work which was to delight and teach the common man as well as the dellitante audience. Almost at the end of each Prasanga, Krishnadas Mudgal has codiciled his name to denote the author of the work which is a very common style of the ancient Indian poets. The codicil is called the Mudra or seal of the author, and with the Mudra he has never omitted to mention a request for rapt attention, or information as to the termination of a Prasang or some time, announcing, the theme of the following Prasanga. This allalong mention of the audience and a special appeal at the end of the 16th Prasang, lends support to this view that the work was read or narrated vocally in front of an assembly of hearers.

श्रोतियाचे आदर कृपा जीवने । कवी तर पालहौला अतीमाने
तेथे विकासतो सुमने । साहित्य शब्दाची ।
साहित्य सुमनाचेनि परिमले । पण्डिताचे भ्रमर कुले
अमृत तुल्य आगळी । सुख सेव्य येथिचे ॥ २० ॥

श्रोता न मेटे तरि चतुर । तरिवायां जाय तो कवी चा व्यापार ।
नैसा सुन्दरीचा शृङ्गार क्लीबा पासी व्यर्थु जाला ॥ २१ ॥

The poet is compared to a tree, which will blossom, only when nurtured by the kind water of patronage, of the hospitable admirers. The flower of literature will spread its fragrant aroma all around. The enlightened lover of the poetry will swarm like bees to drench the ambrosiac flow of poetry. In the event of lack of patronage of the

learned audience, futile will be the endeavour of the poet, even as the enchanting beauty of a charming maiden is wasted in the company of impotent being.

Probably on some days the number of audience which used to gather, dwindled and that was the reason for the urgent need for the clarion call. These verses clearly confirm that Sri Krishnadas Mudgal's works were delivered in the form of lectures.

The nomenclature of the chapters as Prasang—a tatsama of the Sanskrit word प्रसंग can well offer also explanation for the above view. (प्रकृष्टः संगः = प्रसंग) The classification of the chapters does not strictly follow the division of Valmiki Ramayana, or any other Ramayana of standard repute.

Orthography of these text is not satisfactory which may be due to the scribe, as the manuscript contains varieties of writings, which denote that many people wrote the copy.

SVANAND.

Great Minds Think Alike

TIRUVACHAKAM.

His various embodiments.

Grass was I, shrub was I worm, tree
Full many a kind of beast, bird, snake,
Some, man, and demon. 'Midst Thy hosts I Served.
The form of mighty Asuras ascetics, gods I bore
Within these immobile and mobile forms of life,
In every Species born, weary I've grown, great Lord!

He found the Master.

Truly, seeing Thy golden feet this day, I've gained release.
O Truth! as the Ongaram dwelling in my soul,
That I may 'scape. O spotless One! O Master of the bull!
Lord of the Vedas! Rising, sinking, spreading, subtle One!
Thou are the heat! and Thou the cold! the Master Thou,
O spotless One'.
Thou Cam'st in grace, that all things false might flee,
True Wisdom, gleaming bright in splendour true,
To me, void of all wisdom, blissful Lord!
O Wisdom fair, causing unwisdom's self to flee far off!

— G. U. Pope's translation.

JALAL-UD-DIN-RUMI — Persian Poet.

12th Century.

“ I died from mineral and plant became ;
Died from the plant, and took a sentient frame ;
Died from beast, and donned a human dress ;
When by my dying did I e'er grow less ?
Another time from manhood I must die
To soar with angel-pinions through the sky
As angel also must I fade away,
Since everything shall perish save his Day

Let me Naught ! For all things so proclaim
That ' unto Him do we return again ' ”

கல்லாகவிருந்து மறைந்து செடியானேன் ;
மரமாக வளர்ந்து அழிந்து ஊர்ந்துலவும் ஜந்துவானேன் ;
மிருகமாகி மாறி, மனித உருக்கொண்ட வாய்ப்பும் பெற்றேன் ;
மீண்டும் மீண்டும் மறைந்தழிவதால் குறையேதுமுண்டோ ?
மனிதனாக விருந்தும் இறந்து பின்னர்
வானுலவும் தேவ கணங்களிலொன்றுபட்டும்
மீண்டும் மறைந்து தானாக வேண்டும்
ஏனெனில் யானென்று தனியொன்றில்லை, தோன்றித் தோன்றி மறையும்
யாவும் அவனது அருளால் இயங்கி
நியதியாம் அவனருள் ஜோதியில் கலப்பதன்றோ ?

பாரசீக கவிஞரும் தத்வஞானியுமான ஜலாலுதீன் ருமி.

கௌதுக சிந்தாமணி

ஏட்டுச்சுவடி எண் B. L. 10726 D. 11048

(By P. V. V. Sarma)

கௌதுக சிந்தாமணி எனும் நூலில் கூறியுள்ள மரங்களுக்கான சில விசேட உரங்களை விவசாயத்தின் அபிவிருத்தியைக் கருதி இங்கு கொடுக்கின்றோம்.

மधुसर्पिर्गुलक्षीरैः फाणितेन विमिश्रितैः ।

कपित्थश्चीद्रुमौ सितौ भूरिस्वादुफलान्वितौ ॥

தேன், நெய், வெல்லம், வெல்லப்பாரு, பால் இவைகள் கலந்த குழம்பால் நனைக்கப்பெற்ற விளா, வில்வம் இவைகள் ஏராளமான இனிய பழங்களைத் தருகின்றன.

कपित्थबिल्वयोः सेकं गृह्णतोयेन कारयेत् ॥

விளா, வில்வமாகிய மரங்களுக்கு வீட்டுக் கழிவு தண்ணீரை விடவும்.

खर्जूरनारिकेलानां वंशस्य कलशस्य च ।

पललेन सतोयेन सेको वृद्धिकरः स्मृतः ॥

பேரிச்சை, தென்னை, மூங்கில், கலசம் (நிறமில்லாத வாழை) ஆகிய மரங்களுக்கு இறைச்சித் தண்ணீரினைப்பதால் அவை செழிப்படைகின்றன.

माणमुद्गमुराबीजैः कथितैर्वारिशीतलैः ।

चूर्णितैर्मदिरामिश्रैर्लवणेन समन्वितैः ॥

कतलेपो विभावर्या फलहीनोऽपि सर्वदा ।

नारिकेलतरुसूते बहु स्वादु बृहत्फलम् ॥

உளுந்து, சிறுபயறு, ஜண்பகவிதை இவைகளைக் கொதிக்கவைத்து ஆறியபின் கள், உப்பு, இவை கலந்து குழம்பாக்கி இரவில் அடி மரத்தில் பற்றிடுவதால், அறவே காயில்லாத தென்னை இனிய பெருங்காய்களைக் கொடுக்கும்.

कमलस्य पलाशेन कृतसंवेष्टनक्रियः ।

हर्षकण्टकितानीव फलानि पनसो घहेत् ॥

தாமரையிலைகளால் சுற்றி மூடப் பெற்ற பலாமரம் மயிர் சிலிர்த்தால்பேரல் ஏராளமான பழங்களைத் தரும்.

किटिमीनाखुमांसांभिशिलाचूर्णैर्जलोषितैः ।
मातुलुङ्गी भवेत्स्थूलफलसंपत्तिबन्धुरा ॥

பன்றி, மீன், எலி, இவைகளின் இறைச்சிக் கழிவு நீரை மனோசிலை சூர்ணத் துடன் சேர்த்துக் குழம்பாகச் செய்து, அந்த நீரால் நனைப்பதால் துருஞ்சி ஏராளமான காய்களைத் தரும்.

शृगालमांसखण्डेषु मूले दत्तेषु लेपतः ।
बीजपूरी फलैः पूर्णा गुडमांसजलोषिता ॥

நரியின் இறைச்சித் துண்டுகளை அடியிலிடுவதாலும், வெல்லத்துடன் கலந்த இறைச்சித் தண்ணீரிறைப்பதாலும் கொடி மாதுளைக் காய்ப்பெருக்குடையதாக வாகிறது.

पिण्याकमदिराजाजिमत्स्याखुरललेन च ।
स्निग्धेन वारिणा सिका बीजपूरी महत्फला ॥

பிண்ணாக்கு, கள், சீரகம், மீன் கழுவின நீர், மூஞ்சூறு இறைச்சி கழுவின நீர் இவைகளுடன் சேர்ந்த தண்ணீரால் நனைக்கப்பெற்ற கொடி மாதுளை மரம் பெரும் பழங்களைத் தருகிறது.

विडङ्कतिलसिद्धार्थमाषगोदुग्धसेचिता ।
नारङ्गी शशमांसेन लेपिता धूपिता फलेत् ॥

வாயுவிளங்கம், எள்ளு, கடுகு, உளுந்து ஆகிய உரங்களுடன் பசுவின் பாலால் நனைக்கப்பெற்றதும், முயல் இறைச்சியால் பூசப்பெற்றதுமான நாரத்தை அதிகமாகக் காய்க்கும். புகையிடுவதினாலும் காய்கள் அதிகமாக உண்டாகும்.

यस्य कस्यापि मांसेन गोक्षीरगुलसंगिना ।
तेन सिका च नारङ्गी सुस्वादुसुफला भवेत् ॥

எந்த மாம்ஸத்தோடாகிலும் பசுவின் பால், வெல்லம் இவைகள் கலந்த நீரால் நனைக்கப்பெற்ற நாரத்தை இனிய பழங்களைத் தரும்.

गजैडक्रोडमाजरिछागमांसवसान्वितैः ।
दुग्धैः सिका फलैर्नम्रा डाडिमी भवति ध्रुवम् ॥

யானை, பன்றி, பூனை, ஆடு இவைகள் இறைச்சிக் கொழுப்புடன் பாலால் நனைக்கப்பெற்ற மாதுளை மிதமின்றி காய்கள் தரும்.

மேஷமாंसமலாகீர்णा तत्केशादिविधूपिता ।

डाडिमी फलसंपत्ति महती लभते पराम् ॥

ஆட்டின் இறைச்சி, புழுக்கைகளின் சேற்கையினாலும் அதன் மயிரின் புகை படுவதாலும் மாதுளை பலன் பெற்று அதிக பழங்களைத் தருகின்றது.

यखिफलोपरि घृतलेपो धूपितमाज्यामिषधूपैः ।

आत्मफलैरिह दाडिमशाखी फलनिबिडो भवतीति विचित्रम् ॥

கடுக்காய், நெல்லிக்காய், தான்றிக்காய்களைச் சூரணித்து நெய்யில் குழைத்துத் தடவிய பற்றும், நெய் இறைச்சிகளின் புகையும், மாதுளையை அதிகமாகக் காய்க்கச் செய்வதில் விந்தையானது.

द्विपेन्द्रदन्तचूर्णेन तप्तलोहशलाकया ।

फलमूलफले विद्धा रंभा स्थूलफला भवेत् ॥

இரும்பைச் சிவக்கக் காய்ச்சி, யாணை தந்தத்தூளில் தோய்த்து, வாழைத் தாறின் காம்பின்மேலும் வாழைக்கிழங்கின்மேலும் இழுக்க, வாழைக்காய் பெருக்கும்.

कोलाश्वमलसद्ब्रह्मतप्तलोहशलाकया ।

फलन्ति सततं रम्भाः स्पृष्टा मूले निरन्तराः ॥

காய்ச்சின இரும்புக் குச்சியைப் பன்றி, குதிரை விட்டையில் தோய்த்து வாழைக்கிழங்கில் தொட வாழை எக்காலத்திலும் அடர்ந்து காய்கள் விடும்.

दन्तिदन्तमयी माला क्रोडदंष्ट्रोद्भवापि वा ।

पूरिता गजदन्तेन कन्ददेशनिवेशिता ॥

निगूहिता मृदा गाढं कदल्याः कुरुते शुभम् ।

करीन्द्रदशनाकारधारिणी फलसंपदम् ॥

யாணைக் கொம்பு அல்லது பன்றியின் தெற்றிப்பல்லாலான மாலையை வாழைக்கிழங்கிற்கடியில் மண்ணிட்டு மூடுவதால், யாணை தந்தம்போல் காய்கள் பெருக்கின்றது.

ककलाखुशकूमूत्रे क्षिप्ते मस्यपलांवुनि ।

ब्राक्षा भवति सुस्वादुरभीष्टफलशोमिता ॥

ஓணன், எலி இவைகளின் கழிவுப்பொருள்களுடன், மீன் கழிவு நீரை விடுவதால் திராட்சை இனிப்புப் பெறுகிறது.

काथं शशकमांसस्य शकुत्सेकं प्रदापयेत् ।
द्राक्षा भवति सुस्वादुफला भूरिरसान्विता ॥

முயலிறைச்சியவித்த தண்ணீருடன், முயல் விட்டையைக் கலந்து திராட்சைக் கொடிக்கு, ஊற்றினால் பெருமளவில் இனிப்பான பழங்களைத் தருகிறது.

मुस्ताजम्बूफलोशीरतप्तशीतजलोक्षिता ।
इतरत्र भवेद्दिव्यस्सहकारोतिसौरभः ॥

கோரைக்கிழங்கு, நாகைப்பழம், விளாமிச்சை இவைகளின் கஷாயத்துடன் குளிர்ந்த தண்ணீர் விட்டு, வேறிடம் வைக்கப்பெற்ற ஒட்டுமா மிக நறுமணத்தைப் பெறும்.

वृकसूकरमृगवृषभशिववसया पञ्चपल्लवैर्युक्तम् ।
काथेन सिकचूतः स्वाम्लत्वं त्यजति भजति मधुरत्वम् ॥

ஓநாய், பன்றி, மான், நரியின் ஊன் நீர், வில்வம், விளா, நொச்சில், மாவலிங்கம், கிளுவை, இவை கலந்த கஷாயத்தால் நனைக்கப்பெற்ற மாஞ்செடி தன் புளிப்பைவிட்டு இனிப்புறுகிறது.

जम्बूफलघनोशीरकथितोदकसेकतः ।
बालचूतो भवेत्स्वादुरसामोदफलान्वितः ॥

நாகைப்பழம், பச்சைக்கற்பூரம், விளாமிச்சம்வேர் இவைகளிட்டு கொதித்துக் குளிர்ந்த தண்ணீர் விடுவதால் சிறு மா இனிய பழங்களைக்கொடுக்கும்.

किटिह्रमांससांकोष्ठजलदुग्धाज्यमाक्षिकैः ।
सेचयेत्सार्वकालीनं चूतः स्यात्फलदायकः ॥

பன்றியின் இதய மாம்சம், அங்கோலம் (அழிஞ்சில்), பால், நெய், தேன், கலந்த தண்ணீர் விடுவதால் எக்காலத்திலும் மா பயன் கொடுக்கும்.

मासे कार्तिकशुक्लपूर्णासुतिथौ सत्कृतिकासंयुते
पूर्वं भूतदिने निमग्न्य विधिवच्चूतं निशान्ते ततः ।
स्नात्वा मौनयुतो द्विजः परशुना खातं दश छेदयेत्
बध्नीयाद्दृढलम्बमानदण्डः स्यात्सार्वकालं फलम् ॥

கார்த்திகை மாதம் கிருத்திகை கூடிய பெளர்ணிமை தினம் முதல் தினத் தன்று காலையில் மாஞ்செடியை “ஓம் ஹ்ரீம் வனஸ்பதயே நம:” என்னும் மந்திரத்தை சொல்லி மௌனத்துடன் ஸ்நானம் செய்து இரு பிறப்புடையோன்

பத்து கோடாலிக்காயம் செய்து கருங்கற்களைக் கட்டித் தொங்கவிடுவதால் எக்காலத்திலும் காய்தரும்.

नष्टेन्दुदिवसे बद्धा यावन्मार्गशिरावधि ।
शाकैः कामं जयेद्यस्मिन् मासे च फलदायिनी ॥

प्रथमं कुसुमोन्मेषः कुठारेण क्षते कृते ।
जङ्घायां तिलचूर्णेन समेन मधुसर्पिणा ॥

कर्दमाकृतिना तेन क्षतदेशे विलेपिता ।
फलमामलकी सूते स्वादूनि च बहूनि च ॥

கார்த்திகை மார்கழி மாதங்களில் சந்திரனில்லாத தினம் கட்டுற்ற நெல்லி மரம் கோடாலிவாய்படுவதால் பூவுடையதாகும். எள்ளைப் பொடித்து தேன் நெய் கலந்து, குழம்பாக்கி வெட்டுற்ற இடத்தில் பூசுவதால் இனிய பழங்களைத் தரும்.

तिलकुप्रा कणागुञ्जाश्यामासिद्धार्थलांगली ।
वचाचूर्णपयःसिक्ताः चम्पाः स्युः कुसुमान्विताः ॥

எள்ளு, கோட்டம், திப்பிலி, குந்துமணி, சாமை, கடுகு கலப்பக்கிழங்கு, வசம்பு, இவை தூள் கலந்த, தண்ணீரிறைப்பதால் சம்பகம் பூக்கும்.

ऋगालमत्स्यमांसांभः चम्पकेषु प्रदापयेत् ।

நரி மீனிறைச்சி கலந்த தண்ணீர் சம்பகத்திற்குச் சிறந்தது.

प्रत्यूषे दुग्धमये रुधिरान्वितपञ्चपल्लवद्रावैः ।
सेकात्पुत्रागकुटजौ वकुलोऽपि भवति पुष्पफल्दायी ॥

அதிகாலையில் பால், குருதி கலந்த பஞ்சபல்லவ கஷாயம் விடுவதால் மகிழ்மரம் பூவும் பலனும் அளிக்கின்றது.

मधुयद्दुदकं चैव बदराणां प्रशस्यते ।
मूलेषु कृतसंसेको बदरी फलति क्षणात् ।
मधुराणि सुगन्धीनि श्रीमन्ति च फलानि च ॥

அதிமதுரம் கலந்த தண்ணீரை வேரில் விடுவதால் இலந்தைச் செடி விரைவில் இனிய பழங்களை யளிக்கின்றது.

(தொடரும்)

MODERN SCIENCE HAS ANCIENT ROOTS

By

ROBERT STEVEN

Two ancient theories on hailstorms are being used to show that modern science has its roots in antiquity.

This seeming truism is forcefully stated by two U. S. professors who feel it necessary to challenge the widely-held view that science is a product of the modern era.

Ancient scientific activity was similar to modern science in every significant respect, say Professors Daniel E. Gershenson and Daniel A. Greenberg, of Columbia University (New York).

Writing in the *Columbia University Forum*, a journal of fact and opinion, they argue against the idea that science was born in the modern era, "not only because it is one more manifestation of modern man's detachment from the past — embracing all the dangers inherent in a lack of historical perspective — but also because there is not a shred of truth in it".

Professor Gershenson teaches classical literature and Professor Greenberg the history of science.

They describe two conflicting theories of summer hailstorms developed in Greece in the fourth and fifth centuries before Christ in order to demonstrate the antiquity of the scientific method.

The opposing scientists were Anaxagoras, the teacher of Pericles, whose main work was probably done at Athens in the mid-fifth century B. C., and Aristotle, who worked in the same city a century later. The views of the two men are preserved in the earliest known textbook on meteorology, probably written by Aristotle.

Anaxagoras theorized that when the intense summer heat near the earth's surface rises, it can carry clouds high into the freezing parts

of the atmosphere. As a result, the water in the clouds freezes and falls as hail.

A century later, Aristotle did some careful experimenting and thinking. He refuted Anaxagoras on the grounds that summer hailstorms were usually low-altitude phenomena and seldom occurred on mountain tops as one might expect from the earlier theory. Aristotle also noted that hailstones were usually large and irregular whereas they would be worn smooth and small if they had fallen from great heights as Anaxagoras suggested.

Anaxagoras had concluded that hail was formed when clouds rose. Aristotle, on the other hand, wrote :

“Now, we know from experience that heat and cold surround one another in layers, for below the surface of the earth it is cold in the summer and warm in the winter.” By analogy, he concluded that hailstorms resulted when clouds descended into warm air.

Whose theory was correct? According to professors Gershenson and Greenberg, Anaxagoras' seems closer to the modern concept. It is thought now, they say, that water droplets are carried up inside clouds, freeze, fall, are carried up again by updrafts, take on more water and freeze again, and continue the cycle until they become heavy enough to fall out of the clouds of hail.

While Anaxagoras' theory is better on the surface, the Columbia professors point out, Aristotle uses a better scientific approach, because he considers more phenomena of hail formation, he treats the subject in greater detail, and he pays attention to more complicated relationships.

“There is a great deal of confusion today,” the professors say, “between science as a method of investigation and analysis, and science as a body of true statements about nature. Insofar as the second notion is valid, the ancient and medieval worlds lacked science almost entirely. But, so too does the modern world! Very little that Galileo, Newton, Faraday, Maxwell or Planck had to say is currently

held to be 'true,' and few scientists alive today would seriously maintain that what they have to say will be considered 'true' a century from now.

"It is only insofar as science is understood to embody a mode of thought, an approach, that we can justly call any one in our midst a 'scientist'; and in this sense, the scientist of today is the direct successor his ancient forbears."

Professors Gershenson and Greenberg say mankind today considers each advance a break with the past. "Whether in the domain of art, government, religion, ethics, or science, we seem almost desperate to convince ourselves that we have fashioned something new, something better than the results of the combined efforts of our ancestors."

We would do better, they say, to think of ourselves as the bearers of a long tradition than as the creators of a new one.

"In science, as in so much else," they say, "we are building on the wisdom of the past."

AB - 12345

112364

அகில இந்திய ஆயுர்வேத மஹாநாட்டில்
காங்கிரஸ் காரியதரிசி ஸ்ரீ ரகுநாத்சிங், M. P. அவர்கள் நிகழ்த்திய உரையில்
சில முக்கிய குறிப்புகள்.

“ருத்திராஷ்டம் இந்தியாவில் விளையும் பயிர் அல்ல, ஆயினும் ஆயுர்வேத விற்பன்னர்களின் ஆராய்ச்சியின் பயனாய்த்தான் ருத்திராஷ்டமாலை அணிபவர் களுடைய இதயம், மாரடைப்பு என்னும் காரணத்தினால் தன் செயலாற்றுதலை இழப்பதில்லை என்றும், இரத்த-அழுத்தநோயினால் பீடிப்பதில்லை என்றும், உலகிற்கு தெரியவந்தது. நாகரீகம் எனும் தவருண மனப்பான்மை இதை அணிவதி னின்றும் பலரைத் தடுக்கிறது இரத்த - அழுத்தநோயினின்றும் விடுதலை பெற்றதினாலேயே, பல நாஸ்திக மகாஜனங்கள் கூட மாலையாக இதை அணிவது எனக்கு நன்கு தெரியும்.

இந்தியாவில் ருத்திராஷ்டம் விளைவதில்லை. பத்ராஷ்டம் எனும் உருவில் அதையே யொத்த, மற்றொரு காய்கள் விளைகின்றன. அதுவே அநேகமாக காசியில் மாலையாக கிடைக்கிறது. அசல் ருத்திராஷ்டம், நீரில் மூழ்கிவிடும். அது விளையிலும் கிராக்கியானது. பத்திராஷ்டம் நீரில் மிதக்கக்கூடியது.

பம்பாய் வாசியான சேட் முரார்ஜி வைத்தியரின் நரம்புகள் நியூயார்க் நகரத்தில் இருக்கும்போது அறுந்துபோயின. அமெரிக்க மருத்துவ, ரணசிகிச்சை, நிபுணர்கள் கைவிட்டனர். அவரைத் தாய்நாட்டிற்குக் கொண்டுவந்தனர். அவருடைய பிறப்புக்குறிப்புகள் கொண்ட ஜாதகம் பரிசோதிக்கப்பட்டது. ஜாதகம் பார்த்த யாரோ ஒரு சோதிடர், இந்த வயதில் இப்பேர்ப்பட்ட பிணியால் இவர் துன்புறுவார் என்றும், ஆயுர்வேத சாஸ்திரத்தில் கண்ட இன்ன மருந்தினால் அவர் நோய் குணப்படும் என்றும் குறிப்பு எழுதிவைத்திருந்தார்.

தூதபாபேசுவர் ஸ்தாபனத்தின் ஸ்தாபகர் ஸ்ரீபௌராணிக் என்பவரைக் கொண்டு இம்மருந்து தயாரிக்கப்பட்டது. பதினைந்து நாட்களில் வியாதி சொஸ்தமாக்கப்பட்டது. அவர் தன் உடல்வலிவைத் திரும்பப்பெற்று நியூயார்க் அடைந்தபோது, அவரைக்கண்டு அமெரிக்க வைத்தியநிபுணர்கள் திகைப்பு அடைந்தார்கள்.

இதைப்பற்றி மேலும் விஷயங்களை கண்டு அறிய நான் பிரயாசைப்பட்டுக் கொண்டிருக்கின்றேன். சீக்கிரமே, முழுத்தகவல்களையும் மருந்தின் பெயரையும் தெரிவிக்க ஆசையுறுகின்றேன்,

BOOKS RECEIVED

The Administrative Committee of the T. M. S. S. M. Library, greatly acknowledge the receipt of the following books presented

By the Union Government.

1. Pramana Vartikabhashya — Vols. I & II.
2. Dharmottarapradipa
3. Ratnakirti Nibandhvali
4. Abhidharmadipa
5. Jnanasrimitranibandhavali
6. Kahatrarantini
7. Daivam Nritt Purushakara
8. Uttishtata Jagrata
9. Dhavanyaloka — Hindi Translation
10. Root Verbs — forms and Primary derivatives of Sanskrit language, by Whitney
11. Jagaranam
12. Vikramankadeva Charitam — Parts I & II.
13. Prakarana Pancika with Nyaya Siddhi
14. Praudharacananuvada — Kaumudi
15. Historical & Literary Inscription
16. Lectures on Patanjali's Mahabhashya — Vol. VI.
17. Balanitikatha — Parts I. to VIII.
18. Sanskrit Vyavahar — Parts I. & II.
19. Bala Ramayanam
20. Prahelikasatakam
21. Mundakopanishad with Sakti Visishatadvaita Commentary
22. Kaivalyopanishad with Sadasivabhasya
23. Manava Srauta Sutra

24. Namamala with Bhashya
25. Jainendra Mahavritti
26. Gita Vyakaran
27. Biography of Dharmaswamin
28. Nirukta with Sanskrit Commentary and Hindi Vyakhya
29. Chandramahipati Kamala
30. Mahilamani Kirtanam
31. Mahapurusa Kirtanam
32. Essay on Indology
33. Vaidika Chando Mimamsa
34. Sanskrit Vyakran Shast Ka Itihas
35. Sanskrit Vyakran Me Ganapath Ki Parampara
36. History of Sanskrit Literature by Medonell
37. Tulanatmak Bhasha Vijnan
38. A History of Indian Literature — Vol. III. by Winternitz
39. English-Sanskrit Dictionary by Monier Williams
40. Vedic Mythology by A. A. Macdonell
41. Manorama & Sabdaratna — Part V.
42. Manava Translation
43. Sanskrit Ka Bhashasastraya Adhyaya
44. Paumachria — 3 vols.
45. Tattvartha Vartika in 2 vols.
46. The Secret of the Sacred Books of the Hindus
47. Mimamsa — Translated by V. V. Thadani
48. Abhinavagupta by K. C. Panday
49. Sara Samuccaya
50. Wrati-Sasana
51. Ganapati Tatva
52. Tattvajnana & Mahajnana
53. Slokantara
54. Tibetan Sanskrit Dictionary — 12 vols.

List of Books presented by Sri K. R. Ramachandra Rao.

1.	Sacred Books of the East	Maxmullar	Oxford Vol. I.
2.	"	"	Vol. XV.
3.	"	"	Vol. XVII.
4.	"	"	Vol. XXVIII.
5.	"	"	Vol. XXXIV.
6.	Astronomy	Chambers	
7.	Recollection	Viscount	Vol I.
8.	"	Morlery	
9.	"	"	Vol. II.
10.	Life of Gladstone	John Morlery	Vol. I.
11.	"	"	Vol. II.
12.	Elements of Hindu Iconography		
		T. A Gopinatha Rao	Vol. I. Part I.
13.	"	"	Vol. I. Part II.
14.	"	"	Vol. II. Part I.
15.	"	"	Vol. II. Part II.

List of Books presented by Smt. Saraswathi Boi.

1. Ramayanam
2. Mahabharatham
3. Geetha
4. Bhagavatham

List of Books presented by Sri Balasubramania Iyer, B. A., B. L.

1. Brahmahnikam
2. Sri Tyagaraja Charitam
3. Raghuvamsamaha Kavyam
4. Bhagavannamamrutarasayanam
5. Samaveda Upakarmaprayoga
6. Samaveda Upakarmaprayoga
7. Sri Sarangapanisthava

8. Satyadattavrathapujakatha
9. Kavyalankara
10. Abhijnanasakunthalam
11. Seshadharma
12. Chandraloka
13. Stavamanimala
14. Raghuvarsha
15. Navatirupati Mahatmyam
16. Samavedahnika
17. Samaveda Mahanyasa (Saswara)
18. Sunithikusumala satika
19. Sivarathrivichara
20. Saradapanyavalambanastuti
21. Aparokshanubhuti
22. Akhyashashti
23. Venisamhara
24. Vivahakala Vimarsa
25. Muhurthadeepika Muhurtha Dharpanam
26. Stutimanjari
27. Ramayanasarasangraha Stothravivaranam
28. Kumarasambhava (Savyakhya)
29. Navatirupati Mahatmyam
30. Mukapanchasati
31. Bharthruhari Subhashitam
32. Naishadham
33. Bhattikavyam
34. Sivanandalahari
35. Aryadvisathi Devimahimna Stotram
36. Gurugeeta
37. Aryadhivasati
38. Sri Bhagavatgeeta
39. Sivabhaktavilasa

40. Bhattikavyam
 41. Gayatrayanusthanatatvaprasika
 42. Samavedasamhita
 43. Vikramorvasiyam
 44. Malavikagnimitram
 45. Harshacaritam
 46. Mahavakyaviviranam
 47. Mahavakyaratnavali
 48. Lalitatriśatistotram
 49. Sri Bhagavatgeeta
 50. Venisamharam
 51. Bṛhat Stotraratnakara
 52. Srimatyagaraja Vijaya
 53. Sabdakalpadruma.
 54. Srimadramayanam
 55. „
 56. „
 57. Sri Mahabharatam
 58. „
 59. „
 60. „
 61. „
 62. Sribhagavatham
 63. „
 64. Mahabharatam
 65. Sribhagavatam
 66. Samavedasamhitadi
-

FROM OUR VISITOR'S BOOK.

1. The Library contains mines of ancient lore. It covers many a faces of ancient and Life. Here is a great field for many many research workers.

6—10—61

D. V. CHAVAN,
Minister of Maharashtra.

2. Fascinating! (Wish I could spent years here!) Thank you very much indeed.

11—11—61

P. V. RATNAM,
*Gudon, Woodcoffe & Co., (M) Ltd.,
Madras.*

3. The Sanskrit scholars engaged in preparing correct copies for printing these works are very learned and capable, and I wish Government of India and the State Government could assist the management to pay the scholars at least a decent remuneration.

AMARNATH VIDYALANGAR, M. P.
13—7—63.

4. The name of Thanjavur was known but not the actual joy of seeing it. The experience through which I passed while going round the library was unique. This is store house of materials that should inspire every one who loves, history but particularly those who are interested in research.

17—8—63

A. M. JOSHI,
Chairman, Praja Socialist Party.

5. A visit to Saraswathi Mahal Library is a 'must' for those intellectuals who want to unearth the hidden treasures that lie buried in the volumes.

MUSEGAL,
*Deputy Minister of Labour and Employment,
New Delhi.*

6. I have been greatly impressed by all that I have seen in the library and by the valuable work that is being done by research scholars. Serfoji must have been a remarkable man judging by his versatile interest.

B. K. KAPUR,

17-9-61

Indian High Commissioner in Ceylon.

7. After having seen so many wonders in written and painted world, I feel a little more ignorant than before. Well, humility is one of the most precious lessons India has taught me and I am very grateful for it to all the "Gurus" met on my way.

J. H. MICHON,

*Translator World Health Organisation,
Geneva, Switzerland.*

8. A very instructive and exciting visit. The collection is unique and well presented. I look forward to many more visits to the wonderful Library and spend more time. It has been indeed a matter of great pleasure to have been here.

R. N. SHUKLA, I. B. S.

29-8-64

*Central Excise, & Customs,
Trichirapalli.*

9. I leave this magnificent house of learning with considerable regret, as, for want of time, I have not been able to derive any benefit from the huge lore that lies embeded here. The efforts of the Library management to make all this old knowledge available to the common man is very creditable. I wish them all success in this.

BHEEMASENASACHAR,

14-2-62

Governor of Andhra Pradesh.

10. I had the opportunity of paying a visit to the Library and I am greatly impressed with the valuable work that is being done. The subject of work is so vast and important that I feel that more support and encouragement should be given to the useful work that is being done. I saw a number of palm leaf manuscripts stored in almirahs, which have not yet been touched or translated, the obvious

reason being want of funds. I am very much distressed to hear of this. Old and ancient manuscripts on cudgeon leaves would be lost by age and unless reproduced in print are likely to fall to bits. More space and more finance would achieve useful results. I need not stress more on the benign Madras Government and other enlightened bodies who are interested in preserving and furthering knowledge.

C. SANJEEVA RAO NAIDU,

1st Oct 1964

Judge, High Court of Assam and Nagaland.

11. I had the pleasure of visiting the Saraswathi Mahal Library this morning and I was struck at the wonderful and interesting manuscript collections of some of our ancient works in several languages displayed there. These rare literary works, I was happy to find, were carefully preserved and well arranged and maintained, and the premises are kept very neat and clean. Those who are in charge of Library seem to take keen interest in looking after these valuable collections of manuscripts and I am quite sure the Library will prove very useful in the pursuit of research work also in our ancient literature.

The late Serfoji Maharajah appears to have been a great patron of art and learning and it is the duty of everyone to preserve the rich and ancient heritage.

BISHNURAM MEDHI,

July 5, 1959.

Governor of Madras.

12. Visited this famous library to-day. Enlightened rulers have done a great service to the cause of learning by these collections.

Y. B. CHAVAN,

3-10-61

Chief Minister of Maharashtra.

13. A most interesting collection; the illuminated manuscripts are especially interesting. There is material here for life time's research and more.

J. R. MARR,

Lecturer in Tamil, S. O. A. S. University of London